

1 SOIHTU

1979 Sosialistisen Opiskelijaliiton julkaisu • 43. vuosikerta

"Sodan ja
rauhan miehet"

Sivistysyliopisto tänään

**"Uusi tekniikka" ja
työttömyys**

**Valtiomonopolistinen
tulopolitiikka**

Kiina — Iran — Kamputsea

1 SOIHTU

1979 Perustettu 1931

JULKAISIJA SOSIALISTINEN OPISKELIJALIITTO

SISÄLLYS

Vaihe kansakunnan historiassa	1
Sivistysyliopisto tänään, Dieter Bergner	5
"Uusi tekniikka" — automaatio — työttömyys, Seppo Toiviainen ...	23
Valtiomonopolistinen tulopolitiikka — palkkojen sääntelyä pääoman eduksi, Klaus Müller	34
"Sodan ja rauhan miehet" — Suomen tie sotaan, Ville Pessi, Erkki Susi, toimitus	50

KESKUSTELUA

Marxismi-leninismi ja opintotoiminta, Hannu Nieminen	65
Työväen yhteisrintama, SDP ja SKP, Jukka Paastela	70
Konkreettinen yhteistyö heti mahdollista, Matti Viialainen	72
Armeijan demokraattinen valvonta, Pauli Toikka	75

RAPORTTEJA

Maolaisuus ja Kiinan kurssi, Kalle Kuittinen	77
Iran — vallankumous vai vaistonvarainen kansannousu? Pertti Multanen	83
Kamputsean vallankumousneuvoston ohjelma	88
TUPO 1979	93
Svensk sammandrag, English Summary, Русское резюме	96

Toimitus

Hannu Nieminen (vastaava), Matti Vartiainen (toimitussihteeri), Kirsi Alasaari, Christian Blom, Olli-Pekka Haavisto, Sami Heikinheimo, Kimmo Henriksson, Pirkko Hirvonen, Paavo Joensuu, Juuso Juntunen, Jussi Kotkavirta, Eeva Kärnä, Jorma Lindfors, Pentti Määttänen, Kalevi Rantanen, Cristoffer Tigerstedt.

Graafinen asiantuntija: Mika Launis.

Levikki: Mirjam Korhonen.

Toimitus ja konttori

3. linja 7 b 37 00530 Helsinki 53 puh.
(90) 736 112

Tilaushinnat

Vuosikerta 1979 (6 numeroa)

- kotimaahan 50.—
- ulkomaille 60.—
- tukitilaus 100.—

Tilaukset ps-tilille 762 69—4, korttiin nimi, osoite ja merkintä "Soihdun tilaus"

Osoitteenmuutoksen

pyydämme lähettämään lehden konttoriin. Se astuu voimaan kahden viikon kuluttua. Emme vastaa väärään osoitteeseen tilatun lehden jälleenlähettämisestä

Lukijain kannanotot

ja toivomukset lehden sisällön suhteen ovat tervetulleita. Lähettäkää toimitukseen osoitteeseen. Pyydämme lähettämään myös lehden ulkoasua ja mahdollisia painoteknisiä puutteita koskevat huomautukset.

Kirjapaino Sanan Tie, Tampere
ISSN 0356-6056 Soihtu

Vaihe kansakunnan historiassa

Vuosikymmenten vaihteessa on tapana pohtia kulunutta, koettaa saattaa kuluneiden vuosien tapahtumia järjestykseen ja etsiä niistä osviittaa tulevalle. Vaikka tällainen historian jaottelu saattaa-kin olla mielivaltaista — yhteiskunnalliset prosessit eivät noudata kalenteria — voi se olla omiaan helpottamaan tapahtumien arviointia, selvittämään tendenssejä ja luomaan perustaa johtopäätöksille.

Ajatellaanpa siis, että nyt tehtäisiin tiliä kuluneesta 70-luvusta. Mitä olennaista se on kansallemme tuonut?

Mihinkään lopulliseen pyrkimättä voitaisiin yhtenä olennaisimpiin kuuluvana piirteenä kuluneilta vuosilta kirjata maassa vallinneen poliittisen kriisin suitsittaminen. Tämä "toimenpide" ei oletettavasti rajaudu historialtaan tai vaikutuksiltaan yksin 70-luvulle, vaan — kuten historiallisilla prosesseilla tahtoo olla tapana — on sekä syiltään että seurauksiltaan valtavasti laajempi pyrkimys.

Mitä tarkoitetaan poliittisen kriisin suitsittamisella?

Kuluneen vuosikymmenen alkuvuosina alkoi käydä yhä ilmeisemmäksi, että poliittinen tasapaino maassamme oli muodostumassa pysyvästi horjuvaksi. Kasvava epävakaisuus sai ensimmäisen ilmauksensa uudella vuosikymmenellä heti vuoden 1970 eduskuntavaaleissa, joissa vasemmisto-keskustan hallitusrintama kärsi huomattavan tappion. Seurasi syvenevän poliittisen kriisin kausi: hallitukset vaihtuivat, kommunistit ja kansandemokraatit erosivat hallitusrintamasta v. 1971, tulivat ennenaikaiset eduskuntavaalit vuosina 1972 ja 1975. Kun kommunistit ja kansandemokraatit asettivat hallitusyhteistyöhön palaamisen ehdoksi käänteen saamisen maan talous- ja sisäpolitiikkaan, eikä sosialidemokraattien

ja keskustan puolueiden voima riittänyt kyllin lujan ja kestävän hallitusrintaman muodostamiseen kahdestaan, tuli hallituskriisistä krooninen.

Jo pitkään näkyvissä olleen taloudellisen laman lähestymisen myötä kävi poliittinen epävakaisuus yhä haitallisemmaksi elinkeinoelämän arvonalisäysprosessille. Kävi välttämättömäksi eliminoida ne riskitekijät, joita lyhyin väliajoin vaihtuvat hallitukset — vaikka eivät linjaltaan toisistaan huomattavasti poikkeaisikaan — aina tuovat tullessaan: sidonnaisuuden lyhyentähtäimen poliittisiin intresseihin, riippuvuuden äkillisistä poliittisista suhdanteista, jne. Kun kehitykseen liittyi vielä työläisten liikehännän voimakas aktivoituminen sekä SKDL:n kannatuksen kasvu vuoden 1975 vaaleissa, alkoi vaaraksi muodostua poliittisen kriisin radikalisoituminen.

Tarvittiin vakaa hallitus, joka turvaisi elinkeinoelämän edut — suojaisi investoinnit sekä lieventäisi edessä olevan lamakauden taloudellisia ja poliittisia seurauksia. Tällaisen lujan voiman muodostamiseksi olisi elinkeinoelämän kannalta ollut tietenkin mieluisinta nähdä Kokoomus sosialidemokraattien ja keskustan rinnalla hallituksessa; mutta se ei käynyt päinsä, koska Kokoomusta eivät kumppanikseen huolineet muut hallitusvoimat — eikä Kekkonen. Eikä Kokoomuksen läsnäolo hallituksessa Kokoomuspuolueena ehkä ollut aivan välttämätöntäkään: ilman sitäkin oli saatu aikaan EEC-sopimus, jatkettu tulopolitiikkaa jne.

Ainoa suunta hallituspohjan laajentamiseksi oli siis laajentaa sitä vasemmalle; kommunisteihin ja kansandemokraatteihin päin. Kommunisteista ja kansandemokraateista oli sitä paitsi kokemuksia aivan äskettäiseltä ajalta, vuosikymmenen alusta. Samalla kun kommunistit ja kansandemokraatit saataisiin turvaamaan hallitukselle välttämätöntä laajaa parlamentaarista enemmistöä eduskunnassa, saataisiin heidät myös sidottua parlamentaariseen politiikkaan muillakin politiikan aloilla — suuntaamaan taistelua joukko- liikkeiden sijasta taisteluun virkapaikoista, komiteoista ja ulkomaanedustuksista. Eikä pienimmän merkityksen ajateltu olevan sillä, että näin kyettäisiin tehokkaasti lietsomaan kommunistisen ja kansandemokraattisen liikkeen sisäisiä erimielisyyksiä, eristämään ja siten heikentämään nk. vähemmistösapuolta.

Oli siis vain mitattava, miten vakavasti hallitusyhteistyön ehtona pidettiin politiikan suunnan muutosta, ja millä ehdoilla siitä oltiin valmiit luopumaan. Mittaus tapahtui tunnetusti marras—

joulukuun vaihteessa vuonna 1975 — puolitoista kuukautta SKDL:lle menestyksellisten eduskuntavaalien jälkeen. Ja tuloksena oli Miettusen laajapohjaisen keskustan-vasemmiston ”työllisyys”-hallituksen muodostaminen — ilman ohjelmaa, joka hyväksyttiin vasta seuraavana keväänä. Näin oli suitset asetettu.

Oli luonnollista, että näin nopean poliittisen käänteeseen yhteydessä jäi paineita ja poliittisia intohimoja purkamatta: ei ollut helppoa heti omaksua uudenlaista ”yleiskansallista” perspektiiviä asioiden hoitoon. Kunnallisvaalien lähestyessä vuoden 1976 syksyllä kasvoivat paineet siihen pisteeseen, että ohjaksia oli väliaikaisesti hellitettävä. Muodostettiin Miettusen keskustan vähemmistähallitus. Suitsia löysättiin nyt tälle oikeistolaiselle politiikalle, jotta vastuullisuus jälleen ajaisi keskusta-vasemmiston voimat entistä tiiviimmin yhteen. Niinpä sitten vuoden 1977 toukokuussa nykyinen hallituskokoomus hitsautui kasaan — ja nyt niin syvän yleiskansallisen vastuun pohjalta, että jopa äänestäminen hallituksessa kiellettiin. Sovittiin siitä, ettei ulospäin esiinnytä erimielisinä hallituksen ”imagen” vuoksi. Näin oli poliittinen kriisi suitsitettu. Ainakin 70-luvun osalta, niin ajateltiin.

Tähän suitsittamiseen liittyy — ei uutena, mutta uusia muotoja ja uutta laadullista syvyyttä saaneena piirteenä — hallitukseen osallistuvien kommunistien ja kansandemokraattien omaehtoinen, elinkeinoelämänkin asettamat puitteet ylittävä suitsittuminen. Tätä kuvaa johdonmukaisimmin työvoimaministeri A. Aallon kirjoitus ”Historiallinen kompromissi suomalaisena mahdollisuutena” (Kommunisti 1/1979). Kirjoituksessaan Aalto rakentaa historiallista kompromissiaan sekä ”kansallisen työväenluokan” ja ”kansallisen porvariston” välille yleensä että näyttää ulottavan sen käsittämään myös kansan valtaenemmistön ja sitä sortavien monopolien väliset suhteet. On siis pyrkimys sovittaa kahta historiallisesti sovittamatonta ja kapitalismin kriisikehityksen myötä toisistaan jyrkästi loitontuvaa vastakohtaa. Suitsittumisilmiöt ovat mm. viimeisimmän tulopoliittisen ratkaisun yhteydessä saaneet jo sellaisen luonteen, että porvarillisten lehtien asettama kysymys ”mikä on pääreformivoima maan hallituksessa tällä hetkellä” ei tunnu aivan aiheettomalta.

Miksi puhutaan niin paljon Kokoomuksen ottamisesta mukaan hallitukseen? Ehkä siksi, että sitä todella ollaan sinne ajamassa — ainakin monet sen siellä halusta näkisivät; mutta ehkä myös siksi, että todistamalla Kokoomus yhtä halli-

tuskelpoiseksi kuin mikä muu suurista puolueista tahansa, voidaan hallitukseen osallistuvilta kommunisteilta ja kansandemokaateilta sekä SDP:lta vaatia entistä Kokoomus-myönteisempää politiikkaa Kokoomuksen pysyttämiseksi hallituksen ulkopuolella. Tunnetusti ovat sekä sosialidemokraatit että kommunistit ja kansandemokraatit esittäneet vaihtoehdoksi joko olla itse hallituksessa, tai päästää Kokoomus hallitukseen ja itse lähtee — ja nykytilanteessa se merkitsee mieluummin itse pysyä hallituksessa ja pitää Kokoomus ulkopuolella.

* * *

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 40 vuotta siitä, kun pitkän poliittisen ja ideologisen muokkaustyön seurauksena maamme porvaristo vei Suomen Talvisodan nimellä tunnettuun sotaseikkailuun ja myöhemmin uudelleen ns. jatkosodassa natsi-Saksan rinnalla Neuvostoliittoa vastaan. Neuvostoliitto voitti sodan ja sen lopputuloksena muutettiin Suomen ulkopoliittikan suunta, solmittiin YYA-sopimus. Tämä edellytti sotaedeltävän politiikan vääräksitunnustamista, sen toteamista, että Suomi voi elää vain ystävyydessä ja yhteistyössä Neuvostoliiton kanssa. Aivan toisenlaista tulkintaa tarjottiin etevästi valmistetussa TV-2:n laajassa ohjelmasarjassa "Sodan ja rauhan miehet". Se pyrki uusintamaan aikansa elänyttä käsitystä Suomesta abstraktin "puolueettomana" maana, jonka olemassaoloa kauhea neuvostojen maa ennen sotia uhkasi ja joka siten oli pakotettu sotaan.

Julkaisemme tässä numerossa SKP:n kunniapuheenjohtaja Ville Pessin, Tiedonantajan varapäätoimittajan Erkki Suden ja toimituksen keskustelun "Sodan ja rauhan miehet"-sarjan esillenostamista teemoista.

Lisäksi tässä numerossa jatketaan keskustelua nk. yliopistokysymyksestä artikkelilla "Sivistysyliopisto tänään", joka on DDR:läisen tohtori Dieter Bergnerin puheenvuoro humanistisesta tiedeperinteestä DDR:ssä. Ajankohtaisen tulopoliittisen keskustelun syventämiseksi julkaisemme Saksan Liittotasavallasta koitoisin olevan tutkija Klaus Müllerin katsauksen tulopoliittikanteoreettis-poliittisiin perusteisiin sekä Seppo Toiviaisen puheenvuoron "uudesta tekniikasta" ja sen sosiaalisista seurauksista. — Toimitus.

14. 2. 1979

Sivistysyliopisto tänään

Dieter Bergner

Hallituksen joululahja yliopistoille oli nippu asetuksia, joiden tehtävänä on saattaa nyt myös yliopiston "klassinen ydin", humanistis-yhteiskuntatieteellisistä ja luonnontieteellisistä tiedekunnista koostuva vapaiden tiedekuntien kokonaisuus osaksi kapitalismin modernisoituvaa "koulutusrakennetta", osaksi elvytysohjelmia ja piristysriuskeita. Kun aiemmin tämänsuuntainen kehitys tapahtui enemmän tai vähemmän satunnaisesti ja oppiainekohtaisesti, otetaan koko prosessin ohjaus nyt asetuksin hallituksen johdettavaksi. Uutta on myös autonomian riistämisen ja hallinnollisen pakotuksen perustelu työväenliikkeen eduilla.

Yhteiskunnallisesti orientoitunut sivustatarkkaaja saattaa nyt huomauttaa, eikö näin olekin hyvä. Eikö jo riitäkin taantumusprofessorien ja akateemisen eliitin mellastus yhteiskunnan verovaroilla mistään kohtuudesta piittaamatta. Norsunluutornit siis nurin vain. Uudet asetukset saattavat koko tieteenharjoituksen "yhteiskunnalliselle" perustalle; yhteiskunta saa kontrolloida suoraan yliopistojen opetusta ja valmistuvien ammatillista pätevyyttä. Yliopistot muuttuvat ajan vaatimusten mukaisiksi markkinalaitoksiksi, joissa tiedelaitokset tuottavat opetuspaketteja, opiskelijat kuluttavat niitä ja tulokset myydään käyttövalmiina annoksina yhteiskunnalle. Tutkijat tutkisivat ja opiskelijat opiskelisivat yhteiskunnallisesti perusteltujen ohjelmien mukaisesti ja noudattaisivat kellonaikoja siinä kuin muutkin.

Mutta mitä tämä "yhteiskunta ja yhteiskunnallisuus" asetuksen perusteluissa oikein onkaan. Osoittautuikin olevan niin, että yhteiskuntaa edustaakin hallitus ja opetusministeriö, tutkimuksen yhteiskunnallista relevanssia porvarillisen valtion hyötynormit ja kapitalistien intressit. Tämä on siis asetuksen laatijan yhteiskunta. Tieteen ja yliopiston ei tarvitse nähdä vaivaa pohtia työnsä yhteiskunnallisia ulottuvuuksia, ne pohditaan tieteen ja opiskeluprosessin ulkopuolella "yhteiskunnan" nimissä puhuvan valtioneuvoston toimesta.

Asetuksia tarvitaan myös vastustavan liikkeen hylitsemiseksi. Niiden repressiivinen, hallinnollisesti pakottava merkitys on jo nyt yliopistoja vastassa niiden yrittäessä laatia tieteellisesti perusteltuja tutkintasääntöjä. Ristiriita yliopistojen ja asetus aseenaan päällekkäyvien voimien välillä kärjistyy ja kasvaa todelliseksi yhteiskunnalliseksi voimainmittelöksi edistyneen ja taantumuksen välillä. Asiaa ei ole vielä ratkaistu taustalla olevien pääomapiirien eduksi ja taistelu jatkuu.

Pääoman yliopistoteoria on yksinkertainen. Se pyrkii mittaamaan tieteestä ja koulutuksesta ulos suurimman mahdollisen hyödyn pienimmin mahdollisin taloudellisin, poliittisin ja ideologisin uhrauksin. Pääomapiirien asialla olevan hallituksen ja siihen liittyvien agentuurien on kuitenkin pohdittava myös miten työtätekeville, tutkijoille ja opiskelijoille voidaan tämä yliopiston kapitalisoiminen perustella. Meille on tarjottu mm. teoriaa, jonka mukaan nyt luotava "massayliopisto" (osastopäällikkö Mikko Niemi) tekisi lopun porvariston elitistisestä koulutuspolitiikasta ja edustaisi tieteellisteknisen kumouksen ja kansanjoukkojen tarvitsemaa kansanyliopistoa. Pelkäsi naiviksi demagogiaksi tällaiset puheet paljastaa jo sekin, että samaan aikaan opiskelijamääriä supistetaan ja hyötyä nostetaan opiskelua hiostamalla. Eikä kansanyliopiston luominen voi myöskään toteutua yliopiston hävittämisen kautta.

Sofistikoidumpaa reformistisen politiikan puolustelua ovat esittäneet Reijo Käkälä ja opetusministeri Kalevi Kivistö Kansan Uutisissa. Näissä puheenvuoroissa on turvauduttu edistyksellisiltä kalskahtaviin hokemiin

tieteestä tuotantovoimana ja koulutuksen työvoimatehtävästä. Hokeminen on kysymyksessä siksi, ettei analyysi ulotu koskettamaan omia olosuhteitamme, nykykapitalismia ja tieteen edistyksellisen roolin toteutumista kokonaisuudessaan. Tieteen tuotannollinen rooli, tieteen lisääntyvä käyttö myös kapitalismin uusintamisprosessissa on tosiasia ja edistyksellisen strategian on otettava se huomioon. Mutta on osattava myös eritellä sitä mitä todella on tapahtumassa: hallituksen tutkinnonuudistuksessa ilmenee kristallinkirkaasti juuri tapa, jolla pääomaa muokkaa yliopistokoulutusta ja tiedettä itselleen edulliseen ja ajanmukaiseen muotoon. Asiaan on mentävä toki vieläkin syvemmälle. Ei edes apologeettisiin tarkoituksiin laadituissa teoreettisissa tarkasteluissa tuntuisi olevan mahdollista unohtaa tyystin tieteen sivistyksellistä ja kulturellista tehtävää, joka ei suinkaan tieteen muuttuessa yhä enemmän tuotantovoimaksi häviä vaan jopa koroostuu. Ministerit tarkastelevat asiaa ulkoisen ja poliittisen reformismin näkökulmasta. Edistyksellisen liikkeen piirissä on toki käyty painavampaa keskustelua aiheesta. Tässä keskustelussa on pätevästi osoitettu myös tekemiämme virheitä ja laiminlyöntejä.

Materialistista historiantajua osoittaen on uusklassisen sivistysyliopistoideaalin ajatuksellinen anti keskustelulle myös osoitettu. Asialla on meillä myös kansalliseen traditioonamme liittyvä ulottuvuus, olihan Snellman tämän kauas yli aikansa ulottuvan ajattelun suomalainen edustaja. Keskustelussa ei traditiota ole aina ehkä pystytty kytkemään asianmukaisen aktualisaation hahmottamiseen ja näin on tultu lähelle pelkkää klassistista reaktiota. Joka tapauksessa selväksi on käynyt, ettei sivistysyliopistosta puhuminen ole automaattisesti "idealismia", "kantilais-heideggerilaista mystiikkaa" tai "keskiluokkaista haaveilua" (Psykologia 6/78 pääkirjoitus). Kuitenkin on todettava, että eri yhteydessä esitetyt teesit sivistysyliopistosta ovat vasta teoreettisen työmme alkua. Kriittisessä itseruokinnassamme, jota viimeaikaiset tutkinnonuudistuslinjaamme koskevat arvioinnit tämänkin lehden palstoilla ovat olleet, olemme olleet ehkä vähällä heittää mene-

mään sellaistakin kokemusta, millä on edelleen antia kamppailullemme. Eräs tällainen perusasia on, ettei tieteellistä ja demokraattista yliopistoa, sivistisyliopiston aktualisaatiota tämänpäivän kapitalismissa ole mahdollista toteuttaa opiskelijoiden ja tutkijoiden omin voimin. Tieteellisen humanismin ja tieteen vapauttavan tehtävän toteutuminen on sidoksissa luokkataisteluun. Tieteellisellä kritiikillä, järjellä täytyy olla aseita, tutkijoita ja liittolaisia reaalisten yhteiskunnallisten voimien joukossa. Työätekevien ja sivistyneistön liitto, ruumiillisen ja henkisen työn liitto on ratkaisun avain. Tämä oli myös koko SOL:n Taisteluohjelman johtava idea. Martin Luther -Halle yliopiston rehtori Dieter Bergnerin puheenvuoro sivistisyliopiston ajankohtaisuudesta liittyy DDR:ssa jo kauan käynnissä olleeseen keskusteluun, jolla on myös kansalliseen kulttuuriperintöön liittyvä sävy. Tiedämme myös, että DDR:n kolmannen korkeakoulureformin eräs julkilausuttuja päämääriä oli kytkeä Humboldtin yliopistojatellun järkevä ydin kehittyneen sosialismin yliopiston rakentamisen tarpeisiin. Bergner näkee sivistisyliopiston konseptiolla olevan jälleen erityistä antia vastattaessa niihin "odotuksiin ja vaatimuksiin, joita SED:n IX:n edustajakokouksen hyväksymä uusi ohjelma asettaa tietelle ja tieteellisille instituutioille". Artikkelin on aikaisemmin julkaistu Deutsche Zeitschrift für Philosophien numerossa 8/78. Julkaisemme sen nyt hieman lyhennettynä. Leena Kyrki on kääntänyt artikkelin. — Matti Reinikainen.

Sivistisyliopiston klassinen idea kiteytyy ennen kaikkea tieteen humanistisessa olemuksessa, tieteiden ykseydessä, käsityksessä tiedemiehen persoonallisuudesta ja opetuksen ja tutkimuksen ykseydessä.

Kun ryhdymme tutkimaan sosialistisen yliopiston tärkeitä periaatteita, jossa samalla ilmenee sivistisyliopiston idean oleellinen ja määräävä puoli, nimittäin humanismin ihannetta, nousee esiin myös kysymys sosialistisen yliopiston suhteesta perinteeseen.

Tieteen humanismi ja luokkien taistelu

Humanismi ideana ja ihanteena, paremmasta maailmasta käytävän taistelun vaatimuksena ja tunnuksena, filoso-

1/1979
SOIHU

fisten maailmankuvien periaatteena ja perustana, mutta usein myös abstraktina illuusiona, voimattomana toivona, kauniina unelmana — kaikissa näissä ilmenemismuodoissa humanismin ongelma osoittautuu yhdeksi inhimillisen olemassaolon ylipäänsä tärkeimmistä kysymyksistä. Siitä lähtien kun tiedettä on ollut, sen kehitys on liittynyt tiukasti ja välittömästi ihmisen henkisiin ja käytännöllisiin ponnistuksiin tiellä kohti suurempaa humanisuutta.

Saksan Demokraattisen Tasavallan (DDR) yliopistoille ja korkeakouluille annettu tehtävä vaikuttaa tieteen pitkäliseen ja suunnitelmalliseen kehityksen, jotta sen edistysellinen ja humanistinen luonne voisi täysin toteutua, perustuu sekä nykyisyyteen että humanismin historiaan. Humanismi ei ole vielä koskaan tullut itsestään vallitsevaksi ihmisen elämässä, ikään kuin kun — Wilhelm Humboldtin sanojen mukaan — ajatus ja todellisuus kohtaavat ja muuttuvat vapaaehtoisesti toisikseen. Edistymisestä suuremman humanismin tiellä on aina täytynyt taistella. Tässä mielessä humanismi merkitsee alati ratkaisua vaativaa tehtävää, jossa jokainen edistysaskel tuo esiin uusia ongelmia.

Taistelu humanisuuden edistysaskeleista oli ja on aina katkeraa luokkataistelua. Viitattakoon tässä yhteydessä ihmisoikeuksista perustavimpaan, rauhan oikeuteen. Me tiedämme, että tänään rauha on tullut varmemmaksi, kiitos kaikkien edistysellisten voimien peräänantamattoman kamppailun ja sosialististen valtioiden johdonmukaisen politiikan ja voiman. Mutta sitä ei ole vielä varmistettu.

Humanismin problematiikan käsittäminen teoreettis-maailmankatsomuksellisenä kysymyksenä kuuluu filosofian periaatteellisiin pyrkimyksiin. Kysymyksen ydin on näennäisen yksinkertaiselta kuulostava vaihtoehto. Kuka hallitsee ketä? Ihminen esineitä vai esineet ihmisiä? Onko inhimillisen toiminnan päämäärä luonnon ja ihmisen itse tuottamien esineiden omistaminen? Onko tämä halu omistaa jotakin inhimillisen elämän sisältö ja mieli? Vai eikö kaikkien pyrkimysten ja toimintojen varsinainen tarkoitus ole pikemminkin ihmisen älyllinen, moraalinen ja kulttuurinen kehittyminen.

Karl Marxin käsityksen mukaan luonnon ja sen tuotteiden haltuunotto, joka tapahtuu työn välityksellä ihmisen ja luonnon välisen aineenvaihdunnan järkipärisen organisaation tietä, ei ole itsetarkoitus, vaan väline "todellisen vapauden valtakunnan" rakentamiseksi. Kun Marx asetti tuotannon välttämättömyyden ja sen lakien tuntemisen ja hallinnan dialektiseen suhteeseen inhimillisten luovien voimien kehittymisen kanssa, hän käänsi humanismin ihanteet jaloilleen ja antoi niille tieteellisesti perustellun materialistisen pohjan. Näin oli aluksi teoriassa valmistettu

tie humanisuuden ihanteiden asteittaiselle toteutumiselle.

Tänään voimme todeta, että tieteellinen perusta, jonka marxismi-leninisin klassikot loivat humanististen ihanteiden toteuttamiseksi, on Neuvostoliitossa, DDR:ssä ja muissa sosialistisissa veljesmaissa muuttunut käytännöksi. Samalla kun työläiset ja talonpojat liitossa sivistyneistön ja muiden työtätekevien kanssa ja työväenluokan marxilais-leniniläisen puolueen johdolla tietoisesti muovaavat sosialistisia tuotantosuhteita, he oppivat hallitsemaan omia elämänolosuhteitaan. Näin kuljetaan ensi kertaa historiassa yhteiskunnallisen tuotannon todella ja täydessä merkityksessä humanistista tietä, mikä tekee tieteellisteknisen edistyksen yhdistämisen ihmisen luovien voimien yhä suurempaan kehitykseen mahdolliseksi. Tämä on sosialismin mukainen yhteiskunnan tuotantovoimien kehityksen muoto.

Kapitalismi ei — olemuksestaan johtuen — voi muuta kuin asettaa yhteiskunnan tuotannolliset voimat työtätekevien elinetoja vastaan. Kapitalismissa vaikuttavasta taloudellisesta peruslaista, alituisesta voiton kasvun jahtaamisesta, on seurauksena talous- ja sosiaalipolitiikan välinen ylittämätön kUILU. Sosialistisen vallankumouksen ja sen näköalojen ydin sitä vastoin on siinä, että jokainen tuotantovoimien edistysaskel, jokainen tieteellinen saavutus ja yhteiskunnallisen tuotannon nousu, laajentaa ehtoja ja mahdollisuuksia ihmisen, hänen luovien voimiensa ja moraalisten sekä henkisten kasvojensa kehittymiseen.

Miten tämä vaikuttaa tieteeseen, tieteellisen toiminnan sisältöön, päämääräasetteluun ja maailmankatsomukselliseen suuntautumiseen sekä syihin, joiden vuoksi ponnistellemme jatkuvasti tiedostaaksemme syvemmin luonnollisen ja yhteiskunnallisen maailmamme lait? Tämän kysymyksen tutkiminen vie meidät takaisin historiaan, sillä tieteen edistykseUisen ja humanistisen luonteen kehittyminen, luonteen joka toteutuu sosialismissa, on aina ajankohtainen ja sen vuoksi samalla historiallinen ongelma, joka liittyy läheisesti yliopistojen kehitykseen.

Sivistysyliopiston perinne on ankkuroitu humanismin perinteeseen

Yliopistot kuuluvat yhteiskunnallisiin laitoksiin, jotka yli 700 vuoden ajan ovat puolustaneet paikkaansa yhteiskuntajärjestelmien ja historiallisten tapahtumien vaihteluissa. Siitä lähtien kun professorit ja opiskelijat 1100-luvun lopussa Bolognassa, Pariisissa ja Napolissa liittyivät yhteen muodostaen "Universitas magistrorum et scholarium'in", on yliopisto säilynyt instituutiona, joka kokoaa tieteiden opettajat ja oppilaat sekä tieteiden kokonaisu-

den tai ainakin lähes kokonaisuuden. Sen funktiot ja sisältö ovat tosin muuttuneet.

Myös tänään, jolloin yliopistot eivät ole enää ainoita tieteen ja tieteellisen sivistyksen pesäpaikkoja, on olemassa pyrkimys säilyttää tai kehittää uudelleen sopiva määrä yliopistoja erityisten tieteellisten oppi- ja tutkimuslaitosten rinnalla. Tähän on monia, jokaisessa erityistapauksessa historiallisesti konkreettisia syitä. Epäilemättä esimerkiksi ensimmäisten yliopistojen muodostaminen johtui varhaiskapitalistisen kehityksen sosiaalisista tarpeista. Mutta esiin pyrkii myös ajatus — vähintään olettamuksena — että niiden monien erilaisten etujen lisäksi, joiden vuoksi yliopistoja vuosisatojen kuluessa on perustettu, mukana on myös inhimillinen pyrkimys totuuteen, tietoon ja kauneuteen. Näin humanismin ihanteet yhteydessään tieteeseen ovat yliopiston hahmossa saaneet yhden mahdollisen ja historiallisesti kestävänsä ilmauksensa. Väitetä tieteen humanistisesta luonteesta vastustetaan usein.

"Modernien" tiedekäsitysten valossa viitataan siihen, että tieteelliset lausumat voivat tosin olla tosia tai vääriä, mutta eivät hyviä tai pahoja. Tällainen argumentaatio unohtaa kuitenkin, että tiedettä ei voida rajoittaa siitä muotoiltuihin lakeihin, teorioihin ja hypoteeseihin ja sen itselleen luomiin instituutioihin. Tiede on ennen kaikkea luovan inhimillisen toiminnan ilmenemismuoto; kuten Marx kirjoitti: "inhimillinen voimainponnistus, joka on itsetarkoitus itselleen." Tieteellisen toiminnan humanistista olemusta ei siis vastaa totuuksien keräily, vaan yhä syväliisemmän totuuden etsintä, absoluuttisen totuuden lähestyminen — kuten marxilainen tietoteoria osoittaa — loputtomassa prosessissa. Vain tällaiselta dialektis-materialistiselta kannalta on myös perustellusti mahdollista puhua tieteellisen tiedon epähumaanista väärinkäytöstä.

Yliopistossa tieteellisen työn olemukseen sisältyy tieteen luova ja siten humanistinen luonne näyttäytyä ennen kaikkea nuorten ihmisten koulutuksena ja kasvatuksena. Siinä on kysymys persoonallisuuden kehityksestä, joka on kaikkien humanististen ponnistelujen päämäärä, sekä tiedosta ja sivistyksestä niiden erottamattomassa ykseydessä. Johann Gottlieb Fichte on sen vuoksi esittänyt omalla ehdotomalla tavallaan vaatimuksen, että yliopisto-oppineen tulee olla siveellisesti täydellisin ihminen. Karl Marx ilmaisi sen kohtuullisemmin: hänen mielestään sen, joka haluaa vaikuttaa toisiin ihmisiin, pitää itse olla innostava ihminen.

Sivistysyliopiston perinne on täten lujasti ankkuroitunut humanismin perinteeseen. Luonnollisesti yliopistojen historia siihen yhteydessä on myös niiden jatkuvan uudistamisen historiaa.

Erityisen merkittävä sija kehityksessä lankeaa tällöin humboldtilaiselle yliopistoidealalle, joka on 1800- ja 1900-luvuilla vaikuttanut laajalti ja määräävästi saksalaisten yliopistojen kehitykseen. Viittaamme erityisesti Humboldtin yliopistoideaan sosialistisen yliopiston tehtävien ja luonteen näkökulmasta, mutta teemme sen myös kansallisista syistä. Friedrich Engels sanoi kerran, että saksalaiset sosialistit ovat ylpeitä siitä, että he polveutuvat myös Kantista, Fichtestä ja Hegelistä. DDR:n yliopistot ja korkeakoulut voivat olla ylpeitä siitä, että ne vievät eteenpäin saksalaisten yliopistojen perinteen edistyksellistä, humanistista puolta ja yliopistojen osuutta kulttuurin kehityksessä.

Humboldtin periaatteet tieteiden ja filosofian ykseydestä sekä opetuksen ja tutkimuksen ykseydestä ja hänen vaatimuksensa tieteellisen toiminnan persoonallisuutta kehittävän arvon tutkimisesta ovat — periaatteina — säilyttäneet nykyaikaan asti pätevyytensä yliopiston humanistisen tehtävän sisällöllisinä määreinä. Mutta sosialistiseen yliopistoon ne pätevät paljon todellisemmassa ja käytännöllisemmässä mielessä kuin siinä, minkä Humboldt niihin sisällytti.

Hän, samoin kuin monet hänen tapaisensa klassisen saksalaisen idealismin ajattelijat, pyrki luomaan — ainakin teoriassa — yliopiston, joka olisi sosiaalisesti eristynyt, kaukana elämän käytännöllisistä pakotteista. Hänelle — mutta vielä enemmän Johann Gottlieb Fichtelle — yliopisto oli eräänlainen luostari, jossa opettajien ja oppilaiden piti elää rinnakkain tasa-arvoisessa toveruudessa ja harjoittaa itseään sokraattisten dialogien tyyliin porvarillisen humanismin ihanteiden omaksumiseksi. Yliopiston piti tehdä mahdolliseksi eräänlainen inhimillisen luonteen kyllästäminen idealismilla. Humboldtin mielestä tämä oli erityisen tärkeää aikana, jolloin — kuten hän kerran itse ilmaisi — ”lukemattomista yhdistyneistä seikoista johtuen huomio kohdistuu enemmän asioihin kuin ihmiseen... enemmän ulkoiseen arvoon ja hyötyyn kuin sisäiseen kauneuteen ja nautintoon”.¹

Wilhelm von Humboldt oli preussilaisen opetushallinnon johtajana samalla liian paljon reaalioloihin ollen tietämättä, että hänen yliopistoideaansa ei koskaan voitaisi toteuttaa tässä muodossa. Vähiten eivät häntä siitä vakuuttaneet käytännön ongelmat, jotka tulivat esiin, kun hän otti tehtäväkseen Berliinin yliopiston perustamisen.

Humboldtin yliopistosuunnitelma oli humanistinen ihanne, esikuva, joka ilmaisi myös toivoa siitä, että yhteiskunnallisesta käytännöstä erotetun kasvatuksen avulla voi-

taisiin yhteiskunnasta tehdä humanimpi. Yliopistoa, joka olisi vastannut klassista ideaa, ei koskaan tullut, mutta sisällöllinen pyrkimys avata tieteen humanistiselle luonteelle yhteiskunnalliset kehitysmahdollisuudet, oli ajatus, joka kantoi paljon omaa aikaansa pitemmälle. Voimme tänään todeta täysin oikeutetusti, että tämä ihanne toteutuu käytännössä niissä laajoissa ja syvässä muutoksissa, joita sosialistinen, vallankumouksellinen kehitys sai ja saa edelleen aikaan sosialistisen yhteiskunnan kansalaisten henkisessä elämässä.

Yhteiskunnassa, jossa työtätekevä ihminen on kaikkien yhteiskunnallisten toimintojen mitta ja päämäärä, muuttuu tieteen paikka yhteiskuntaelämässä väistämättä. Kysymys ei ole vain siitä, että sosialismi synnyttää historialliset olosuhteet, jotka sulkevat pois tieteellisen työn tulosten väärinkäytön elämää ja yhteiskunnallista edistystä vastaan, vaan myös huomattavasti syvemmästä riippuvuudesta.

Lenin sanoi, että sosialististen ehtojen vallitessa tieteestä täytyy tulla ja tulee arjen elementti. Sellainen se on kahdessa mielessä: ensinnäkin *v ä l i n e* sosialismin konkreettisten taloudellisten ja yhteiskunnallisten päämäärien toteuttamiseksi, tuottava ja sosiaalinen voima, mutta toisaalta myös *i t s e t a r k o i t u s*, joskin uudessa merkityksessä. Siinä määrin kuin kansanjoukot ottavat tieteen omistukseensa ja tekevät siitä oman elämänsä elementin sen tulosten ja menetelmien henkisen haltuunoton kautta, sosialismi tekee mahdolliseksi, että tiede muuttuu osaksi sosialistisen yhteiskunnan kaikkien jäsenten persoonallisuuden henkistä rikkautta.

Tieteiden ykseys kapitalismissa ja sosialismissa

Ajatus tieteiden ykseydestä ilmaisi Humboldtin aikoina, silloisista yliopistokäsityksistä käytettynä, ennen kaikkea tiettyä filosofista aatetta. On muistettava, että vielä 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alussa käsite tiede sisälsi joukon toisia ajatuksia kuin ne, joihin olemme nykyään tottuneet. Klassiselle idealistiselle filosofialle, joka huipentuu Hegeliin, tiede merkitsi olennaisesti samaa kuin filosofia. Filosofiaa pidettiin samana kuin ajatusmaailmassa tapahtuva yhtenäisten, suljettujen maailmankuvien rakentaminen. Sivistysyliopiston avulla Humboldt halusi — käyttäkseni kärjistettyä ilmausta — siirtää rationalistisen idealismin pyrkimykset suuriin synteettisiin maailmankuviin ja -katsomuksiin yliopiston teoriaksi ja käytännöksi. Samalla tavoin kuin Hegel uskoi voivansa yhdistää järjestelmänsä kaiken inhimillisen tiedon ja kaikki tieteet, piti myös yliopiston olla joskin jaoteltu, kui-

tenkin orgaanisesti yhtenäinen kokonaisuus, harmoninen ja kauniisti muokattu puhtaan ja samentumattoman sivistyksen puutarha.

Tällaisiin käsityksiin vaikutti varmasti myös se valistuksen aate, että vain "puhdas järki" johtaa todella varmaan tietoon, kun taas jo 1900-luvulla luonnontieteiden esiinmarssi vei lopullisesti pohjan pois idealistis-rationalistisilta maailmankuvilta. Ollaan sitä mieltä, että tiede on työnjaollisesti järjestettyä ammatillista työtä, jonka päämäärä on tosiasiallisten objektiivisten lakien ja riippuvuuksien tiedostaminen. Sillä on enää tuskin mitään tekemistä viisaiden ja filosofien maailman merkitystä pohtivan mietiskelyn kanssa. Todellista, tehokasta ja käyttökelpoista edistystä tiedossa ja tiedostuksessa voidaan saavuttaa vain jatkuvan erikoistumisen sekä systemaattisen ja suunnitelmallisesti järjestetyn, empiriaan suuntautuvan tutkimusprosessin avulla.

Yliopistolle tästä prosessista seuraisi, että on mieletöntä Humboldtin tavoin etsiä synteettistä ideaa. Yliopiston funktiot yhteiskunnallisessa elämässä ovat tulleet niin monipuolisiksi, että olisi joka tapauksessa mahdollista löytää tiettyjä suuntaa-antavia esikuvia sen toiminnan yksittäisille puolille, opetukselle, tutkimukselle tai yhteydelle teollisuuteen. Tähän liittyy se, näin argumentoidaan, että perinteellinen oppineen esikuva korvataan tiedemiehen ammatilla ja että tietellis-teknisen kumouksen merkeissä työ tieteen kentällä ja käytännön ammattikoulutus sulautuvat toisiinsa.

Tietenkin näissä kaikissa argumenteissa on jotakin oikeaa. Ne viittaavat — osittain vääristyneesti — suuriin muutoksiin, joita on tapahtunut 1800 ja 1900-luvuilta itse tieteessä, tieteellisen työn luonteessa, ja tieteen yhteiskunnallisessa asemassa. Mutta tällöin ei saa jättää huomiotta sitä, että kaikki nämä muutokset ovat tapahtuneet kapitalistisen tuotantotavan muotoutumisen ja imperialistiseen vaiheeseen siirtymisen olosuhteissa. Tieteen kehitys on aina dialektista vuorovaikutusta tieteen suhteellisen erityisten kehitystendenssien ja yhteiskunnallisten prosessien välillä; yhteiskunnalliset suhteet vaikuttavat tieteen organisaatioon ja päämääränasetteluun sekä tiettyssä määrin myös sen ajatustapaan.

Tältä kannalta käsityksemme mukaan negatiivisin vaikutus, joka kapitalismin kehityksestä on ollut tieteelle, ei ole spesialisoituminen ja eriytyminen, vaan tieteen ykseyden hävittäminen luonnon- ja niin sanottujen hengentieteiden vastakkainasettelun kautta.

Kysymys ei ole siitä, että tieteet eroavat toisistaan eri

tutkimuskohteiden takia sekä metodiensa että teorianmuodostuksen luonteen puolesta ja että yhteiskunnallisia prosesseja tutkivissa tieteissä tutkimuskohteet ovat monessa suhteessa toisenlaisia kuin luonnontieteissä: On pikemminkin kysymys siitä, että luonnon- ja yhteiskuntatieteiden välille rakennetaan periaatteellinen ristiriita. Yhteiskuntaja luonnontieteillä on tämän käsityksen mukaan paitsi erilaiset tutkimuskohteet, myös vastakohtainen teoreettinen perusta. Ei ole vaikeaa osoittaa, että tällainen yhtenäinen tieteenkuvan tuhoutuminen on johtunut ja johtuu vähemmän tieteen omista kehitysongelmista — vaikka niitäkin tietyksi on — kuin ensisijaisesti ideologisista luokkaeduista.

Marxismi tunnetusti ei ole ainoastaan syntymisestään lähtien edustanut materialistisesti ja dialektisesti perustellun tieteen yhtenäisyyden näkökantaa. Se ylipäänsä teki mahdolliseksi, että yhteiskuntatieteet saivat sellaisten tieteen luonteen, jotka suuntautuvat yhteiskunnallisen elämän objektiivisten lainalaisuuksien tiedostamiseen. Sosialistiselle yliopistolle luonnon- ja yhteiskuntatieteiden samanarvoisuus ja yhtenäisyys on näin ollen itsestäänselvyys.

Tieteen kehityksen kulku

Monet ovat sitä mieltä, että jatkuva tieteellisen toiminnan erikoistuminen ja siihen liittyvä tieteen jakautuminen yhä suurempaan määrään itsenäisiä aloja on ikään kuin objektiivinen laki, jota vastaan ei voi tehdä mitään. Tiedemiehiä siis hallitsisivat heidän toimintansa tuotteet, ja heidän olisi alistuttava siihen. Monien mielestä koko kehityskulku ei ole laisinkaan huono. Sillä se mikä ei enää tiedemiesten päissä olisi muodostanut harmonista synteysiä, yhdistettäisiin käytännössä yhteistyön välttämättömyyden kautta. Tietoisuudesta kadonnut tieteen ykseys olisi edelleen olemassa objektiivisessa todellisuudessa, jossa kaikki tieteen tutkimuskohteet ovat jollain tavoin riippuvaisia toisistaan. Se olisi olemassa ennen kaikkea tieteellisen tiedostuksen käytännöllisessä hyväksikäytössä, joka toimii aina yhdistelevästi. Siksi olisi olemassa myös tarpeeksi tieteen jatkuvaa pirstoutumista vastaan vaikuttavia tendenssejä, jotka ovat tulosta käytännöstä. Tämän käsityksen mukaan ainoa vakava ongelma on organisaatorinen: se rajoittuu yhteistyön optimaalisten muotojen etsintään.

On muitakin mielipiteitä, ne ovat skeptisempiä ja vetävät joskus yllään troijalaisen Kassandran vaatteen. Ne pelkäävät, että tiede kulkee itsensä tuhoamisen tietä. Erikoistumisen nimissä esiin manattuja henkiä ei kyettäisi enää hallitsemaan. Tiedemiehestä, joka henkilönä alistuisi ammatillisen toiminnan lakien saneluun, tulisi spesialisti,

joka tietää enemmän yhä vähemmästä, kunnes hän lopulta tietään kaiken ei-mistään.

Marxilais-leniniläisen filosofin näkökulmasta nämä keskustelut ohittavat ydinongelmat, niin oikein kuin ne joi-takin yksittäisiä ilmiöitä ilmaisisivatkin. Ne voidaan palauttaa kahteen käsitykseen. Ensimmäinen käsitys edellyttää, että on mahdollista puhua tieteen ongelmista ikään kuin olisi kysymys tutkimustulosten tuottamisesta ja niiden siirtämisestä käytäntöön, ilman että konkreettiset ihmiset, jotka ponnisteluillaan käynnistävät kyseisen prosessin, otetaan mukaan tarkastelun piiriin. Puhutaan tietteestä, mutta sivuutetaan samalla tiedemies. Toisen käsityksen lähtökohta on enemmän tai vähemmän vastakkainen. Se keskittyy tieteellisen ajattelun sisältöön, tieteellisen työn tekijän subjektiivisiin motiiveihin, hänen ajatuksiinsa omasta työstään ja hänen luomisongelmiinsa, ja arvostelee tilannetta niistä käsin. Molemmat käsitykset ovat luonnollisesti omissa rajoissaan oikeita — mutta ne muuttuvat mielettömiksi, Leninin muotoilua käyttäkseni, jos niiden sisältämä totuus laajenee niiden käyttökelpoisuuden rajojen yli.

Meistä näyttää siltä, että nykyisin tieteenteoreettisessa kirjallisuudessa painottuu liikaa tendenssi tieteen objektiivisen rakenteen tutkimiseen ilman subjektiivisen tekijän riittävää huomioonottamista. Tieteenteoreettinen analyysi objektiivisista tendensseistä, kuten eriytymis- ja yhdentymisprosesseista tieteessä on luonnollisesti tärkeää. Mutta siitä huolimatta emme voi vastustaa vaikutelmaa, että terävä tieteen kysymysten pohtiminen on osittain sivuuttanut tieteen kehityksen tosiasiallisen kulun. Yrittäkäämme perustella tätä käsitystä tarkemmin.

Aikakausi tarvitsee sivistysyliopistoa tiedemiehen päässä

Epäilemättä tieteellinen työprosessi on yhteiskunnallisen työn muoto ja työnjaon vaatimusten alainen. On myös tietysti määrin oikein verrata "tieteellistä tuotantoa" teollisuustuotantoon — niissä on paljon samanlaista. Siitä huolimatta rinnastusta ei saa viedä liian pitkälle. Kaiken yhteisen lisäksi "tieteellisen tuotannon" ja teollisuustuotannon välillä on ainakin yksi erittäin oleellinen ero. Tieteellinen tuotanto, s.o. uusien lainalaisuuksien tiedostamiseen pyrkivä etsintä, ei ole koskaan massatuotantoa. Jokaisen tieteellisen tuloksen yksilöllisyys ja ainutlaatuisuus on yhteiskunnallisesti oleellista. Tieteen tärkein päämäärä ei ole paljon tietoa vaan syvempää tietoa. On itsestäänselvää, että käsiteltävän tiedon määrä on kasvanut — mutta siitä hyvästä ovat myös informaatiomahdollisuudet parantuneet.

Todennäköisesti ei myöskään pidä hyväksyä tutkimatta teesiä, kuten usein tapahtuu, että synteettisesti ajattelevan tutkijan ja sellaisen oppineen, jolla on yleiskuva aikakautensa tiedosta, aika on ohi. Jokainen aikakausi tarvitsee sivistysyliopistoa tiedemiehen päässä, erityisellä tavalla luomisprosessissa. Vielä koskaan ei ole ollut mahdollista — kuten merkittävien tutkijoiden elämäkerrat ja muistelmat nykyaikaan asti osoittavat — päästä syvällisempään tietoon ammentamatta tiedon kokonaisuudesta, jotta sitten voisi valita erityisesti ratkaistavaa ongelmaa varten välttämättömän. Leibnizin täytyi tehdä niin, samoin kuin Einsteinin, Max Planckin tai Karl Marxin.

Kun katsomme tarkemmin tieteellisesti merkittäviä teorioita, esim. evoluutioteoriaa, yleistä ja erikoista suhteellisuusteoriaa, Marxin teoriaa kapitalistisen tuotanto- ja uusintamisprosessin lainmukaisuuksista ja lopulta ajankohtaisinta tietämystä, jolla on kauaskantoinen merkitys meidän maailmankuvallemme, vaikkapa modernin aivojen tutkimuksen, käyttäytymistieteiden tai perinnöllisyystieteen alueella — löydämme niistä aina sivistysyliopiston yhteen polttopisteeseen koottuna.

Täten osoittautuu, että tieteen ykseyden ajatus ei ole vain rakenteellinen ja organisatorinen ongelma, vaan kysymys, joka yhdistyy luomistyön ongelmien olemukseen. Että sellaisia on olemassa, on kiistämätöntä — meidän pitäisi omistaa niille yhtä lailla huomiota kuin esimerkiksi taiteen luomisen ongelmille. Painotamme tätä myös hyvin käytännöllisestä syystä.

Tieteellisen työn tehostaminen — yksi tämän hetken tärkeimmistä tehtävistämme — on pohjimmiltaan tieteen tekijän persoonallisuuden kehityksen ongelma. Kaikki tehostusohjelmat, joiden keskipisteessä ei ole itse ihminen, ohittavat jollain tavoin maalin. Tämä pätee erityisesti yliopistossa tehtävän työn suhteen. Yksi sosialistisen korkeakoulun perustehtäviä on luoda ehdot ja edellytykset sekä vastaava henkinen ilmapiiri, jotta päästään korkeimpiin luoviin saavutuksiin tieteen alueella.

Tieteen kehitys ja yhteiskunnallisten tarpeiden vuorovaikutus

Koska kaikki tieteelliset ongelmat ilmentävät muodossa tai toisessa yhteiskunnallisia tarpeita, on vastuu löydetyn ratkaisun käytöstä ihmisen hyväksi eräänlainen itsestään selvyys — tai sen ainakin pitäisi olla. Kuten tieteen historia osoittaa, konkreettisessa tiedemiehen työssä teorian ja käytännön raja on liukuva. Tuskin kukaan tiedemies,

joka on saanut aikaan merkittävää edistystä tieteessä, on ollut puhdas teoreetikko tai elänyt usein mainituissa nor-sunluutornissa. Onkin vain osittain oikein asettaa yliopisto teorian ruumiillistumana vastakkain yhteiskunnallisen käytännön kanssa. Tässäkin suhteessa elämän todellisuus sisältää paljon enemmän riippuvuuksia, kuin kykenemme käsitteellisesti ilmaisemaan.

Yhteiskunnallisen tarpeen ja tieteellisen ongelman välinen riippuvuus ei tietenkään aina ole ilmeinen ja tulee usein esiin vasta pitkien aikojen kuluttua. Yksi sosialistisen sivistysyliopiston tehtävistä on siksi varmistaa eri tieteidenalojen kehitysmahdollisuudet, ja tämän on tapahduttava pitkäjänteisesti, suunnitelmallisesti ja sosialistisen ja kommunistisen sivilisaation ja kulttuurin vaatimusten suuntaisesti.

Tieteen kehityksen ja yhteiskunnallisten tarpeiden vuorovaikutussuhteet kiinnittävät huomiomme ongelmaan, joka on merkittävä ennen kaikkea yliopiston tieteellisen elämän käsityksen kannalta ja joka on mainittava pohdintojemme tämän osan päätteeksi. Sivistysyliopisto ei merkitse ajatonta ja yleistä tieteiden ykseyttä. Jokainen historiallinen vaihe tuo kiinnostuksen etualalle tietyt eri tieteiden ja käytännön välisten vuorovaikutussuhteiden konkreettiset muodot. Ei siis ole järkevää vaatia yleisesti tieteidenalojen yhteistyötä miettimättä konkreettisesti. Luonnon- ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen alat ovat tällä hetkellä törmänneet ongelmiin, jotka vaativat poikkitieteellisiä ratkaisuja. Tiede — niin sanoi kerran fyysikko Heisenberg — syntyy keskustelussa.

Keskustelu johtaa kuitenkin tieteeseen vain silloin, kun siinä kohtaavat todelliset edut. Tätä voisi nimittää tutkimuksen teoriaintensiiviseksi osaksi, joka käsityksemme mukaan vastaa erityisen hyvin yliopiston luonnetta ja sen mahdollisuuksia yhteistyön järjestämiseen. Tämän mukaan taito käyttää sivistysyliopistoa hyväksi tieteellisen edistyksen ja sen käytännön vaikutusten nopeuttamiseen perustuu siihen, että löydetään solmukohdat, joissa yhteiskunnalliset tarpeet ja tutkimuksen konkreettiset ongelmanasettelut kohtaavat. Niin helposti kuin tämä tehtävä voidaan muotoilla, niin vaikea se on toteuttaa. Sen jatkuvasa ratkaisemisessa sivistysyliopistolla tieteiden ykseyden ilmenemismuotona, ihanteena ja todellisuutena, on merkittävä osa.

Opetuksen ja tutkimuksen yhteyden merkitys

Yliopistollisen kasvatustarpeiden periaatteisiin kuuluu kiinteästi opetuksen ja tutkimuksen ykseys. Humboldtista lähtien se on eräänlainen aksiooma, jota edellytetään ja

1/1979
SOIHTU

joka pätee tänäkin päivänä. Näin voitaisiin pitää itsestään selvänä, että ainoastaan se voi opettaa tiedettä, joka samalla tutkii. Koulutuksen taso on riippuvainen tutkimuksen tasosta. Yliopistoille ja korkeakouluille tämä merkitsee, että on tehtävä mahdollisimman paljon tutkimusta, jotta voitaisiin antaa tieteellisesti korkeatasoista koulutusta. Tällaisessa tarkastelutavassa opetuksen ja tutkimuksen ykseys suhteutetaan mahdollisimman korkeaan, tieteiden nykyistä tasoa vastaavaan ammatillis-tieteelliseen pätevyYTEEN. Se on väline yliopistojen osuuden kohottamiseen sosiaalisen käytännön asettamien tieteellisten ja teknisten tehtävien selvittämisessä.

Yliopistojen historian tarkastelu osoittaa, että myös tällä meistä itsestäänselvällä käsityksellä on kehityksensä ja sisäisen ongelmansa. Humboldtin aikoihin suurin osa Saksan yliopistoista piti itseään kyllä opetus- ja kasvatustilaisuuksina, mutta ei missään tapauksessa tutkimusinstituutiona. Paljolti tästä syystä niiden taso oli jäänyt kehityksestä jälkeen moniin muihin Länsi-Euroopan maihin verrattuna. Samalla oli syttynyt kiiwas keskustelu siitä, olisiko tarkoituksenmukaisempaa suorittaa tieteellinen tutkimustyö — tai se mitä sillä silloin ymmärrettiin — tieteellisissä akatemioidissa ja pitää yliopistoja korkeina oppilaitoksina.

On Humboldtin historiallinen ansio, että hän palautti yliopistosuunnitelmissaan tutkimuksen yliopistolle ja muotoili opetuksen ja tutkimuksen ykseyden postulaatissa ihanteen, joka ulottui hänen aikaansa pitemmälle. Kuitenkin Humboldt, ja vielä enemmän Johann Gottlieb Fichte, ensimmäinen Berliinin yliopistoon valittu rehtori, ymmärsi opetuksen ja tutkimuksen ykseydellä vähemmän tutkimuksen ja ammatillisen koulutuksen välistä suhdetta. Hänelle opetuksen ja tutkimuksen ykseys oli korkea humanistinen ihanne. Sen kautta tuli päästä persoonallisuuden moraaliin kasvattamiseen, ja yliopiston toiminnan oli palveltava vain tätä tarkoitusta.

Senaikaisen käsityksen mukaan yhteisen sisäisen totuudenpyrkimyksen piti yhdistää opiskelijoita ja professoreja; heidän piti aina ponnistella yhdessä tajutakseen maailman kokonaan filosofisina käsitteinä. Tiedollisia tai tietoa-aineiden välittämisen pedagogisia ongelmia ei tämän käsityksen mukaan ollut. Uskottiin, että professorin suurempaa kokemusta ja tietoja täydensi nuorison huolettomuus uusien kysymysten esiinnostamisessa, niin että molemmat, opiskelija ja professori etenisivät opin ja tutkimisen ykseydessä tiellä kohti totuutta.

Täydellisen asiatiedon ja kaikkea lopullista vastustavan mielikuvituksen kohtaaminen — siinä nähtiin välttämättömä edellytys tiedon kasvuille. Uskon, että tämä ytimeltään pätee vielä nykyäänkin. Samalla on helppo huomata, että

tällaisen opetuksen ja tutkimuksen ykseyden käsitteen teoreettinen perusta oli klassisen saksalaisen idealistisen filosofian tieteenkäsite. Sen mukaan tiede oli lähinnä synteettisten maailmankuvien käsitteellistä esiintuomista. Yliopiston antaman sivistyksen keskipisteessä piti Humboldtin mielestä olla ennen kaikkea niiden tieteiden, jotka käsittelevät ihmistä persoonana. Toivottiin, että niiden tutkimisen avulla olisi mahdollista kasvattaa täydellinen ihminen ja kansalainen.

Filosofian näkökulmasta tässä on kysymys muokatun tieteellisen tiedon ja sen käytännöllisen käytön suhteesta persoonallisuuden luovien voimien vapauttamisen ja kehittämisen humanistiseen päämäärään. Kuten tiedämme tieteen tiedostamisfunktio ei ole automaattisesti identtinen sen sivistysfunktion kanssa. Se on sitä mahdollisuuksien mukaan; riippuu yhteiskunnallisista olosuhteista, kuinka pitkälle tämä mahdollisuus toteutuu. Tässä mielessä Humboldtin opetuksen ja tutkimuksen ykseyden ihanne ylitti yliopistosivistyksen esikuvana oman aikansa, koska kehittyvä kapitalistinen yhteiskunta kulki täsmälleen vastakkaiseen suuntaan kuin siihen, mikä ihannetta olisi vastannut.

Ei siis tarvitse ihmetellä, että porvarillisessa yliopistoteoreettisessa kirjallisuudessa esitetään runsaasti argumentteja tämän ihanteen oletettuja toteutumismahdollisuuksia vastaan. Viitataan — mukana hieman kyynisyyttä — esimerkiksi siihen, että yliopistokoulutuksen täytyy ensisijaisesti tuottaa käyttökelpoisia ja manipuloitavissa olevia erikoisalojen ihmisiä, joilla on käytännön ammatti. Jos tahdottaisiin pitää pystyssä opetuksen ja tutkimuksen ykseyden klassista ihannetta, jouduttaisiin kasvattamaan yhteiskunnallisesti hyödyttömiä oppiaineita, joilla ei olisi käytövalmista tietoa. Tästä seuraa, että ihanteista, jotka ovat peräisin tieteen kehityksen esiteolliselta kaudelta, ei ole enää mihinkään.

Pääoman näkökulmasta edellä sanottu pätee. Pääoma pyrkii hyötymään tieteestä — Karl Marxin ajatusta lainaten — metodina, jonka avulla voi petkuttaa luontoa, jotta on mahdollista ryöstää tyhjäksi koko maailma, esineet ja ihmiset, kuin suuresta ruokakamerosta, mielivaltaisesti alituisen voiton kasvattamisen edun vuoksi.

Sen vuoksi tieteen ykseyden tuhoamisen lisäksi toinen turmiollinen kehitys, jonka kapitalismi aiheutti tieteelle, on tieteen ja tieteellisen tiedon tiedostamisfunktion ja sosiaalkulttuurisen funktion täydellinen erkaantuminen — kahden tieteen sellaisen ominaispiirteen hajaantuminen, jotka vielä opetuksen ja tutkimuksen ykseyden klassisen idean puitteissa olivat erottamattomassa yhteydessä toisiinsa.

Sosialistinen yliopisto liittää päämää-

ränasettelunsa tietoisesti opetuksen ja tutkimuksen ykseyden klassiseen ihanteeseen. Meille tämä periaate ei ole vain väline korkeatasoiseen koulutukseen, vaan samalla tarkoitus, kommunistien kasvatuksen olennainen elementti. Kasvatus kommunismin, joka on yliopiston sivistys- ja kasvatusihanne kehittyneessä sosialistisessa yhteiskunnassa, sisältää ytimenä henkilökohtaisen tietoon pyrkimisen ja luonteen täydellistämisen orgaanisen yhteyden kykyyn muuttaa käytännössä, reaalisesti luonnon- ja yhteiskunnallista maailmaa kommunismin päämäärien mukaisesti. Tällainen käsitys kasvatuksen, sivistyksen ja ammatillisen koulutuksen ykseydestä on mahdollinen vain sosialistisissa olosuhteissa.

Emme voi kysyä, miten kyseinen ihanne vaikuttaa nykyään yliopiston koulutus- ja kasvatustapahtumassa, jos emme samalla ota huomioon joukkoa perustavanlaatuisia erityispiirteitä, jotka liittyvät tiedon omaksumiseen itse tiedon tasolla. On tosiasia, että nuoret ihmiset tulevat yleensä yliopistoon henkilökohtaisena päämääränään ammatillisen pätevyyden hankkiminen, jotta he voisivat harjoittaa näytännön ammattia. Myös sen motiivit, jolla on jo ammattipätevyys ja joka pyrkii omaksumaan tieteellisiä tietoja saadakseen korkeamman pätevyystason ja vastaavat tulot, liittyvät yleensä täysin elämän käytäntöön. Opintojen kuluessa monet sitten havaitsevat asian, jota eivät ole ottaneet huomioon.

Tieteellisten tietojen omaksuminen nimittäin lukkiutuu itsepintaisesti kaiken passiivisen kulutuskäyttäytymisen edessä. Tiedettä ei voi kuluttaa niin kuin mitä tahansa materiaalista esinettä. Tieteellisten tietojen hankkiminen vaatii opiskelijan kaiken henkisen ja tahdonvoiman suurta ja usein erittäin intensiivistä jännittämistä. Mitä intensiivisemmin tieteellisten tietojen omaksuminen tapahtuu — ja tässäkin pätee: ei ole kysymys paljosta tiedosta vaan syvemmästä tiedosta — sitä enemmän opiskelijan läpikäymä sisäinen prosessi muistuttaa tutkijan henkistä painiskelua tämän etsiessä uutta tietoa.

Olemassa olevaan yhteiskunnalliseen tietoon nähden opiskelu on ensiksi uusin tavaa, mutta opiskelijalle itselleen se on kuitenkin erittäin tuottavaa, ja se laajentaa hänen kykyjään yhteiskunnallisesti vaikuttavaan tuottavuuteen.

Tiede välttämättömyyden ja vapauden valtakunnan elementtinä

Kaikella koulutuksella ja sivistyksellä on tuotannollinen puolensa, se kuuluu — käyttäakseni Marxin muotoilua — ”välttämättömyyden valtakuntaan”, ihmisen ja luonnon vä-

lisen aineenvaihdunnan järkipäraseen säännöstelyyn ja hallintaan. Tällä alueella opetuksen ja tutkimuksen ykseyden rajoitettu; on todellisia talouden asettamia rajoja, esimerkiksi ajan taloudellisuuden lain muodossa. Monihaaraisen erikoistumisen ja tutkimuksen työnjaollisen organisoinnin vallitessa ei todellakaan ole mahdollista johtaa jokaista opiskelijaa opiskeluaikana tuottavaan ja todella tehokkaaseen työhön tärkeimpien tutkimusongelmien pariin, vaikka tämän pitäisi aina säilyä meidän päämääränämme.

Tiede ei ole ainoastaan tuotannollinen voima, vaan se toteutuu sosialismissa yhä enemmän sosiaalisena voimana, kulttuurina, riistosta ja sorrosta vapautettujen ihmisten henkisenä rikkautena. Tiede on sen vuoksi — täydentääkseni yllä mainitun Marxin sanonnan — ”todellisen vapauden valtakunnan” elementti. Juuri siihen tähtää opetuksen ja tutkimuksen ykseyden klassinen ihanne, jonka toteuttaminen tulee mahdolliseksi sosialistisessa yhteiskunnassa.

Käsityksemme mukaan edellisestä seuraa tärkeitä johtopäätöksiä kommunistisen kasvatuksen suhteen. Myös se on kasvavassa määrin kasvatusta tieteen kautta ja avulla. Tiede ei ole koskaan ollut eikä ole mahdollista ilman etiikkaa, samoin kuin ei ole yksittäistä tieteenalaa ilman siihen kätkeytyvää filosofista problematiikkaa. Tieteen etiikka on yksi kommunistisen etiikan aspekti, ja jokaisen tieteenalan filosofinen problematiikka on työväenluokan filosofian ja maailmankatsomuksen aspekti.

Pätevä ammattilainen ja sosialisti ovat sosialistisen yliopiston kasvatusta ja sivistysihanteessa sidottuja toisiinsa yhtä erottamattomasti kuin — Marxin kysymyksenasettelua vastaavasti — sosialistisen kehityksen yhteiskunnallisessa kokonaisprosessissa ”välttämättömyyden valtakunta” ja ”vapauden valtakunta”. Sellaisesta näkökulmasta opetuksen ja tutkimuksen ykseydellä kaikkien ihmisten hyvien, edistyksellisten luovien kykyjen kehityksen ihanteena ei ole muita rajoja kuin meidän subjektiivinen kykymme korkeakoulun opettajina ja tutkijoina hallita tämä suuri, humanismin jaloimpien päämäärien mukainen tehtävä. Tuotantovoimien kehitystaso asettaa aina tietyt rajat tiedon välittymiselle yhteiskunnallisena tuotantovoimana, mutta tieteen sosiaalisen ja kulttuurillisen funktion suhteen ei näin ole laita. Se ulottuu kauas nykyisen tiedon tason yläpuolelle ja suuntautuu historiallisen kehityksen kaukaisimpiin päämääriin.

”Uusi tekniikka” — automaatio — työttömyys

Seppo Toiviainen

Kun nykyistä hallitusta muodostettiin pari vuotta sitten, otettiin työttömyys ja sen poistaminen ensimmäiseksi ja päätehtäväksi. Työttömyys on kuitenkin edelleen kasvanut ja lähestyy jälleen 200 000 virallisesti rekisteröityä työtöntä tänä talvena. Yritysmaailmaa edustava elinkeinoelämän tutkimuslaitos eli Etla ennakoii tammikuun 8. julkaistussa raportissaan työttömyyden vielä vuonna 1982 olevan 7 prosenttia eli lähellä 200 000 työtöntä. Tämä tapahtuu samaan aikaan kuin työn tuottavuus, viennin ylijäämä ja suuryritysten saamat tukiaiset kasvavat.

Ns. elvytyksen seurauksena erityisesti suuryritysten mahti on kasvanut. Voitot ja lisääntyvä valtion tuki on käytetty rationalisointi-investointeihin, jotka ovat vähentäneet työpaikkoja. ”Uuden tekniikan” käyttöönotto teollisuudessa uhkaa yhä uusia työpaikkoja, toteaa yht. tri Seppo Toiviainen artikkelissaan. Kapitalismin oloissa monopolien voitonjahti ja suurkapitalistien valta muuttaa koneistamisen ja automaation kiroukseksi työväenluokalle. Toiviainen arvioi, että nykyinen kriisi ei ilmeisesti tule helpottumaan vaan työttömyys jopa lisääntymään, jos nykyinen meno jatkuu. Toinen vaihtoehto on politiikan suunnan radikaali muuttaminen, johon kuuluu mm. kulutuskysynnän lisääminen, taloudellinen yhteistyön lisääminen Neuvostoliiton kanssa, ”uuden tekniikan” käyttöönoton saataminen demokraattiseen valvontaan ja julkisten palvelujen määrän lisääminen.

Alustus on pidetty 26. 11. 1978 Terveysrintaman järjestämässä konferenssissa ”Kriisi, työttömyys, terveys”. — Toimitus.

Kapitalismin nykyinen kriisi on asettanut työttömyyso-
ngelman monessa suhteessa uuteen valoon. Tilanne on muut-
tunut dramaattisesti siitä, mitä se oli — tai miltä se mo-
nista näytti olevan — vielä muutama vuosi sitten. 1970-
luvun alkuvuosina monien mielestä kapitalismin luonne-
kuva oli täysin muuttunut aikaisemmasta, ja eteen tulevat
ongelmat olivat lähinnä "kasvun ongelmia". Kriisien ja
työttömyysongelmien katsottiin poistuvan kokonaan päivä-
järjestyksestä tai ainakin lievenevän sellaiselle asteelle, että
ne ovat suhteellisen helposti suunniteltavissa ja säädeltä-
vissä. Aivan kriisin kynnyksellä eräät työmarkkinajohtajat
käyttivät julkisuudessa puheenvuoroja, joissa ennusteltiin
työvoimapulasta tulevan Suomen tärkein ja vaikein yhteis-
kunnallinen ongelma. Kriisin kynnyksellä käytettiin puheen-
voroja, joissa varoiteltiin, että esimerkiksi Kostamus-pro-
jekti vie Suomesta pois tarpeellista työvoimaa. Laskelmoi-
tiin myös sillä, että 1970-luvun loppupuolella Suomeen pi-
täisi ryhtyä raahaamaan siirtotyöläisiä Etelä-Euroopasta.

Jo vuonna 1975 nämä unelmat kärsivät täydellisen haak-
sirikon, eikä niillä enää ole paluuta. Me elämme nyt jo
viidettä laman ja kriisin vuotta. Nykyinen kriisi on
syvämpi ja laajempi kuin yksikään kapi-
talismin kriisijakso 40 vuoteen. Kapitalis-
mi on ajautunut "pitkään lamaan" ja omalaatuisen pysäh-
dystilaan, jonka vaikutukset tuntuvat erittäin kärkevinä
Suomen kaltaisessa pienessä kapitalistisessa maassa. Työ-
voimapulan sijasta on laajeneva työttömyys yhteiskunnalli-
nen ongelma numero yksi. Työttömyys ei niinkään näytä
olevan suhdannevaihteluihin liittyvä ilmiö, joka poistuisi
nopean tai vähittäisen elpymisen yhteydessä, vaan joukko-
työttömyydestä on tulossa pysyvä, rakenteelli-
nen ongelma.

Kriisin vuosina työttömyysaste on voimakkaasti kohon-
nut. Vuonna 1976 työttömiä oli 4 prosenttia, 1977 vähän
yli 6 prosenttia ja tänä vuonna se nousee yli 8 prosentin.
Tänä talvena on ennustettu olevan jopa 200 000 virallises-
ti rekisteröityä työttöntä. Näistä luvuista puuttuvat karen-
si-ym. rajoitusten vuoksi piilotyöttömät, joiden määrä täl-
lä hetkellä on kymmeniä tuhansia. Esim. syyskuussa 1978
maassamme oli pakkolomautettuja yli 10 000, työllisyys-
kursseilla yli 12 000 sekä tuhansia osa-aikatoissa tai ly-
hennetyllä työviikolla. Mikäli nykyinen kehitys jatkuu olem-
me Suomessa siirtymässä 8 tai jopa 10 prosentin pysyvään
työttömyyteen.

"Työttömänä maisteri ja työttömänä työmies..."

Nykyisen työttömyysaallon tärkeä erikoispiirre on se, että
työttömyys ja työttömyyden uhka koettelevat kasvavassa

määrin kaikkia työtätekeviä väestökeroksia. Monia ensimmäistä kertaa.

Työttömyysongelma on raskain teollisuudessa ja rakennustöissä. Rakennusalalla työttömyysaste on yli 10 prosenttia. Teollisuudessa työttömyys on tuntuvin metallityöläisten keskuudessa. Mutta työttömyys koettelee kasvavassa määrin myös toimihenkilöitä ja palvelualoilla työskenteleviä. Syyskuussa 1978 Suomessa oli lähes 17 000 työtöntä toimihenkilöä, siis lähes yhtä paljon kuin työttömiä rakennustyöläisiä. Palvelualoilla työttömyysaste ei vielä ole yhtä korkea — syyskuussa 1978 alan työttömiä oli 18 000 — mutta tilanne saattaa lähitulevaisuudessa muuttua erittäin vaikeaksi.

Nykyisen kriisin hyvin tyypillinen piirre on se, että Suomeen on ensi kertaa maamme historiassa muodostunut pysyvä akateeminen työttömyys. Suhteellisen suuri osa insinöörejä, lakimiehiä, arkkitehtejä, opettajia ja yhteiskuntatieteellisen tai humanistisen koulutuksen saaneita on työttöminä. Enää ei pidä paikkaansa vuosikymmeniä vaalittu aforismi, että spesialisti ja korkeimman mahdollisen koulutuksen hankkinut saa aina työtä. Nykyisellä menolla esim. insinöörien työttömyys pahenee ja työttömyysongelma syntyy jopa lääkärien keskuuteen.

Naisten kohdalla tilanne on vaikea sekä teollisuudessa että palvelualoilla. Kriisi on kärjistänyt naisten asemaa matalapalkkaisina työntekijöinä ja tunteettomasti liikuteltavana työvoimareservinä. Piilotyöttömyys on naisten keskuudessa huomattavan suurta.

Kokonaan oman lukunsa muodostaa nuorisotyöttömyys; josta alkaa muodostua hallitsematon ongelma. Yli kolmannes kaikista työttömistä on alle 25-vuotiaita. Kaduilla ja kokouksissa tapaamme usein jo aikoja sitten kouluista ja kursseilta valmistuneita nuoria, joilla ei ole ollut vielä ensimmäistäkään työpaikkaa. Tilanne nuorison keskuudessa osoittaa vastaansanomattomalla tavalla, miten kapitalistinen yhteiskuntajärjestelmä on muodostunut tuotantovoimien ja yhteiskunnallisen kehityksen esteeksi: meidän maamme nuoriso ei vielä koskaan ole ollut niin koulutettua ja ammattitaitoista kuin nyt. Koskaan ei ole ollut myöskään niin vaikea saada työtä kuin nyt. Nuorisotyöttömyyden poliittisia ja henkisiä seuralaisia ovat näköalattomuus, pessimismi ja osoitteeton kapinallisuus, jotka pahimassa tapauksessa purkautuvat jengiväkivaltana ja jopa esifasistisina esiintymisinä. Nuorisotyöttömyys ei ole ainoastaan taloudellissosiaalinen ongelma, se on samalla ja vähintäänkin yhtä suurella määrällä myös henkinen ja moraaliseettinen ongelma.

Tilanne Suomessa ei ole mikään poikkeus. Samanlainen

se on pääpiirteissään kaikissa kapitalistisissa maissa. Länsi-Euroopassa, USA:ssa ja Japanissa on kaiken aikaa 16—18 miljoonaa työtöntä. Kullakin maalla on omat erityispiirteensä. Suomen kohdalla työttömyysongelma on jopa pahempi kuin vastaavissa maissa. Suomen kannettaviksi eivät ainoastaan vitsaukset, jotka koituvat pienille kapitalistisille maille ylipäänsä, vaan maamme kohdalla tilannetta vielä kärjistävät tuotantorakenteen ja viennin rakenteen yksipuolisuudet.

Tulevaisuuden näköala: uusi lama?

Tämän hetken tilanteessa hyvin monet mielellään väistävät kysymyksen: mitä lähitulevaisuudessa tapahtuu? Epävarmuuteen vaikuttavat osaltaan taloudellinen, poliittinen ja henkinen epävakaisuus, mutta vähintään yhtä suuressa määrin myös monien takavuosien ennusteiden ja haavekuvien haaksirikkoutuminen.

Kun arvioimme tulevaisuuden kehityspiirteitä, on tietenkin lähdettävä niistä kokemuksista ja opetuksista, jotka olemme saaneet kuluneina kriisin vuosina. Millaisia ne sitten ovat?

Nykyistä kriisiä ei yksinkertaisesti voida selittää pelkästään taloudellisella suhdannevaihtelulla, syklisellä kehityksellä. Vuosina 1974—75 puhkesi vakava taantuma kapitalismin taloudessa lähes yhtäaikaaisesti kaikissa kapitalistisissa maissa. Se näytti ehkä alkuun "tavalliselta" suhdannetaantumalta, mutta hyvin pian osoittautui, että kyse on paljon vakavammista asioista, joita ei edes voida ymmärtää ahtaan taloudellisesti. Varsinainen vuosien 1974—75 talouspula on jo ohitettu, mutta kaikki sen synnyttämät ongelmat ovat jääneet jäljelle. Jo vuosina 1976—77 ilmeni kapitalistisessa maailmantaloudessa vaatimatonta ja epäyhtenäistä kasvua, mutta kriisiä ei silti ole ohitettu ja työttömyysongelma on vain kärjistynyt. Odotettu elpyminen on jäänyt tapahtumatta.

Nykyinen kriisi on osoitus toisaalta kapitalismin yleisen kriisin ja toisaalta taloudellisen suhdannekriisin yhteenkietoutumisesta. Sellaiset taloudelliset ilmiöt, jotka aikaisemmin liittyivät syvän laman aikaan, ovat muodostumassa pysyviksi. Nousu- ja laskusuhdanteen välinen ero on hämärtynyt. Perinteisesti suhdannevaihteluun kuuluvat ilmiöt kuten joukkotyöttömyys, ostovoiman lasku, inflaatio, valtion velkaantuminen ja valuuttahäiriöt ovat muodostuneet pysyviksi. Kapitalismin yleisen kriisin syveneminen on muuttanut taloudellista suhdannekriisiä, ja suhdannekriisin luonteen muuttuminen puolestaan vaikuttaa takaisin yleiseen kriisiin syventäen sitä.

Nykyisin pohditaan paljon sitä, alkaako kapitalistisessa maailmantaloudessa tapahtua tuntuvaa elpymistä vai ei. Kun otamme huomioon kokemukset nykyisen laman ja kriisin luonteesta, sen syistä ja seurauksista, voimme ennustaa, että tietyt synkät kehityspiirteet käyvät toteen aivan siitä riippumatta, alkaako todellinen elpyminen vai ei.

Siinäkin tapauksessa, että elpyminen alkaa toden teolla, ei tilanne ole helppo. Kriisin vuosina teollisuuden käyttöaste on ollut siinä määrin alhainen ja on suoritettu siinä määrin rationalisointi-investointeja, että tuntuvakaan taloudellinen kasvu ei vähennä työttömyyttä. Useissa kapitalistisissa maissa arvioidaan, että tarvittaisiin noin 4—4.5 prosentin kasvu pelkästään työttömyyden säilyttämiseksi nykyisellään.

On varteenotettavia perusteita arvioida, ettei tuntuvaa taloudellista kasvua tapahdu. On arvioitu, että pääomien kansainvälistyminen ja keskittyminen, koko kapitalismin kehitys johtaa siihen, että olemme jopa uuden talouslaman edessä; saatamme olla vuonna 1980 pikemminkin uuden laman kuin elpymisen edessä. Ei ole mitään syytä herättää väriä toiveita siitä, että olisimme palaamassa 1960-luvun kaltaiseen suhteellisen vakaaseen kasvuun, näyttää siltä, että kaikki tämän hetken ristiriidat, ongelmat ja vitsaukset säilyvät ja jopa kärjistyvät.

Suomen kohdalla työttömyysongelma tulee säilymään nykyisellä menolla ilmeisen pahana. Kriisin vuosina on tapahtunut kapitalismin epätasaisen kehityksen voimistumista, jonka seurauksena suurten kapitalististen maiden vaikeudet siirtyvät yhä nopeammin ja yhä tuntuvammin pieniin kapitalistisiin maihin. Meidän maamme ei todellakaan ole suojautunut kylliksi näitä ongelmia vastaan.

"Uusi tekniikka" ja rationalisointi-investoinnit

Laman ja kriisin aikana kapitalistisissa maissa on suoritettu laajoja rationalisointi-investointeja. Ne ovat investointeja, jotka eivät lisää työpaikkoja, vaan vähentävät jo olemassaolevia. Useissa kapitalistisissa maissa on tultu tilanteeseen, että jopa enemmän vanhoja työpaikkoja hävitetään kuin luodaan uusia. Myös Suomessa tämä on alkanut näkyä yhä selvemmin. Toissa vuonna Suomen 30 suurinta yritystä vähensi työvoimaansa 15 000 henkilöllä. Sama kehitys jatkuu.

Kapitalistinen rationalisointi on juuri nyt harppaamassa laadullisesti aivan uudelle tasolle. Monet tutkijat ja asiantuntijat puhuvat "kolmannesta teknologisesta vallankumouksesta", "uuden tekniikan" aiheuttamasta mullistuksesta tai "elek-

troniikkavallankumouksesta" tarkoittaen samaa asiaa. On täydet perusteet arvioida, että olemme siirtyneet tieteellisteknisen kumouksen uuteen vaiheeseen, joka toteutuu kapitalismin syvän kriisin olosuhteissa ja suuntautuu entistä selvemmin työtätekevien etuja ja tarpeita vastaan.

"Uuden tekniikan" käyttöönotto kapitalismissa merkitsee uutta työttömyysaaltoa. Esimerkiksi monen ranteessa oleva numeronäyttöinen kvartsikello on aiheuttanut mullistuksen kelloteollisuudessa. Vanha, mekaaninen kello sisältää suuren joukon erillisiä osia, vaatii satoja työvaiheita ja hyvin ammattitaitoista työtä. Kvartsikello sisältää ainoastaan viisi osaa ja on hetkessä koottavissa. 1970-luvulla noin puolet Länsi-Euroopan kelloteollisuuden työntekijöistä on poistettu ja jäljelle jätettyjen työntekijöiden palkkaluokitusta on alennettu.

Kelloteollisuudessa tapahtunut mullistus on hyvin selvä osoitus "uuden tekniikan", so. mikroprosessorien ja pienotietokoneiden aiheuttamista muutoksista teollisessa tuotannossa. Uuden tekniikan soveltamisen vaikutukset tuntuvat toistaiseksi ennen kaikkea mittaus- ja säätötekniikan piirissä, mutta nämä vaikutukset laajenevat jatkuvasti. Uuden tekniikan käyttöönotto on kiihtyvällä voimalla tapahtumassa elektroniikka- ja metalliteollisuudessa, graafisessa ja kemian teollisuudessa ja tekstiiliteollisuudessa ja yleensä prosessiteollisuudessa. Usein niitä sovelletaan aloilla, joita on totuttu pitämään työvoimavaltaisina tuotannonaloina. Uuden tekniikan pisimmälle vietyjä ilmentymiä ovat uudenlaiset työstökoneet ja ennen kaikkea teollisuusrobotit, joista olemme saaneet esimakua Valcon kuvaputkitehtaalla.

Meillä Suomessa uusi tekniikka on toistaiseksi lyönyt läpi ennen kaikkea kirjapainoalalla. Graafisessa teollisuudessa on tapahtunut suuri mullistus tekstinvalmistuksessa, taitossa, painopinnan valmistuksessa ja postituksessa. Erään tutkimuksen mukaan graafisen teollisuuden työvoimaa tullaan vähentämään vuoteen 1985 mennessä 10—15 prosentilla eri ammattiryhmien kohdalla.

Uuden tekniikan käyttöönotto Länsi-Euroopassa, USA:ssa ja Japanissa on säännönmukaisesti merkinnyt työttömyyden lisääntymistä, palkkojen alentamista sekä ammattitaitoisen ja ei-ammattitaitoisen työn välisen eron hämärtymistä. Monet arvostetut ammatit yksinkertaisesti häviävät.

Mutta uusi tekniikka ei tunnu ainoastaan teollisuustuotannossa, vaan se alkaa purra myös konttoreissa. Vielä muutama vuosi sitten Suomessa esitettiin varsin yleisesti ajatuskulku: teollisuustuotanto koneistuu ja automatisoituu, näin vapautuu työvoimaa palvelualoille, ne laajenevat, kunnes me elämme "palvelujen yhteiskunnassa". Palvelujen kasvulla on kuitenkin rajansa ja kapitalismi kaventaa näitä rajoja kiihtyvällä voimalla. Uuden tekniikan vaikutus

tukset alkavat meillä jo näkyä pankki- ja vakuutustoimin-
nassa. Mutta tämä on vasta alkua. Saksan Liittotasavallassa
toimiva monikansallinen Siemens laati joitakin aikoja sit-
ten tutkimuksen toimistojen koneistamisesta uudella tek-
niikalla. Siemensin asiantuntijoiden mukaan jopa 30 pro-
senttia konttoreissa tehtävästä ihmistyöstä voidaan korvata
koneilla ja 40 prosenttia muuttaa vaihteyöksi. Julkisen hal-
linnon alalla luvut ovat vieläkin suuremmat.

Rationalisointi konttoreissa ja uuden tekniikan käyttöö-
notto merkitsevät aivan uudentlaisia työttömyyspaineita. Tä-
tä taustaa vasten on mielenkiintoista, että Suomessa on jo
vuosien ajan korostettu "tuottavuuden lisäämistä" valtion-
hallinnossa. Esim. Kansaneläkelaitoksen piirissä on suunni-
teltu 700, jopa 1 000 työntekijän vähentämistä. Vastaa-
vanlaisia supistussuunnitelmia on muillakin julkisen hallin-
non sektoreilla.

Uuden tekniikan käyttöönotto kapitalismissa tuo siis mu-
kanaan työttömyyttä, nimellispalkkojen alennuksia ja am-
mattien arvostuksen vähenemistä. Tästä ei tietenkään pidä
tehdä johtopäätöstä, että uutta tekniikkaa pitäisi vastustaa
sinänsä, että olisi perustettava jonkinlainen uusi koneiden-
rikkokojen liike. Tämä ei kuitenkaan ole ratkaisu. Jos jotain
pitää murtaa, niin ei koneita, vaan yhteiskuntajärjestelmää.
Tieteellinen ja tekninen edistys eivät ole työtätekevien ih-
misten vihollisia. Vihollinen on kapitalistinen yhteiskunta-
järjestelmä, monopolien kyltymätön voitonjahti ja suurka-
pitalistien valta, joiden alaisuudessa koneistaminen ja au-
tomaatio muuttuvat työtätekeville kiroukseksi.

Uuden tekniikan käyttöönoton vaikutuksia kapitalismissa
ei ole oikeutettua aliarvioida. Jopa monet läntisten mai-
den konservatiiviset ammattiyhdistysjohtajat, jotka aikai-
semmin ovat suhtautuneet rationalisointiin ja hiostukseen
melko välinpitämättömästi — jopa lapsellisen innostunees-
ti — ovat nyt todenneet tilanteen vakavuuden ja kääntä-
neet kelkkansa. Ongelma on vakava. Eräs englantilainen
atk-asiantuntija sanoo: "Asiantuntijat ovat jakaantuneet
kahteen leiriin. Jotkut väittävät, että nykyinen kehitys tu-
lee voimistumaan ja että 20 vuoden päästä 80 prosenttia
työpaikoista on hävinnyt. Toiset ovat sitä mieltä, että tä-
hän päästään vasta myöhemmin." Tässä lausunnossa on ko-
ko lailla mustaa huumoria, mutta se ilmaisee hyvin sitä
tosiasiaa, että uuden tekniikan soveltaminen kapitalismin
ja monopolien heruuden oloissa saattaa aiheuttaa ennennä-
kemättömiä kouristuksia ja häiriötiloja.

Miten työttömyysongelma on ratkaistavissa?

Työttömyysilanteen syiden ja luonteen tarkka erittely
on välttämätön lähtökohta pätevälle työttömyyden vähen-

tämisen ja poistamisen ohjelmalle. On korostettava, että työttömyys Suomessa tällä hetkellä ei ole mikään ohimenevä pulma, vaan vakava rakenteellinen ongelma, joka nykyisellä menolla syvenee ja pahenee — suurelta osin jopa taloudellisista suhdanteista riippumatta. Tilanteen vakavuuden kuvaaminen ei merkitse yhtymistä Elinkeinoelämän valtuuskunnan taantumukselliseen valitusvirteen, että olemme siirtyneet "pysyvän niukkuuden aikakauteen".

Kysymys on jostain aivan muusta. Työttömyysongelma on niin vakava, ettei näperty riitä, vaan tarvitaan ongelmien juuriin saakka ulottuvia, radikaaleja ratkaisuja.

Suomessa tähän asti tehdyt toimenpiteet ovat olleet veraten heiveröisiä, osaksi jopa nurinkurisia. Työttömyyspäivärahan reaaliarvo on jäänyt pahasti jälkeen hintojen kohoamisesta, ja monet työttömät kokevat kipeinä karensien ja enemmäispäivärajoituksien vaikutuksen. Valtion työllistämien henkilöiden määrä ei ole myöskään noussut työttömyyden kasvun mukana, vaan on jäänyt polkemaan paikoillaan. Viime vuonna valtion toimin työllistettiin noin 36 000 työntekijää, joka on 2 000 vähemmän kuin vuonna 1975. Työttömyysaste on samanaikaisesti kasvanut yli kolminkertaiseksi. Nuorisotyöttömyyteen ei ole sovellettu päteviä lääkkeitä, vaan lähinnä hätäratkaisuja. Lisäksi valtion "elvytystuki" teollisuudelle on mennyt lähinnä suuryrityksille, jonka seurauksena on ollut monopolivoittojen kasvu ja rationalisointi-investoinnit — näin erityisesti vuodesta 1977 — eikä suinkaan työllisyyden paraneminen.

Mitä sitten on tehtävä? Ennen kaikkea: mitä on tehtävä ratkaisevien muutosten aikaansaamiseksi. Seuraavat toimenpiteet korostuvat.

1. Kulutuskysyntää on lisättävä. Nykyinen kriisi on yhdeltä ja varsin olennaiselta osaltaan kapitalistinen, suhteellinen liikatuotantopula. Tehtaissa, varastoissa ja kaupoissa on tavaraa, mutta ihmisillä ei ole varaa ostaa niitä. Kulutuskysynnän lisääminen — ts. palkkojen, eläkkeiden, lapsilisien, sosiaaliturvaetujen, työttömyyspäivärahan, opintorahan jne. korottaminen — olisi todellista elvyttämistä. Tämän seurauksena kasvaisi tavaroihin ja palveluihin kohdistuva maksukykyinen kysyntä. Tämä vaikuttaisi välittömästi kotimarkkinateollisuuteen, pien- ja keski-suureen teollisuuteen ja auttaisi voittamaan suhteellista liikatuotantopulaa. Tämän seurauksena myös työllisyys paraniisi.

Monet pitävät vaatimusta kulutuskysynnän radikaalista kohottamisesta tällä hetkellä demagogisena vaatimuksena. Tällaisten ihmisten olisi hyvä katsella myös nenäänsä pitemmälle. Sikäli kuin kapitalistinen rationalisointi ja uuden tekniikan käyttöönotto kiihtyvät, on seurauksena jo muu-

tamien vuosien kuluttua 10—20 prosentin poistuma työvoimassa, joka entisestään pienentää kulutuskysyntää.

2. On muutettava Suomen ulkomaan kaupan ja muuntaloudellisen yhteistyön painopistettä Neuvostoliiton ja muiden SEV-maiden suuntaan. Presidenttimme totesi joitakin aikoja sitten puheessaan, että lama ja työttömyys olisivat Suomessa vielä nykyistakin pahempia, ellei meillä olisi varsin laajaa taloudellista yhteistyötä Neuvostoliiton kanssa. Tästä tosiasiasta pitäisi vetää johtopäätökset loppuun saakka. Suomea tulee taloudellisesti ja poliittisesti irrottaa kapitalistisesta pulataloudesta ja imperialismien keskuksista sekä lisätä kauppaa ja muuta taloudellista yhteistyötä Neuvostoliiton ja muiden SEV-maiden kanssa. Tämän yhteistyön lisääminen merkitsee tuntuva parannusta työllisyydessä, koska maksamme tuontimme SEV-maista suorastaan automaattisesti suomalaisella työllä. Toisin on län-sikaupan laita. SEV-yhteistyö auttaa myös monipuolista-maan maamme aivan liian yksipuolista ja kriisiherkkää tuo-tantorakennetta. Kaupan lisäämisessä ovat luonnollisesti valtion, kuntien ja valtionyritysten hankinnat avainasemas-sa. Näitä hankintoja — erityisesti koneiden ja laitteiden osalta — tulee tuntuvasti lisätä. Samoin on lisättävä Suo-men ja Neuvostoliiton välistä energiayhteistyötä. Taloudel-lisen yhteistyön korkeinta astetta edustaa tuotannollinen yhteistyö. Tässä suhteessa voimme tehdä paljon esim. ydin-voimaloiden, rautatiekaluston sekä laivojen yhteisen tuo-tannon aloilla.

Kysymys Suomen ja Neuvostoliiton välisistä taloudelli-sista yhteistyösuhteista muuttuu lähitulevaisuudessa yhä tärkeämmäksi maamme ja kansamme kannalta. Suomi on toistaiseksi varsin sidottu kapitalistiseen maailmantalouteen ja joutuu yhä enemmän kapitalismin epä-tasaisen kehityksen uhriksi. Osallistuminen sosialistiseen työnjakoon yhdessä Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kanssa on jo nyt ollut Suomelle tär-keä henkireikä, jonka merkitys kapitalistisessa maailman-taloudessa tapahtuvien muutosten yhteydessä vain kasvaa.

3. Rationalisointi-investoinnit ja uu-den tekniikan käyttöönotto tulee saat-taa tehokkaaseen demokraattiseen val-vontaan ja valtion tuki teollisuusyrityk-sille tulee suunnata työllisyysvaikutus-ten mukaisesti. Jonkinlaisen koneidensärkijöiden liikkeen nostattamisessa uutta tekniikkaa vastaan ei ole jär-keä. Mutta uuden tekniikan käyttöönotto tulee saattaa te-hokkaaseen demokraattiseen valvontaan. Tällä hetkellä ti-lanne on sellainen, että työntekijät eivät juuri voi vaikut-

taa muuhun kuin rationalisoinnin seurauksiin. Kampppailua kehitettäessä uudelle tasolle on hyvä tutkia esim. kirjapainotyöläisten kampppailua niin Suomessa kuin muissakin kapitalistisissa maissa. Kirjapainotyöläiset ovat vaatineet oikeutta vaikuttaa rationalisointi-investointien käyttöönottoon, oikeutta estää työntekijöille haitalliset investoinnit ja oikeutta uudelleen koulutukseen.

Yritysten tukeminen on meillä aivan liaksi suuntautunut monopolien voittojen kasvattamiseen ja rationalisointi-investointeihin. Tukea pitäisi suunnata uudelleen ennen kaikkea pieneen ja keskisuureen teollisuuteen. Vastikkeetoman tuen myöntämisestä olisi ylimalkaan luovuttava. Tukeen pitäisi kytkeä työllistämismahdollisuudet. Yritystuki tulisi sitoa myös hankintoihin ja yhteistyöprojekteihin Neuvostoliiton ja muiden SEV-maiden kanssa. Tässä suhteessa pitäisi saada aikaan tuntuva muutos, ottaa entistä paremmin huomioon kansantalouden kokonaisuus ja kotimaisen tuotannon asemat. Monilla aloilla kysymys kansallistamisesta alkaa olla ajankohtaisempi kuin aikoihin.

4. Julkisten palvelujen määrä ja niihin sijoitettavia varoja on voimakkaasti lisättävä. Työttömyyden vähentämisen ja voittamisen keinoista puhuttaessa ei voida sivuuttaa julkisten palvelujen ja julkisen kysynnän lisäämisen suurta merkitystä. Tästä lähtökohdasta on viime aikoina keskusteltu liian vähän. Julkisten palvelujen ja julkisen kysynnän lisääminen on monessa suhteessa lyhin ja tehokkain tie työttömyysongelman ratkaisuun. Työttömyyden radikaalin vähentämisen keinoja pohdittaessa palvelusektorin, nimenomaan julkisten palvelujen kehittäminen ohittaa jopa teollisten työpaikkojen luomisen merkityksen.

Tähän mennessä meillä on sovellettu hyvin jyrkästi julkisten palvelujen "säästölinjaa", joka on tuntunut ennen kaikkea terveydenhuollon, koulutus- ja sosiaalipolitiikan alalla. Tätä "säästö-" ja jäädytyslinjaa tulee tuntuvasti korjata.

Voidaan esittää seuraavanlainen alustava laskelma ja ohjelma: Koulutoimen, terveydenhuollon, lasten päivähoiton ja sosiaalitoimen piiriin voitaisiin vuosittain kymmenen vuoden ajan perustaa 12 000 uutta virkaa ja tointa. Nykyrahasella se edellyttäisi noin 600 miljoonan markan lisäämistä valtion budjettiin vuosittain. Näihin 600 miljoonaan sisältyisivät jo tarvittavat vuotuiset rakennusinvestoinnit, perushankinnat, suunnittelutyö jne. Tällä kaikella olisi huomattava työllistävä vaikutus ei ainoastaan valtion virkojen lisääntymisenä, vaan myös rakennustoissa, niihin liittyvässä tuotannossa ja suunnittelussa. Edelleen näistä 600 miljoonasta markasta suuri osa palautuisi valtiolle takaisin vero-

tulona. Tällaisten palveluiden laajentamisen työllistävät vai-
kutukset olisivat näkyvät jo lyhyellä aikavälillä.

* * *

Tässä kaavaillut toimenpiteet ovat hyvin mittavia, kos-
ka kysymys on mittavien ongelmien ratkaisemisesta. Työt-
tömyysongelma on tällä hetkellä sellainen, ettei sitä voida
ratkaisevasti parantaa puuttumatta monopolipääoman talou-
delliseen ja poliittiseen valtaan. Eteenpäin pääseminen edel-
lyttää välttämättä syvällisiä demokraattisia uudistuksia tai
rakenteellisia reformeja — millä nimellä niitä sitten halu-
taankin kutsua. Suomen työväenluokka ja työväenliike ovat
saaneet paljon aikaan kuluneiden vuosikymmenien aikana.
Työttömyyden korjaamiseksi ja muiden nykyisen kriisin
vitsausten poistamiseksi pitäisi vasemmiston yhteistyö ja
kaikkien demokraattisten voimien yhteistyö — pystyä ko-
hottamaan aivan uudelle tasolle.

TIEDONANTAJAN

erikoistarjous

25 mk 2 kk

Tilauksia voi tehdä 18. 3. saakka ja ne laskute-
taan lehden konttorista. Se ei kuitenkaan käy
entisen tilauksen jatkotilaukseksi.

Tilaukset osoitteella:

Tiedonantaja, Veneentekijäntie 2, 00003 Hki 300.

Valtiomonopolistinen tulopolitiikka – palkkojen sääntelyä pääoman eduksi

Klaus Müller

Maassamme on vuodesta 1968 harjoitettu ns. tulopolitiikkaa. Tällä menettelyllä on pyritty syrjäyttämään normaali ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen työehtosopimusmenettely. Sopijaosapuoliksi ovat tulleet ay-liikkeen ja suurteollisuuden huippujohto sekä maan hallituksen edustajat.

Viimeisintä 8. tammikuuta 1979 solmittua tulopoliittista sopimusta on luonnehdittu työläisten kannalta keinoimmaksi kautta aikojen. Tämän seikan porvarilehdetkin auliisti toteavat: "Ratkaisu on halvin sitten tulopolitiikan kauden alun. Onnistuessaan se on jopa Liinamaan ratkaisua edullisempi" ("Kolmas Mies", US 14. 1.). Hämmästyttävää on se, että sopimuksen puolustelijoiden joukosta löytyy mm. SKP:n puheenjohtaja Aarne Saarinen: "Työehtosopimusratkaisua on tarkasteltava ja arvioitava kokonaisratkaisun kannalta... Puolueen tärkeänä tehtävänä on lujittaa vasemiston ja keskustan yhteistyötä tavoitteena demokraattisen käänteän aikaansaaminen maamme talous- ja sisäpolitiikassa. Tätä tavoitetta edistää nyt saavutettu kokonaisratkaisu" (KU Tietoisku, 10. 1.).

Mitä sellaisia elementtejä ratkaisu siis konkreettisesti sisältää, jotka johtaisivat työväenluokan taisteluolosuhteiden parantumiseen, avaisivat mahdollisuuksia kaventaa monopolien valtaa ja lähentäisivät kommunistien liittolaisia puolueen linjaan? Tiedonantaja totesi 10. tammikuuta: "Nyt ensimmäisen kerran sopimuk-

seen ei liity vähimmäispalkan korotusta. Palkkojen yleiskorotus ei korvaa edes viime vuoden aikana tapahtunutta reaali-palkan alenemista, joka oli vähintään 3 prosenttia. 30 pennin yleiskorotus vastaa tästä vain paria prosenttia. Kun hinnat saattavat nousta vuodessa 7—8 prosenttia, minkä yli menevältä osalta ensi joulukuussa annetaan 17 penniä tunnille lisää, jää reaali-palkan alennukseksi tästä noin kuusi prosenttia. Eli on saatu aikaan palkkaratkaisu, joka alentaa reaali-palkkoja noin seitsemän prosenttia." Jos nämä tosiasiat koetetaan sovittaa yhteen toveri Saarisen näkemyksen kanssa saa kuvan, että hän kannattaa ajatusta: mitä köyhempi ja kurjempi on työväenluokka, sitä taisteluvalmiimpi ja vallankumouksellisempi se on. Niinkö? — Lisää tietoja vuoden 1979 tupo-sopimuksesta löytyy lehtemme raportti-osastosta.

Ohessa julkaistavassa artikkelissaan Klaus Müller toteaa, että tulopolitiikka on luotu ja sitä ylläpidetään kapitalismin ikuistamiseksi ja tulonjaon säilyttämiseksi monopolille edullisena. Hän nojautuu Saksan Liittotasavallan ja Hollannin tulopolitiikasta saatuihin kokemuksiin, jotka osoittavat, että tulopolitiikka on mahdollista murtaa työläisten laajan joukkotaistelun avulla ja että on mahdollista kääntää työn ja pääoman välinen taistelu työn eduksi. Artikkelin on alunperin julkaistu IPW Berichte 5/78:ssa. — Toimitus.

Viime vuosina ovat imperialististen maiden hallitukset voimistaneet pyrkimyksiään tehostaa uusintamisprosessin valtiomonopolistista säätelyä syvenevän kapitalismin kriisin oloissa. Monopolipääoma haluaa siten valtion avulla hillitä taloudellisten kriisi-ilmiöiden sosiaalista purkautumisalttiutta ja vaikeuttaa työväen luokkataistelua estääkseen kapitalistisen järjestelmänsä ja voittojen vaarantumisen. Vieläpä — enemmän: Valtiomonopolistisen kapitalismin täysi kehittyminen merkitsee juuri sellaista kapitalististen tuotantosuhteiden muutosta, että tuotantovoimien ollessa pitkälle kehittyneitä yksityisen monopolipääoman hyödyntäminen pitkällä tähtäimellä tulee taattua.

Vaikka valtiomonopolistisen talouspolitiikan heikkous inflatooristen hinnankorotusten ja pysyvän korkean työttömyyden johdosta viime aikoina säännöllisesti toistuvien yli-

tuotanto- ja rakennekriisien yhteydessä onkin tullut ilmeiseksi, ei porvarillisen leirin sitä vastaan suunnattuja hyökkäyksiä kuitenkaan saa tulkita merkiksi valtion talouspolitiikan lähenevästä antautumisesta taloudellisten kriisi-ilmiöiden edessä. Epäonnistumiset tällä alueella ovat antaneet ja tulevat antamaan porvarilliselle talouspolitiikalle aihetta näennäisiin kiistoihin, joiden tarkoituksena on vain kääntää huomio pois kriisin todellisista syistä.

Yrittäessään vaikuttaa ideologisesti työtätekeviin on monopolipääomalle ja sen ideologeille aina ollut edullista sellittää kapitalismin kriisin syveneminen vain tiettyjen hallitusten talouspolitiikan epäonnistumisena eikä suinkaan tuotantovälineiden yksityisomistukseen perustuvan järjestelmän kriisinä. Tästä vedetyt apologeettiset johtopäätökset on helppo arvata: jotta päästäisiin kriisistä, ei tule muuttaa yhteiskuntajärjestelmää, vaan vain parantaa valtion vaikutusmahdollisuuksia. Tosin varsinkin uusliberaalien taholta valtion säätelyä vastaan esitetty kritiikki tulee myös tulevaisuudessa jäämään vaille käytännön merkitystä, sillä valtiomonopolististen asioiden puuttumisen rajoittaminen ja "markkinataloudellisten" tapahtumien "puhtaan komponentin", vapaan ja "rajoittamattoman" kilpailun merkityksen korostaminen ei ole ainoastaan vanhentunutta, vaan myös soveltumaton kriisin lieventäjäksi.

Pyrkimys voimistaa valtiomonopolistista vaikutusta uusintamisprosessiin tulee myös tulevaisuudessa olemaan valitseva suuntaus. Se on viime kädessä objektiivinen osoitus siitä, että tuotantovoimien kehitys nopeuttaa entisestään tuotannon yhteiskunnallistumista ja että tästä johtuen työn ja pääoman, kansan ja monopolien välinen perusristiriita entisestään kärjistyy.

Valtiomonopolistisessa säätelyssä on kysymys objektiivisten olosuhteiden pakottamasta yrityksestä sopeutua tuotantovoimien kasvaviin yhteiskunnallisiin vaatimuksiin. Tämä ei kuitenkaan tule onnistumaan, sillä tässä säätelyssä tunnustetaan vain osittain tuotantovoimien yhteiskunnallinen luonne; siinä pyritään pikemminkin estämään tämän asiaintilan täysi tunnustaminen. Tästä johtuu se ristiriita, että huolimatta valtiomonopolististen säätely-yritysten varmuudella ennustettavista olevista huonoista tuloksista, näitä yrityksiä yhä tullaan tehostamaan ja laajentamaan.

Siten valtiomonopolistinen säätely on järjestelmä, jonka tosin väitetään lieventävän ristiriitoja tai jopa poistavan ne, mutta joka loppujen lopuksi vain jatkuvasti kärjistää niitä, vaikka näiden ristiriitojen ilmenemismuodot luonnollisestikin saattavat muuttua. Valtiomonopolistisen säätelyjärjestelmän laajentamiseen ja tehostamiseen liittyy sen osien rakenteen muuttaminen. Tämä tarkoittaa talouspoliittisten kokeilujen lisäksi myös sitä, että jo kokeillut elemen-

tit arvioidaan kutakin tilannetta vastaavasti pysyvästi uudelleen.

On osoittautunut, että valtiomonopolististen säätelyvälineiden joukossa "tulopolitiikaksi" kutsuttu toimenpidekokonaisuus on saanut yhä laajenevaa merkitystä.

Valtiomonopolistinen tulopolitiikka — palkkojen säätelyä

Saksan Liittotasavallan talousministeriön sisäisessä tutkimuksessa vuodelta 1975 sanotaan: "Ollessaan osa taloudellista prosessia ja sitä olennaisesti määräävä tekijä, riippuu tulevasta tulopolitiikasta ratkaisevasti myös se, kehittykö kokonaiskysyntä kasvun, työllisyyden ja hintatasapainon vaatimaan suuntaan sekä voidaanko — tulo- ja rahoitusvirtojen sopivan rakenteen avulla — myös kokonaiskysynnän tuleva rakenne käyttötapojen mukaisesti saada vastaamaan työllisyyspoliittisia vaatimuksia."

Tulopolitiikasta ollaan siis tekemässä riistoprosessin valtiomonopolistisen säätelyn ydinosaa. Myös nimekkäiden porvarillisten poliitikkojen ja talousmiesten lausunnot antavat ymmärtää, että kriisien ravistelemaa kapitalistista talousjärjestelmää toivotaan voitavan ohjata sopivalla tulopolitiikalla ilman, että sosiaaliset ristiriidat työttömyyden ja inflaation johdosta kärjistyisivät.

Mikä on valtiomonopolistisen tulopolitiikan sisältö tämän hetken kapitalismissa? Useimmat marxilaiset tiedemiehet ymmärtävät imperialistisella tulopolitiikalla valtion vaikuttamista kansantulon ensijakoon; palkkoihin ja voittoihin. "Yksittäiset imperialistiset maat käyttävät erilaisia menetelmiä yrittäessään vaikuttaa valtiomonopolistisesti tuotantoprosessissa luodun arvon, ennen kaikkea työpalkan ja lisäarvon välisen suhteen primääriin jakamiseen. Yleisesti näitä menetelmiä kuvataan käsitteellä valtiomonopolistinen tulopolitiikka."

Jotkut korostavat, että valtiomonopolistinen tulopolitiikka ei suinkaan rajoitu niihin muotoihin ja menetelmiin, joilla valtio yrittää vaikuttaa palkkakehitykseen. Se pikemminkin yhdistää "yrityksen valtiollisella palkkasäännöstelyllä puuttua jo aineellisessa tuotannossa tapahtuvan kansantulon syntymisprosessin ensimmäiseen ja alkuperäiseen jakoon työhön ja pääomaan mikä palkkaratkaisujen pohjalta tapahtuu jo itse tuotantoprosessissa... mekanismiin muotoilla uudelleen monopolikapitalistisen yhteiskunnan luokkien ja kerrosten tulo monimuotoiseksi, monopolistisen voiton ja imperialistisen valtion etujen mukaiseksi riistojärjestel-
räksi." Tähän sisältyy myös, että kysymyksessä

ei ole ainoastaan valtion, vaan myös yksityisten monopolien mukanaolo.

Koska käsite tulopolitiikka on peräisin porvarillisesta kielenkäytöstä, on huomattava, että sen käytön tarkoituksena on peittää juuri tämän käsitteen sisältö. Se luo harhakuvaan talouspoliittisesta toimenpidejärjestelmästä, jonka pitäisi muka olla suuntautunut **k a i k e n** kapitalistisessa kansantaloudessa saatavan tulon syntymiseen ja jakamiseen. Tosiasiassa tulopolitiikka kaikissa imperialistisissa maissa periaatteessa on rajoittunut palkkoihin. Imperialistisen tulopolitiikan käsite on — kuten porvarillinen leirikin myöntää — ”kaunistelevalle nimitykselle valtion puuttumiselle palkanmuodostusprosessiin.”

Kysymyksessä on siis korkeintaan osittainen tulopolitiikka, jonka taakse tosiasiassa kätetään valtion palkka- ja poliittisia toimenpiteitä. Jo vuosia on esimerkiksi Saksan liittotasavallan hallituksen ns. asiantuntijaneuvosto käsitellyt teeman ”tulopolitiikka” alla ainoastaan palkkapoliittisia kysymyksiä. Käsite palkkapoliittikkakin on kuitenkin liian vaativa kuvaamaan tämän politiikan sisältöä. **T o s i a s i a s s a o n k y s y m y s m o n o p o l i p ä ä o m a n e t u j e n m u k a i s e s t a p a l k k o j e n r a j o i t u s p o l i t i i k k a s t a .** Nimenomaan tässä piilee imperialistisen tulopolitiikan ydin.

Koska vaikutettaessa kansantulon **y h t e e n** osaseen vaikutetaan myös epäsuorasti sen muihin osiin, on palkkojen rajoituspolitiikka kuitenkin samalla politiikkaa, joka vaikuttaa voittotuloon. Koska se on suunnattu palkkojen rajoittamiseen, tähtää **s e s a m a l l a v o i t t o j e n l i s ä ä m i s e e n .** Näin tapahtuu tämän politiikan puitteissa valtion puuttuessa kansantulon ensijakomekanismiin.

Periaatteessa pääosa **k a i k e s t a** imperialistisen valtion talouspoliittisesta toiminnasta vaikuttaa jollakin määrättyllä tavalla tulojen kehitykseen, jakoon ja käyttöön. Näin ymmärrettynä talouspolitiikka on periaatteessa aina samalla myös tulopolitiikkaa. Tällöin voidaan erottaa suora esim. vero- ja subventiopolitiikan avulla tapahtuva ja epäsuora esim. hinta- ja rakennepoliitiikan avulla tapahtuva vaikuttaminen tulonjakoon.

Tulopolitiikan perustelut

Seuraavassa on tarkoitus tutkia ”tulopolitiikkaa” sanan suppeammassa merkityksessä. Sillä tarkoitetaan imperialististen hallitusten toimenpidejärjestelmää, jolla pyritään jo kansantulon ensijaossa vaikuttamaan palkkojen ja lisäarvon väliseen suhteeseen pääoman etujen mukaisella tavalla. Millä tätä valtiomonopolistisen ”tulopolitiikan” maailmanlaajuisuista päämäärää sitten perustellaan?

Suhteellisen itsenäinen tulopolitiikka on puhtaasti teoreettisesti kuviteltavissa siten, että se ulottuu erityisesti tulonjakoon tähtääviin päämääriin: esim. siihen, miten tulo jaetaan kunkin työpanosta, tehtävää ja tarpeita vastaavasti. Valtiomonopolistisessa tulopolitiikassa ei ole kuitenkaan kysymys sen paremmin kunkin tarpeita vastaavan palkkatulon turvaamisesta — vaikka mahdollisuudet työvoiman uusintamiseen ja tarpeiden tyydyttämiseen sanan laajemmassa merkityksessä pitkälti määräytyvät tästä — kuin työpanosta vastaavan palkkatulon saamisestakaan, vaikka kapitalistiset palkkajärjestelmät toimivat myös suorituspanosta lisäävänä tekijänä.

Tällaiset "tulopolitiikan" päämäärät ovat kapitalismin olemukselle vieraita. Jopa apologeettiset teoriat "oikeudenmukaisesta palkasta", joista porvarillisessa taloudessa usein keskustellaan, suljetaan käytännön palkanmuodostuksessa tietoisesti pois. Valtiomonopolistisessa talouspolitiikassa tulopolitiikka määräytyy yksiselitteisesti maailmanlaajuisten voitonpyynteisiin perustuvien talouspoliittisten päämäärien mukaisesti. Se alistetaan "maagisen monikulmion" periaatteille: taloudellinen kasvu, hintatasapaino, maksutaseen tasapaino, joiden saavuttamista sen tulee edistää tai joita se ei ainakaan saa vaikeuttaa. Tulopolitiikan suunnan muuttuessa itse päämääristä kohti välineitä ei yhdessäkään imperialistisessa maassa ole tapahtunut pienintäkään muutosta, ei edes sellaisten käsitteiden puitteissa kuin "sosiaalinen kumppanuus", "hyvinvointi kaikille" tai "elämisen laatu". Porvarillisten hallitusten "tulo"-palkkapolitiikka mukautuu aina hallitsevan luokan yhteiskuntapoliittisiin päämääriin.

Kaikissa näissä valtiomonopolistisen säätelyn maailmanlaajuisissa tavoitteissa on tosin aina myös tulopolitiittinen tekijä. Tuotannon kasvaessa voitot kasvavat ja palkkavaatimusten läpiviemiselle on paremmat mahdollisuudet. Täystyöllisyys pystyy estämään joukkotyöttömyyden seurauksena esiintyvän palkkatulon menetyksen. Ja hintatasapaino pystyisi lopulta estämään tulojen inflatoorisen uudelleenjaon. Mutta tulojen aktiivinen uudelleenjako palkkojen hyväksi ei ole koskaan ollut "tulopolitiikan" tavoitteena. Porvarilliset talousmiehet ovat pikemminkin jo vuosikausia lähteneet siitä, että muuttumattomat palkkojen ja voittojen jako-osuudet kansantulosta ovat välttämätön edellytys maailmanlaajuisten talouspoliittisten päämäärien saavuttamiselle.

Oli kysymys pragmaattisesta väitteestä, joka ensiksikin jätti huomioimatta, että kasvu ei välttämättä edellytä tasapuolista kasvua. Pitkällä tähtäimellä juuri yrittäjien tulot ovat kasvaneet olennaisesti työntekijöiden tuloja nopeammin. Jopa kasvuprosentin ollessa sama ja jako-osuuksien

pysyessä muuttumattomina, nousevat kapitalistien tulot absoluuttisesti nopeammin kuin työläisten tulot, koska heillä on aina ollut suuremmat tulot henkeä kohden. Absoluuttiset tulorot kapitalistien ja työläisten välillä kasvavat siis jopa jako-osuuksien pysyessä muuttumattomina. "Oikeudenmukaisen" oikeutuksena oleva jako-osuuksien muuttumattomuus on siis jo alunperin pettava ja mielivaltaisen.

Palkkoja pienentämällä uusia työpaikkoja!

Porvarillinen peruseriaate kuuluu: yrittäjien tulojen tulisi olla mahdollisimman suuret, jotta niillä voitaisiin rahoittaa taloudelliselle kasvulle välttämättömät suuret investoinnit. Vastaavasti tulisi palkkatulojen olla alhaiset, mutta kuitenkin niin suuret, että yksilöllisen kulutuksen lisäksi syntyisi investointikiihokkeita, että työhalu säilyisi ja että sosiaaliset konfliktit pystyttäisiin hallitsemaan. Mahdollisuuksia niin suurten yritystulojen saavuttamiselle antavat absoluuttisen palkkatason laskeminen sekä "inflatoorinen pakkosäästäminen", joka rahan ja luottojen lisäämisen avulla mahdollistaa palkkakustannusten siirtämisen hintoihin ja samalla ns. kineettiset yritysvoitot eli hintojen aikaansaamien reaali-palkkojen alenemisen aiheuttamat voitot.

Molempia harrastetaan nykyään yhä enemmän, kuitenkin ilman porvarillisen taloustieteen lupaamaa tulosta; työpaikkojen määrällistä lisäystä. Kapitalistien hyväksi uudelleenjaetut tulo-osat käytetään nimittäin joko rationalisointi-investointeihin, poistetaan voittoina, sijoitetaan keinotekolun tai viedään alueille, joissa on halpaa työvoimaa ja poistetaan siten työtätekevien kulutuskysynnän ulottuvilta. Sen sijaan, että pyrittäisiin kohottamaan työntekijöiden maksukykyistä kysyntää, vaativat monopolipääoman edustajat ja porvarilliset talouspoliitikot tämänhetkisen voimakkaasti hidastuneen taloudellisen kehityksen oloissa avoimesti kansantulon uutta radikaalia uudelleenjakoa voittojen hyväksi. Tältä odotetaan ratkaisevaa sysäystä aidolle taloudelliselle elpymiselle.

Tulopolitiikan tulisi vaikuttaa tasapainoterapeuttisen monitoimikoneen tavoin hintatasapainoon ja työllisyyteen, jotta yhä uudelleen väitetty "palkka- ja hintakierre" saataisiin loppumaan. Kaikkien imperialististen joukkotiedotusvälineiden propagoima yrittäjien teesi tuntuu aluksi "yksinkertaiselta ja loogiselta": elleivät työntekijät vaadi palkankorotuksia, ei synny tarvetta siirtää niitä hintoihin. Tämä olettaus on kuitenkin täysin väärä, koska pääoma pyrkii omaksi hyödykseen jatkuvasti nostamaan hintoja. Ja tämä tapahtuu, kuten tosiasiallinen kehitys osoittaa, myös

työntekijäpuolen ollessa varovainen palkankorotusvaateis-
saan.

Vaikka käytännössä "palkka- ja hintakierteelle" tyypillinen mekanismi muodollisesti näyttääkin olevan olemassa, on väärin olettaa syy- ja seuraus-suhdetta näiden kategorioiden välillä. Ei ole myöskään oikein puhua päinvastaisesta eli hinta- ja palkkakierteestä, vaikkakin siihen sisältyy rationaalisena osana viittaus, että palkankorotukset tulevat tarpeelliseksi, kun hinnankorotukset nostavat elinkustannuksia ja uhkaavat jatkuvasti työvoiman uusintamista ja reaali-palkkoja.

Vakuuttelut siitä, että palkankorotukset johtavat hinnan-
korotuksiin pyrkivät ainoastaan uskottelemaan, että reaaliset palkankorotukset olisivat mahdottomia. Pitää tosin paikkansa, että pääoma ei omasta aloitteestaan ole valmis hyväksymään reaalisia palkankorotuksia. On kuitenkin väärin sulkea pois reaalisten korotusten mahdollisuus. Ne ovat hyvinkin mahdollisia, kuitenkin sekä suhteellisesti että absoluuttisesti vain voittojen, pääoman korkojen tai esineellistyneen pääoman vähenemisen kustannuksella ja yhteiskuntaluokkien voima-suhteiden pakottamina.

Yhteenvetäen voidaan todeta, että imperialististen maiden tulopolitiikka on ainoastaan valtiomonopolistisen tasapainopolitiikan apuväline, jota käytetään ja täydennetään sitä mukaa kuin alkuperäisten suhdannepoliittisten keinojen epäonnistuminen niin vaatii. Se alistaa palkkakehityksen täysin voittotarpeiden alaiseksi ja saa siten kaikki porvarillisen palkkapoliittisen päämääränsä toteutuksen oikeudenmukaisuusvaatimukset kuulostamaan mielettömiltä.

Tulopolitiikan alku Hollannissa

Yleensä imperialistinen tulopolitiikka — miltä tahansa sen variaatiot eri maissa näyttävätkin — tähtää nimellisten bruttopalkkojen, osaksi myös reaalisten bruttopalkkojen, kasvun ylärajan rajaamiseen keskimääräiseen kokonaistaloudelliseen tuottavuuden kasvuun.

Neuvostoliittolaisten tiedemiesten tutkimukset ovat osoittaneet muodolliset erot Alankomaissa, Englannissa, Ranskassa, Italiassa ja USA:ssa harjoitetun tulopolitiikan välillä. Alankomaissa harjoitettu muoto oli kauan malliesimerkki kapitalistisessa teollisuusmaassa harjoitettavasta kokonaistaloudellisesti koordinoitusta palkkapoliitikasta, johon valtio suoraan vaikuttaa. Se on ensimmäinen maa, jossa toisen maailmansodan jälkeen kokeiltiin keskitettyä talouden ohjausta, jossa juuri tulopolitiikka oli tärkeimmällä sijalla. Kuvaavaa on, että muut maat, mm. Sak-

san liittotasavalta, ottivat tulopolitiikan ohjelmaansa vasta sitten, kun sen hollantilainen muoto jo ilmiselvästi uhkasi epäonnistua.

Keskitettyä talouden ohjauksen välttämättömyyttä perusteltiin Alankomaissa sodan jälkeen ennen kaikkea sotavahinkojen korvauksesta aiheutuvilla ongelmilla, suhteellisen suurella väestön kasvulla, joka oli 1,5 % vuodessa, ja maan suurella riippuvuudella ulkomaankaupasta. Alankomaiden hallitus valtuutettiin lokakuussa 1945 epätavallisella työsuhteita määrittelevällä lailla laatimaan sitovia, kaikkia palkka- ja työolosuhteita koskevia määräyksiä. Nämä valtuudet siirrettiin kansalliselle hinta- ja palkkaelimerle (College van Rijksbemiddelaars, CvR). Palkkavalvontatoimiston tehtävänä oli valvoa palkkapoliittisten määräysten noudattamista. "Työn säätiö" ("Stiftung der Arbeit") luotiin elimeksi, jossa oli tarkoitus pitää säännöllisiä neuvotteluja ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen välillä. Tulopoliittinen selvityselin (SER), joka perustettiin vuonna 1950 ja joka koostui työnantajajärjestöjen ja ammattiliittojen edustajista sekä hallituksen kutsumista "puolueettomista" asiantuntijajäsenistä, laati hinta- ja palkkapoliittisia lausuntoja, jotka määrittelivät "kansantaloudellisesti puolusteltavissa olevan palkankortusten liikkumavaran". Vuoden 1962 loppuun asti päätettiin työehtosopimusten muutoksista "Työn säätiössä". Jo tuolloin otettiin huomioon ns. kokonaistaloudelliset aspektit ja hallituksen palkkapoliittiset periaatteet. Työehtosopimus esitettiin CvR:lle, joka SER:n ja keskitetyn suunnittelutoimiston (CPB) suositusten pohjalta määräsi seuraavan vuoden palkankorotusten rajat.

Tämä oli mekanismi, jolla olennaisilta osin jo harjoitettiin sitä tulopolitiikkaa, joka Saksan liittotasavallassa sittemmin keksittiin uudelleen hieman eri muodossa.

Kehitys Alankomaissa johti myöhemmin yhä massiivisempiin yrityksiin rajoittaa ammattiliittojen oikeuksia, jotta yleisen palkkasulun, reaali-palkkojen alentamisen ja valtion palkkojen rajoittamistoimenpiteiden avulla olisi taattu monopolien suuret voitot, joiden sanottiin olevan välttämättömiä tasapainoisen taludellisen kehityksen turvaamiseksi. Kuitenkin kapitalismin kriisi leimasi myös Alankomaiden taloutta aivan samoin kuin muita maita: ylituotantokriisit, maksutaseen epätasapaino, kasvava inflaatio johtivat vakaviin, työntekijöiden enemmistöä kohdanneisiin sosiaalisiin rasitteisiin.

Syy tähän on ensinnäkin siinä, että valtiomonopolistinen sääteley ei puutunut niihin yhteiskunnallisten ja taloudellisten epäsuhtien ja ristiriitojen syihin, joita sesanoopoistavansa. Se palvelee kapitalistisen järjestel-

män lujittamista eikä siten muuta mitään tähän järjestelmään kuuluvasta kriisialttiudesta.

Tämän "oikeudenmukaiseksi" mainitun tulopolitiikan tuloksena nousivat itsenäisten ammatinharjoittajien eli ennen kaikkea yrittäjien, tulot henkeä kohti voimakkaammin ei ainoastaan absoluuttisesti, vaan myös suhteellisesti. Tulopolitiikka sai aikaan halutun epätasapainon tulonjaossa työntekijöiden palkkatulojen kustannuksella. Mutta ratkaisevaa on — ja tämä Alankomaiden tulopolitiikan historia on myös käytännössä todistanut — että tämä tulonjaon epäsuhta ei lujittanut taloudellista ja sosiaalista tasapainoa.

"Kokonaistalouden ennusteet" ja tulopolitiikka palkkoja rajoittamassa Saksan liittotasavallassa

Saksan valtionpankin laatima "Blessingin mietintö" vuodelta 1960 on ensimmäinen keskitetyn valtiollisen tulopolitiikan yritys Saksan liittotasavallassa. Sen mukaan "sopimusosapuolia" tulisi kehottaa "puolusteltavissa oleviin" palkkasopimuksiin. Toinen tulopoliittinen askel oli "kokonaistaloudellista kehitystä seuraavan tulopoliittisen asiantuntijaneuvoston" asettaminen. Sen tehtävänä on laatia ennusteita ja palkkauksen suuntaviivoja, joiden pohjalta hallitus, työnantajajärjestöt ja ammattiliitot "yhteensovitetun toimenpiteiden" puitteissa määräävät palkkakehityksestä.

Aluksi propagoitiin vaatimus jaon tasapuolisuudesta. Todellisuudessa ei sitä ole olemassa, koska ensinnäkin alkutilanne, jolle annetaan määre "oikeudenmukainen", valitaan täysin mielivaltaisesti, ja toiseksi, koska jopa jako-osuuksien pysyessä muuttumattomina kapitalistien ja työläisten absoluuttiset tuloerot kasvavat. Tämä vaatimus ei ainoastaan anna olettaa, että on olemassa "oikeudenmukainen jako", vaan myös, että luokkien ja sosiaalisten ryhmien edut olisivat yhteneväiset. Yhteiskunnallisten ristiriitojen antagonistinen luokkaluonne kiistetään, ne vääristellään valtion, pääoman ja työtätekevän kansan väliseksi "väärinkäsityksiksi", jotka voidaan poistaa "valistuksella ja saamalla ihmiset ymmärtämään markkinataloudelliset pakotteet". Voittomekanismille yritetään näin antaa lähes luonnonoikeudellisen tapahtumisen arvo ja siten suojata sen seuraukset kaikelta asialliselta kritiikiltä ja erittelyltä.

Pääoman ja työn väliset objektiiviset eturistiriidat eivät todellisuudessa kuitenkaan voi hävitä siten, että tietoisesti "ymmärretään! monopolipääoman sanelemat markkinataloudelliset "järkisytyt". Tämä ilmenee esim. siinä, että taloudellisella tasolla ay-liike hyväksyy vakauttamislain taivoitteet, mutta toisaalta pyrkii vastoin monopolipääoman

käsityksiä tulon- ja omaisuudenjaon muutokseen työtätekevien hyväksi.

Jatkuvasti vastakkain törmäävien objektiivisten eturistiriitojen johdosta on Saksan liittotasavallan hallituksen asettama asiantuntijaneuvosto viime vuosina tosin joutunut myöntämään "ristiriitojen" olemassaolon, mutta yhä edelleen se kuitenkin julistaa uskoa kokonaiskansantaloudellisille päämäärille alistettuun luokkien ja kerrosten sopusointuun. Hallitus yrittää uskotella olevansa "yleisen edun" puolustaja omia erityiseturiaan edustavien "työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen" välissä.

Saksan liittotasavallan tulopolitiikan historia osoittaa kuitenkin selvästi tulopolitiittisen asiantuntijaneuvoston lähtökohdan olevan joko, että olemassaolevat markkinataloudelliset puitteet määräävät reaalisen tulonjaon — siksi jättävät huomiotta tulonjaon muuttamisen — tai että, kuten esim. kriisivuosina 1974—1976, se toimii avoimesti yhä selvemman, pääoman hyväksi tapahtuvan kansantulon uudelleenjaon puolesta. Näin ollen se toimii pääoman luokkaetujen puolustajana.

"Yhteensovitettujen toimenpiteiden" yhteydessä harjoitettu palkkapolitiikka on muunnettua ja kärjistettynä jatkoa kuusikymmenluvun kohtuullisuusvaatimuksille. Kokonaistalouttaisen ohjauksen puitteissa pyritään "huomaamattomasti" "kohottamaan" yksittäistaloudelliselle tasolle kuuluva palkkapolitiikka kokonaistaloudelliselle tasolle, jotta voitaisiin paremmin vaikuttaa koko palkkakehitykseen.

Erotuksena Erhardin talouspolitiikalle on vakuuttavien vetoomusten ja suuriäänisen tinkimisen tilalle tullut matemaattisten mallien kylmä rationaalisuus, jonka tarkoituksena on "puolitieteellisin kaavoin peitellä tämän palkkapolitiikan todellista luonnetta eli sitä, että palkkakehitystä tulisi jarruttaa pääoman hyödyntämisen eduksi.

Ennusteet määräävät tulevan palkkakehityksen ylärajan, jonka ylittämistä pidetään "kokonaistaloudellisten välttämättömyyksien" uhmaamisena. Tosin väitetään, että ennusteet, päinvastoin kuin palkkauksen suuntaviivat — joiden jo alunperin oletetaan olevan sitovia kokonaistaloudellisia palkkasopimuksia — eivät olisi sitovia. Mutta tosiasiaa imperialistinen valtio ja monopolit pitävät niitä yhä selvemmin palkkasopimuksia sitovina ja hyväksyvät korkeintaan näiden lukujen alitukset. Kun suositusluonteiseksi väitetyt ennusteet tosiasiaa muutetaan pakonomaisiksi palkkasuuntaviivoiksi, joiden noudattamiseksi käytetään talouspoliittisia ja psykologisia painostuskeinoja, heikennetään yhä enemmän ja enemmän liittojen itsenäisyyttä sopimusten solmimisessa.

Huolimatta tästä liittotasavallan hallitus antaa ymmärtää, että ennusteet olisivat merkki yhteisestä, yli työpaik-

katason tapahtuvasta päätöksenteosta. Ne eivät muka ole "yhteensovitetujen toimenpiteiden" alku-, vaan niiden lopputuloksia. Myös tässä on ihanteen ja todellisuuden välillä syvä kuilu. Tosiasiassa ei voida puhua ennusteiden keskinäisestä yhteensovittamisesta tai niiden yhteisestä laatimisesta. Hallituksen päättämät palkkapoliittiset luvut voidaan tosin sopimuksissa ylittää tai alittaa, mutta tosiasiassa liitot eivät pysty muuttamaan tämän politiikan päämääräasettelua. Työväenluokan järjestöt on vielä tänä päivänäkin suljettu pois kokonaistaloudellisten tavoite- ja arvofunktioiden sekä kansantaloudellisesta tärkeiden suunnitelmallukujen laatimisesta.

Vaikka asiantuntijaneuvosto kuinka painottaisi, että se ei halua autoritäärisesti määrätä palkkasuuntaviivoja eikä korvata työehtosopimusneuvotteluja perfektionismilla tai automatismilla, tähtäävät sen esittämien lausuntojen vaikutukset juuri tähän. Vaikkakin se sanoo hyväksyvänsä ayliikkeen osallistumisen palkkapoliittisten suuntaviivojen luomiseen, tekee se tosiasiassa aivan päinvastoin, eli vaatii "yhteensovitetujen toimenpiteiden" puitteissa ammattiliittoja hyväksymään suuntaviivat.

Tulopoliitikkojen palkanlaskentaperusteet

Tulopoliittinen asiantuntijaneuvosto on tähän asti sanonut lähtevänsä kolmesta palkkauslähtökohdasta: ensiksi tuottavuuden kasvua seuraavasta, toiseksi tästä "kehitetystä", kustannuksiin neutraalisti suhtautuvasta, ja kolmanneksi sellaisesta, jossa on lisäksi otettu huomioon hinnankorotusprosentti.

Tuottavuuden kasvua seuraavan palkkapoliittikan mukaan ei nimellispalkkoja saa korottaa sitä prosenttiosuutta enempää, jolla työn tuottavuus kasvaa. Tällaisella palkkapoliitikalla monopolipääoma yrittää valtion tuella jäädyttää jako-osuuksien epätasapainon, mutta käytännössä se on hiipivien hinnankorotusten vaikutuksesta kärjistänyt sitä entisestään.

Kustannuksiin neutraalisti vaikuttavan palkkapoliittikan tulisi kompensoida tuotantovälineiden kustannusten nousu palkanpudotuksilla. Palkkapoliitikalle on annettu tehtäväksi paikata aukkoja muiden kustannustekijöiden muuttuessa, palkanansaitsijoiden harteille on sälytetty täysin kustannusten noususta yrityksille aiheutuvat riskit.

Hiipivä inflaatio antoi ensimmäisenä aiheutta muuttaa tuottavuuden kasvua seuraavaa ja kustannuksiin neutraalisti vaikuttavaa palkkapoliitikkää. Välttämättömäksi muutos tuli sen sitkeän taistelun johdosta, johon työväenluokka ryhtyi yrittäessään estää hinnankorotusten

kautta tapahtuva tulonjaon muuttaminen sille vielä epäedullisempaan suuntaan. Asiantuntijaneuvoston palkkapolitiiseen periaatesuositukseen sisältyi, että palkat saisivat nousta samassa suhteessa kuin kokonaistaloudellinen tuotavuus kasvaa ja hintataso nousee. Tosiasiassa myös tämä "suuntautuminen" päättyi palkkojen jäädyttämiseen.

Tällaisten mekanististen mallien käytön tarkoituksena on sitoa palkkapolitiikka jäykäksi automaattiksi ja kanavoida työn ja pääoman välinen luokkaristiriita "yhteensovitettuihin toimenpiteisiin" ja siten tosiasiassa estää ammatiliittojen aktiivinen palkkapolitiikka.

Tuottavuuden nousu — tulonjako monopolille

Imperialistisen valtion palkkapolitiikan perustelussa näkyy yhä vielä vaikuttavan 1700- ja 1800-lukujen porvarillisen taloustieteen edustama palkkarahastoteoria, jonka perusajatuksena on, että kokonaistaloudellinen palkkasumma syntyy kuin luonnonlain voimasta siten, että kapitalistit maksavat omaisuusvaroistaan työvoimalle tuotannosta sille kuuluvan osan.

Jo Marx ivasi tämän käsityksen tieteellistä kestämyyttä: "... ensinnäkin laskemme yhteen todella maksetut yksilölliset työpalkat, sen jälkeen väitämme, että tämä yhteenlasku antaa tulokseksi Jumalan ja luonnon "määräämän palkkarahaston" arvosumman. Lopuksi jaamme näin saadun summan työntekijöiden pääluvulla, jotta saisimme selville, paljonko jokaisen yksittäisen työntekijän osaksi tulee. Miten mahdottoman sukkela menetelmä!"

Tuottavuuden kasvua seuraavaan palkkakehitykseen liittyvät monopolisoinnin ja tieteellis-teknisen kehityksen oloissa vielä eräs erityinen aspekti. Mikäli nimittäin palkkakehitys samaistetaan työn tuottavuuden kasvuvauhtiin, on tällä varsin erilaisia vaikutuksia kansantalouden eri aloihin. Erityisen dynaamisilla aloilla, joilla työn tuottavuus on keskimääräistä korkeampi, on tällä järjestelyllä kapitalisteille erityisen suuria etuja. Palkkakehityksen ja tuottavuuskehityksen samaistamiskriteeri johtaa siten kansantulon uuteen laajaan uudelleenjakoon niiden yritysten hyväksi, joissa tuottavuus nousee nopeimmin ja siten suurpääoman etujen mukaisesti. Niillä aloilla, joilla työn tuottavuuden kasvu on keskimääräistä alhaisempaa, on työntekijöiden ja toimihenkilöiden erityisen vaikea pakottaa työntäjä suostumaan kansantaloudellista tuottavuuden kasvua vastaaviin palkankorotuksiin.

Kuten ennenkin kehittyvät työntekijöiden ja toimihenkilöiden palkat kapitalististen palkkalakien mukaisesti. Ratkaisuvia tekijöitä ovat työvoiman

arvo, työn ja pääoman väliset konkreettiset voimasuhteet, työväenluokan tietoisuus ja järjestäytymisaste sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan välinen suhde, joka olennaisesti määräytyy suhdannetilanteesta. Valtion harjoittama palkkojen rajoituspolitiikka ei ole mitätöinyt tätä lakia, vaan on ilmaus ja osa tämän lain muuttuneesta vaikutuksesta valtiomonopolismin oloissa.

Vuosien 1966—67 kriisin aikana laskivat kokonaispalkat monilla aloilla. Myös viimeisimmät kokemukset osoittavat, että laman aikana kokonaispalkka laskee ohjepalkan tasolle. Vuonna 1975 oli kokonaispalkkojen kasvu pienempi kuin ohjepalkkojen kasvu. Tämän politiikan ideologiseksi varmistukseksi julistavat joukkotiedotusvälineet suureen ääneen työnantajien teesiä siitä, että kohtuuttoman suuret palkankorotukset olisivat syynä työttömyyteen.

Tulopolitiikka ei johda elpymiseen

Lausunnossaan vuodelta 1974 suositteli tulopolitiittinen asiantuntijaneuvosto n. 2 prosentin ohjepalkkojen korotuksia julkisilla palvelualoilla ja muilla aloilla n. 5,5 prosentin korotusta. Samalla ennustettiin hintojen kallistuvan n. 5 prosentilla ja taloudellisen kasvun olevan 2 prosenttia. Siten yritysten tulot olisivat voineet nousta 10 prosentilla. Tämä osoittaa, että valtion palkkapolitiikan tuella oli tarkoitus sekä heikentää nettopalkkojen ostovoimaa edelliseen vuoteen verrattuna että luopua näennäisesti hyväksytyistä palkkasuuntaviivoista; kustannuksiin neutraalisti suhtautuva palkkapolitiikka + hinnankorotuksia vastaava lisäys.

Työttömyyden kasvaessa nousivat ohjepalkat 1975 n. 6—7 prosenttia, mikä nettomääräisesti vastasi samansuuruisia inflaatioprosenttia. Siten sopimukset liikkuivat niiden tavoitteiden puitteissa, jotka liittotasavallan hallitus oli vuosittaisessa taloudellisessa raportissaan asettanut.

Myös vuonna 1976 liikkuivat useimpien Saksan liittotasavallan ammatillisen keskusjärjestön (DGB) liittojen sopimukset hinnankorotusten ylärajana pidetyn 5—6 % tuntumassa. Tämä teki jo alunpitäen selväksi, että ainoastaan monopolipääoma hyötyy tuottavuuden kasvusta ja että tulon epätasainen jakoprosessi saattoi jatkua tuloveroprogession yhteydessä. Oli ennustettavissa, että nämä pienet nimelliset bruttopalkkojen korotukset eivät voineet estää työntekijöiden ostovoiman reaalista heikkenemistä. Vuoden 1975 reaalipalkkatason säilyttäminen olisi vaatinut vähintään 9 prosentin palkankorotukset.

Bruttopalkan määrä nousi kuitenkin 1976 edelliseen vuoteen verrattuna 6,6 prosentilla. Ottaen huomioon työn-

tekijöiden sosiaalivakuutusmaksujen ja tuloveron arvioitua suuremman nousuprosentin; 14,7 prosenttia ja 14 prosenttia, tarkoittaa tämä, että nettopalkan määrä nousi 1976 vuoteen 1975 verrattuna vain 3,7 prosentilla. Koska yksityisten kulutustavaroiden hinnat nousivat vastaavana aikana 4,5 prosentilla, laskivat työntekijöiden ja toimihenkilöiden reaaliset nettopalkat vuonna 1976 noin yhdellä prosentilla. Siksi saattoivat porvarilliset taloustieteilijät todeta liittotasavallan vuoden 1977 taloudellista tilannetta koskevassa arviossa, että "tulopolitiikan elpymiselle antama sivustatuki oli täysin toteutunut".

Kuitenkaan ei tämäkään tulopolitiikka johtanut sellaiseen elpymiseen, jonka seurauksena joukkotyöttömyys olisi voitettu. Keskimääräinen työttömyys vuonna 1976 pysyi miljoonan rajan yläpuolella, vaikka teollinen tuotanto lisääntyi — joskin vain rajoitetusti.

Tilanteessa ei myöskään vuonna 1977 tapahtunut muutosta. Huolimatta työn tuottavuuden suhteellisen nopeasta kasvusta yrittää monopolipääoma kuitenkin lisätä työväenluokan riistoa pitämällä reaalipalkat muuttumattomina tai korottamalla niitä vain vähän. Voittojen ja palkkojen välinen epäsuhta kasvaa, luokkavastakohtat kärjistyvät. Tulopoliittisen hallitusmekanismin "globaalit tavoitteet", joiden tulisi toteutua tuloksena palkkoihin kohdistuvasta paineesta, jäävät kuitenkin täyttymättä: bruttokansantulon kasvu jäi kriisin jälkeen pieneksi, työttömyys pysyi lähes yhtä korkeana kuin kriisin aikana, inflaatiota ainoastaan hieman lievennettiin, niin että sitä voitiin käyttää palkkoihin kohdistuvan paineen perusteluna.

Selvemmin kuin minkään muun imperialistisen valtion käyttämän menetelmän kohdalla näkyy juuri tulopolitiikassa valtiollisen taloussäätelyn luokkaluonne: taloudellisen kriisin rasitteet sälytetään yksinomaan työläisten ja koko työtätekevän kansan harteille.

Työväenluokka pystyy asettamaan palkkasääntelyn rajat

Luokkarajat estävät porvarillisia taloustieteilijöitä ja poliitikkoja näkemästä, että heidän harjoittamansa tulopolitiikka on täysin soveltumaton keino kasvu- ja työllisyyskriisin ratkaisemiseksi. Päinvastoin tulopolitiikan tehottomuudesta vedetään vielä toinen virheellinen johtopäätös: "tulopoliittinen sivustatuki" ei muka ole vielä "tarpeeksi laajaa" ja siksi sitä pitää voimistaa.

Liittotasavallan työväenluokan keskuudessa voimistuu ilmeisestikin lisääntyvässä määrin näkemys, että monopolien ja valtion massiivista työntekijöiden elinolosuhteita vastaan kohdistamaa hyökkäystä voidaan vastustaa vain omalla järjestäytyneellä taistelulla. DGB:n ja sen jäsenliittojen pois-

jääminen "yhteensovitetujen toimenpiteiden" puitteissa järjestetyistä kolmikantaneuvotteluista heinäkuussa 1977 oli ilmenneen välittömän syyn lisäksi protestimielenosoitus työnantajien mielivaltaa vastaan ja ilmaus työtätekevien kasvavasta tyytymättömyydestä. Myös liittotasavallan kirjapaino- ja metalliteollisuuden viimeisimmät työehtosopimuspoliittiset kiistat osoittavat selvästi, että valtiomonopolistisen palkkasäätelyn rajat ovat siellä, minne työväenluokka ne asettaa. Työn ja pääoman välisen taistelun koveneminen liittotasavallassa osoittaa, että tulonjako on ja tulee olemaan luokkataistelun kysymys.

Tästä syystä edellyttää nykyisin harjoitettu "talouspoliittinen sekoitus" työläisiltä ensi sijassa "hyvää tulopoliittista käyttäytymistä" yritysten voittojen kasvun turvaamiseksi. Valtiomonopolistisen ensijakoon puuttumisen tavoitteena on muka mahdollistaa taloudellinen kasvu ja hintatasapaino. Tosiasiassa siinä

— jätetään huomioon ottamatta palkka kysyntää ja tuotantoa stimuloivana tekijänä,

— alistetaan työtätekevien ihmisten uusintamistarpeet täysin palvelemaan voittoa,

— estetään epäoikeudenmukaisen tulonjaon lieventäminen,

— kytkemällä ohjepalkat palkkasuuntaviivoihin korvataan ay-liikkeen palkkataistelu "palkka-automaatilla" tai paremminkin valtiomonopolistisella palkkojen sanelulla,

— sälytetään työväenluokan harteille vastuu inflaatiosta sekä sen torjumisesta aiheutuvat rasitteet.

”Sodan ja rauhan miehet” — keskustelu Suomen tiestä sotaan Neuvostoliittoa vastaan

Suomen lähihistoria kiinnostaa suomalaisia. Sen on todistanut äskettäin television kakkosverkossa näytetty kymmenosainen TV-elokuva ”Sodan ja rauhan miehet”. Sarjan käsikirjoituksen laatijaksi ja ohjaajaksi on mainittu äskettäin kuollut ohjaaja Matti Tapio. Sinikkäät hubut kuitenkin tietävät kertoa, että tahtipuikko olisikin ollut ulkoministeriössä, alivaltiosihteeri Keijo Korhosen käsissä.

*Sarjan suuren suosion selittää sen käsittelemän aiheen tärkeys: kuinka Suomi joutui talvisotaan ja kuinka on selitettävissä Suomen liittoutuminen Hitlerin rinnalle toisessa maailmansodassa? Näihin kysymyksiin, jotka niin monet suomalaiset ovat kokeneet omakoh-
taisesti, sarja antoi selityksen, joka perustuu ns. oljenkorsiteoriaan. Sen mukaan Neuvostoliitto uhkasi Suomea ennen talvisotaa, se uhkasi valloittaa Suomen ja sitten tämä uhka jatkui koko välirauhan ajan, eikä Suomella sitten ollutkaan lopulta muuta vaihtoehtoa kuin liittoutua Saksan kanssa!*

Kommunistit ovat jo pitkään arvostelleet sekä ”ajopuuteoriaa”, jonka mukaan Suomi vain sattui joutumaan sotaan, että ”oljenkorsiteoriaa”. Esimerkiksi Otto Wille Kuusinen kritisoi ajatuksia jo v. 1943 julkaistussa kirjoituksessaan ”Suomi ilman naamiota”. Tosiasiat osoittavat, että Suomi ei joutunut sotaan, vaan sitä valmisteltiin poliittisesti koko luokkasodan

jälkeinen aika enemmän tai vähemmän tietoisesti. "Sota on politiikan jatkoa. Suomen ja Neuvostoliiton välisten sotien tapauksessa vertaus osuu naulankantaan", toteaa SKP:n kunniapuheenjohtaja Ville Pessi, joka yhdessä Tiedonantajan varapäatoimittajan Erkki Suden ja Soihdun toimituksen kanssa osallistui aiheetta käsittelevään keskusteluun. Soihdusta keskusteluun osallistui Matti Vartiainen. — Toimitus.

S o i h t u: Suomen tie neuvostovastaisiin sotiin on nousut keskustelun keskiöön televisiossa esitetyn sarjan "Sodan ja rauhan miehet" myötä. Ensi syksynä tulee lisäksi kuluneeksi neljäkymmentä vuotta talvisodan syttymisestä. Neuvostoliittoa on suomalaisessa "virallisessa" historiankirjoituksessa pidetty sodan aloittajana. Siksi laajoille suomalaispiireille tuli yllätyksenä presidentti Kekkonen YYA-sopimuksen 25-vuotisjuhlassa 4. helmikuuta 1973 pitämä puhe. Kekkonen totesi mm, että Neuvostoliitto esitti jo 30-luvulla suhteiden järjestämistä Suomen kanssa sopimusteitse. Kuten "Sodan ja rauhan miehistä" on käynyt ilmi, sopimusehdotus torjuttiin Suomen hallituksen taholta. Ei haluttu ymmärtää Neuvostoliiton tarvetta suojata vain 32 kilometrin päässä Suomen rajasta sijaitseva Leningrad sekä koko luoteis-rajansa. Sota syttyi. Mitkä ovat mielestänne pääsyyt talvisodan syttymiseen ja avoimeen liittoutumiseen Hitlerin rinnalle ns. jatkosodassa? Kuinka totuudellisia olivat sarjan välttämät tiedot?

V i l l e P e s s i: Pääsyy oli tietenkin siinä politiikassa, jota Suomi noudatti ennen sotaa. Luokkasodasta lähtien se oli sodan valmistelua. Puhuttiin avoimesti hyökkäyksestä rajalle. Suomen porvaristo "kiitti" saamastaan itsenäisyydestä järjestämällä useita aseellisia hyökkäyksiä Karjalaa, Aunusta ja Leningradia vastaan. Nämä suomalaisten suuryritykset järjestämät suojeluskuntalaisten retket päättyivät vasta vuonna 1922. Mannerheimistakin annetaan sarjassa sellainen kuva, että hän vastusti sotaa. Mielestäni täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että Mannerheim v. 1918 sanoi ettei hän pane miekkaansa tuppeen ennen kuin Viena ja Aunus ovat vapaat. Hän oli sodan innoittaja. Kun sarjassa sitten Suomen hallitus käsitteli konkreettisesti kysymystä sotaan lähdöstä, niin kyllähän sellaisen henkilön, joka vähääkään sotaa tuntee, täytyy tulla samaan johtopäätökseen kuin Mannerheim: ei Suomen resurssit kyllä riitä sellaiseen rynnäkköön, niin kova kuin halu olikin.

Sarjassa tuli voimakkaasti esille Suomen "puolueettomuus". Mutta ei Suomi ollut puolueeton. Ja myöhemmin yritys liittoutua muun Skandinavian kanssa; mikä muu sekään oli kuin pyrkimys sotilasliittoutumaan.

Erkki Susi: Suomen 30-luvulla julistama ns. pohjoismainen puolueettomuuspolitiikka oli kuori, ei juuri muuta. Ulkopolitiikan sisältönä oli jyrkkä neuvostovastaisuus ja lähentyminen natsi-Saksaan. Sitä paitsi täytyy muistaa, että Ruotsinkin puolueettomuudella oli siihen aikaan eri luonne kuin nykyään. Siihen kuului vahva neuvostovastaisuus ulkopolitiikassa. On olemassa vaara, että kun eri aikakausina puhutaan joistakin termeistä, ne samastetaan.

Sotaanmenon kansalliset ja kansainväliset syyt

Soihdu: Otto Wille Kuusinen kirjoittaa v. 1943 julkaistussa kirjoituksessaan "Suomi ilman naamiota", että Suomen hallitsevien piirien kansallisuuskiihoon verhoitu neuvostovastainen politiikka kumpuaa kahdesta tekijästä. Toinen on oman kansan pelko; kansan pelätään ottavan mallia Venäjän vallankumouksesta. Toinen on "sen kiihkeä pyrkimys anastaa käsiinsä Neuvosto-Karjalan luonnonrikkauudet."

Ville Pessi: Joku on sanonut, että sota on politiikan jatkoa. Suomen ja Neuvostoliiton välisten sotien tapauksessa vertaus osuu naulankantaan.

Erkki Susi: Suomen itsenäisyyden alusta lähtien harjoittama ulkopolitiikka oli sellaista, millainen oli hallitsevan porvariston olemus. Hallitsevan porvariston epäkansallisen, epäitsenäisen ja epäkansanvaltaisen olemuksen sekä sosialismikammon mukaisesti Suomen ulkopolitiikan päälinjaksi tuli neuvostovastaisuus, vieläpä aggressiivinen neuvostovastaisuus. Maata, jossa työväenluokka oli ottanut vallan käsiinsä, vihattiin silmittömällä luokkavihalla ja pelättiin sen maamme työtätekeville osoittamaa esimerkkiä. Siksi ulkopoliittiseen linjaan kuului olennaisesti erilaisten imperialististen voimien etsiminen, joiden kanssa voitaisiin liittoutua Neuvostoliittoa vastaan, hyökätä sen kimppuun, anastaa sen alueita ja parhaimmassa tapauksessa kukistaa se.

Neuvostoliitto korosti mm. ennen talvisotaa aivan oikein sitä, ettei sen tarvitse Suomea sinänsä pelätä. Syynä pelkoon oli se, että Suomi antaa imperialistisille valloille mahdollisuuden käyttää aluettaan hyökkäykseen Neuvostoliittoa vastaan ja mahdollisesti itsekin osallistua tällaiseen hyökkäykseen.

Pääsyy Suomen neuvostovastaisiin sotiin oli maamme

harjoittamassa politiikassa yhtyneenä kahteen kansainväliseen taustatekijään.

Ensimmäinen niistä oli Saksan jälleenaseistaminen ja myös fasistisen vallankaappauksen jälkeen tapahtunut Hitlerin varustautumisen rahoittaminen. Siinä olivat mukana paitsi saksalaiset myös amerikkalaiset, englantilaiset ja ranskalaiset kapitalistipiirit. Rahoittajien ja tukijoiden joukosta löydetään sellaiset nimet kuin Henry Ford, Herbert Hoover, Randolph Hearst, Arthur Vandenberg ja Dullesin veljekset.

Toinen tekijä oli länsivaltojen harjoittama Hitlerin rauhoituspolitiikka, joka myös Suomen sotaan joutumisen kannalta oli olennainen kysymys. Länsivaltojen politiikka tähtäsi siihen, että saksalainen fasismi voitaisiin niiden kannalta kesyttää ja suunnata sen aggressio Neuvostoliiton kimppuun. Oli hyvin tiedossa, että fasistisen ulkopoliitiikan päätarkoitus oli Neuvostoliiton tuhoaminen. Neuvostoliitto ponnisteli vuosina 1933—39 jatkuvasti kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän luomiseksi, jotta fasismi olisi voitu padota. Toisaalta lännen johtavat taantumuspiirit sabotoivat Neuvostoliiton ponnisteluja, tekivät myönnytyksiä natsi-Saksalle ja yrittivät päästä sen kanssa sopimukseen neuvostovastaisella pohjalla.

Münchenin sopimus oli tämän rauhoittamispolitiikan huipentuma. On kuitenkin muistettava, että salaiset vehkeilyt lännen müncheniläisten piirien ja Saksan välillä jatkuivat itse asiassa koko toisen maailmansodan ajan. Koko ajan säilyi pyrkimys saada aikaan sopimus ja kääntää yhteinen rintama Neuvostoliittoa vastaan. Oikeastaan viime kädessä vain se, että Neuvostoliitto kesti Hitlerin alkurynnistyksen, sotki nämä pyrkimykset ja sai aikaan fasisminvastaisen liittoutuman.

”Sodan ja rauhan miesten” keskeinen puute oli se, että siinä ei kunnolla tuotu esiin Suomen sisä- ja ulkopoliitiikan kehittymistä kansainvälistä taustaansa vasten. Fasismin ja edistyksen vastakkaisuus ei käynyt ilmi, pikemminkin sitä hämärrettiin. Ohjelman alkupuoolella kyllä tuotiin verrattain hyvin esiin Neuvostoliiton näkökannat ja perustelut vuosien 1938—39 neuvotteluissa: huoli hyökkäyksestä Suomen kautta ja pyrkimys turvata luoteisosan ja Leningradin turvallisuus. Itse ohjelman kokonaisuudessa se jäi kuitenkin Neuvostoliiton suulla esitetyn varaan. Kokonaisuus ja asiantuntijat eivät tukeneet eivätkä antaneet lisävalaistusta siitä, miten tilanne kehittyi ja minkälaisen tilanteen edessä Neuvostoliitto itse asiassa syksyllä 1939 oli.

Nämä kansainväliset tekijät yhdessä maamme hallitsevien piirien politiikan kanssa johtivat Suomen neuvostovastaisiin sotiin.

Huolimatta 30-luvun lopulla tapahtuneesta Suomen ja Saksan lähentymisestä Saksa ei talvisodassa omista vaikeuksistaan johtuen ollut se imperialistinen valtio, johon maamme hallitsevat piirit saattoivat neuvostovastaisessa politiikkansa aktiivisimmin turvata. Tässä vaiheessa aktiivisinta yllyttäjän ja tukijan roolia näyttelivät lännen müncheniläiset piirit, joskaan eivät loppujen lopuksi niin voimaperäisesti kuin maamme johtomiehet olisivat toivoneet. Joka tapauksessa talvisotaseikkailu palveli Hitlerin hyökkäyspolitiikan päämääriä, oli jatkosodan ja koko Hitlerin neuvostovastaisen sotaretken "esinäytös", "olennainen osa meidän taisteluamme", kuten saksalaiset totesivat. Jatkosodan valmistelussa ja aloittamisessa sitten toteutui se asetelma, johon kansaninväliset ja suomalaiset tekijät yhdessä "kypsyneinä" johtivat: Saksa sai Suomen mukaan Barbarossa-suunnitelman toteuttamiseen ja maamme hallitsevat piirit puolestaan vahvimaksi ja mieluisimmaksi katsotun imperialistisen valtion littolaisekseen toteuttamaan ulkopoliittista kuningasajatusta, Neuvostoliiton ja bolshevismien hävittämistä.

Oikeiston yleinen hegemonia luokkasodan jälkeen

S o i h t u: Luokkasodan jälkeisessä Suomessa hallitsevia puolueita olivat Kokoomus, Tannerin johtamat sosiaalidemokraatit ja Maalaisliitto. Äärioikeistolaista kärkeä teroittamassa oli Isänmaallinen Kansanrintama (IKL). Oliko näiden puolueiden piirissä erilaisia näkemyksiä suhtautumisessa ystävyyteen ja yhteistyöhön Neuvostoliiton kanssa?

Ville Pessi: Niissäkin oloissa eri puolueissa oli luonnollisesti erilaisia ihmisiä, jotka ajattelivat asioista eri tavoin. Mutta tärkeintä on se, minkälaista politiikkaa puolueen johto ajaa. Mitä se on yhdistettynä siihen viralliseen politiikkaan, jota valtiovallan taholta noudatetaan. On kuitenkin sanottava, että niiden ihmisten määrä, jotka arvostelivat virallista, neuvostovastaista ulkopoliittikkaa, oli pieni. Poikkeavia mielipiteitä ei sallittu julkisuudessa.

E r k k i S u s i: Jos halutaan esittää kouluesimerkki siitä, kuinka ulko- ja sisäpolitiikka litittyvät kiinteästi toisiinsa, on Suomen kehitys 20- ja 30-luvuilla sellainen. Neuvostovastaisen ulkopoliitiikan toisena puolena oli terrori sisäpolitiikassa. Tämä taas mahdollisti sen melko totaalisen mielipiteenmuokkauksen, jota kansaan kohdistettiin. Terrori ja mielipiteenmuokkaus puolestaan auttoivat säilyttämään ja vahvistamaan neuvostovastaisuutta ulkopoliitikassa: ns. ryssävihaa, Neuvostoliiton pitämistä perivihollisena, hyökkäysretkiä Neuvosto-Karjalaan, liittoutumista Neuvostoliiton vihollisten kanssa jne.

Poliittisten ryhmien osalta pätee varmaan pitkälti sään-

tö: millaiset luokkien voimasuhteet ja yleinen yhteiskunnallinen ilmapiiri, sellainen eri poliittisten ryhmien edistyskellisyys-taantumuksellisuus-astekin. Kun Suomessa 1920- ja 30-luvuilla oli hallitsevissa asemissa taantumuksellinen porvaristo ja sisä- ja ulkopoliitiikka oli taantumuksellista, oli SKP:tä lukuunottamatta eri poliittisten voimien painopistekin sen mukaisesti oikealla. Keskusta — jos siitä tuona aikana yleensä voidaan puhua — ja sosialidemokraattisen puolueen johto olivat nykypäivään verrattuna luonnollisesti paljon oikeammalla erityisesti asenteissaan kommunisteihin ja Neuvostoliittoon. Näin siis yleinen hegemonia-asetelma oikeistolaisi koko poliittista kenttää. Tietysti sieltä löytyi — ja on pyritty löytämään — realistisia poliitikkoja. Tietysti löytyy esimerkkejä siitä, etteivät kaikki olleet ihan samaa mieltä kuin Kokoomus tai IKL. Perusasennoituminen Neuvostoliittoon oli joka tapauksessa kommunisteja lukuunottamatta torjuva ja kielteinen.

Porvarillisessa historiankirjoituksessa on pyritty vähättelemään äärioikeistolaisia voimia. On esitetty, että niillä oli eduskunnassa niin ja niin vähän paikkoja, tai että niillä ei ollut hallituksessa aika ajoin mitään edustusta ja että ne olivat vain ääri-ilmiöitä, jotka eivät määränneet Suomen ulkopoliittikan kehittymistä. Minusta on hyvin harhaanjohdavaa pelkästään matemattisesti laskea, mikä oli äärioikeistolaisten järjestöjen ja ryhmien vaikutus ulkopoliittiseen linjaan ja kansalaismielipiteen muokkaamisessa. Ajatellaanpa vaikka suojeluskuntajärjestöä, jolla oli satatuhatta jäsentä. Se oli porvariston aseellinen terrorijärjestö. Sen naisjärjestön ja lapsijärjestön piirissä oli hyvin suuri määrä ihmisiä. Tai Akateeminen Karjalaseura (AKS), joka itse asiassa, vaikka se ei täyttäisikään kaikilta osin niitä tunnusmerkkejä, joita porvarillinen historiankirjoitus fasisille antaa, oli fasistinen ja kansalliskiihkoinen hyökkäysjärjestö. Tämän järjestön vaikutus aina 20-luvulta alkaen Suomen sivistyneistön suureen osaan ja sitä kautta yleiseen mielipiteeseen oli valtavan suuri. Sitä ei varmaanukaan pysty kiistämään.

S o i h t u: Suomen armeijan johdolla on perinteisesti ollut lämpimät suhteet oikeistopoliittikkoihin ja -puolueisiin. 1930-luvun alussa äärioikeistolaisen Lapuanliikkeen johdossa oli yleisesikunnan päällikkö Wallenius. O. W. Kuusinen selvittää jo aiemmin mainitussa kirjoituksessaan, että Suomen ja Saksan yleisesikunnat olivat jo 30-luvun puolesta välistä alkaen läheisessä yhteistyössä. Kuinka tämä sitoutuminen kehittyi ja mikä oli joukkotiedotusvälineiden osuus mielipiteenmuokkauksessa?

E r k k i S u s i: Armeija oli tunnetusti miehitetty Saksassa koulutuksensa saaneella upseeraineiksella. Perinteiset

suhteet Saksaan alkoivat Hitlerin kaappauksen jälkeen li-
sääntyä. Mannerheim teki ensimmäisen vierailunsa Saksaan
jo vuonna 1935, jolloin hän tapasi Göringin ja Ribbentropin.
Silloin jo eräiden tietolähteiden mukaan ensimmäisiä
kertoja kaavailtiin sopimusta, jonka mukaan Suomi sodan
sattuessa luovuttaisi alueensa Saksan käyttöön. Saksa taas
lupasi vastapainoksi Suomelle alueita Neuvosto-Karjalasta.
Kesällä 1936 Suomeen tuli Saksan armeijan jalkaväen tark-
kastaja kenraali Reewe, joka seurueineen palkittiin suoma-
laisilla kunniamerkeillä. Kesäkuussa 1937, kun vietettiin
Mannerheimin 70-vuotisjuhlaa, saapui niihin kenraali von
Falkenhorstin johtama saksalainen valtuuskunta. Seuraa-
vana vuonna oli saksalaisten ja valkoisten Helsinkiintulon
20-vuotisjuhla, johon osallistui amiraali Bastianin ja ken-
raalien von der Goltzin ja von Brandsteinin johtamat suu-
ret sotilasvaltuuskunnat. Myös muita vierailuja tehtiin.

Armeijan valmistelut eivät rajoittuneet "asevelihengen"
luomiseen natsi-Saksan "Wehrmachtin" kanssa. Vuonna
1935 eduskunta vahvisti uuden laajan aseistusohjelman.
Itä-Suomeen rakennettiin strategisia rauta- ja maanteitä,
jotka johtivat Neuvostoliiton rajalle. Rakennettiin lento-
kenttiä, jotka enimmäkseen sijaitsivat pitkin Neuvostoliit-
ton rajaa, kymmenen kertaa enemmän kuin tarvittiin Suo-
men armeijan ilmavoimia varten. Karjalan kannakselle ra-
kennettiin saksalaisten ja muiden ulkomaalaisten asiantun-
tijoiden johdolla varustuksia eli ns. Mannerheim-linja. Tä-
tä linjaa saapui Saksan armeijan yleisesikunnan päällikkö
kenraali Halder kesällä 1939 tarkastamaan.

Lehdistöllä ja radiolla oli keskeinen rooli hallitsevien
piirien politiikassa. Kun ajatellaan, kuinka suuri joukkotie-
dotusvälineiden vaikutus on tänään porvarillisen demokra-
tian oloissa, oli epäsuhta edistyksellisen ja tantumukselli-
sen tiedonvälityksen välillä luokkasodanjälkeisessä Suomes-
sa aivan valtava. Fasistimielinen AKS teki voimakasta työ-
tä nuorison keskuudessa, joka rakensi linnoituksia kannak-
sella. Armeijan oppikirjoissa lähdettiin siitä, että hyökkää-
jä tulee idästä jne.

Ville Pessi: On huomattava, että "Sodan ja rauhan
miehet" oli dokumenttiosaltaan valmistettu valtionarkiston
aineiston pohjalta, joka oli sen pääasiallinen lähdeaineisto.
Kun otetaan huomioon, minkälainen hallitus tuolloin oli
ja minkälaiset miehet aineiston kokosivat, on selvää, että
niin yksipuolisen aineiston varaan rakentuva elokuva ei voi
olla objektiivinen. On vahinko, että näin tärkeästä aiheesta
rakennetaan niin yksipuolisesti TV-ohjelma. Ohjelmassa
esiintyville muutamille kommunisteille; Tuure Léhenille,
Lauri Kantolalle ja Aimo Rinkalle ei anneta paljoakaan
suunvoroa. Mutta niistäkin vähistä repliikeistä nähdään,
että ne käyvät ihan toiseen suuntaan.

Erkki Susi: Tyypillistä sotaedeltävälle propagandalle oli se, että samalla kun pyrittiin uskottelemaan ihmisille Neuvostoliiton olevan se vanha vainooja, sitä toisaalta vähäteltiin; se oli muka savijaloilla seisova jättiläinen. Monia ihmisiä saatiin näin uskomaan, että Suomi kyllä pärjää. Vähättelypropagandaa jatkettiin lehdistössä. Talvisodan aikana vielä siinäkin vaiheessa, kun tilanne rintamalla alkoi jo Suomen kannalta olla katastrofaalinen.

Soihtu: "Sodan ja rauhan miehissä" katsojan huomio kiinnittyi Suomen neuvottelijoiden jääräpäisyyteen Moskovassa syksyllä 1939. Jo paria vuotta aikaisemmin Neuvostoliitto oli tarjonnut esim. Leningradin suojaksi tarvitsemistaan Suomenlahden saarista korvaukseksi osaa Neuvosto-Karjalasta, yhteensä 163 neliökilometriä. Tuntui siltä, että ei lainkaan ymmärretty tai välitetty Neuvostoliiton tarpeesta suojata Leningrad ja luoteis-sivusta. Mihin jääräpäisyys perustui?

Erkki Susi: Jos haluaisi olla hyväntahtoinen ja "ymmärtäväinen", voisi sanoa, että Suomen hallitsevat piirit ja asianomaiset poliitikot olivat koko itsenäisyyden ajan tehneet kaikkensa, jotta he eivät enää syksyllä 1939 olisi voineet olla mitään muuta kuin taipumattomia. Mutta tällainen "ymmärtävä" lähestymistapa on toisaalta harhaanjohtava. Sunnanmuutokseen olisi ollut mahdollisuus, jos olisi ollut laajemmalti hiukkaakaan realismia, todellisuudentajua ja halua ottaa huomioon maamme kansallisia etuja, niin kuin sentään esim. Paasikivellä oli. Pimennyksellä ja mielipidekiihotuksella luotu kansan ja eduskunnan "taipumattomuus" ei olisi ollut mikään voittamaton este, mikäli johtavilla tahoilla olisi ollut oikeansuuntaista määrätietoisuutta.

Tietysti tähän taipumattomuuteen vaikutti se, että apua luultiin saatavan sieltä ja täältä: Ruotsista, Länsivalloilta, Saksalta ym. Eri puolilta annettiin ymmärtää epämääräisesti, että apua kyllä tulee, kun vaan pysytään lujina. Saksan osalta tämä johtui yksinkertaisesti siitä, että Saksalle oli edullista saada konflikti aikaan täällä. Suomen linja palveli Saksan tulevia hyökkäystarpeita. Länsivaltojen osalta taas tämä yllytys johtui siitä, että haluttiin käyttää Suomea häikäilemättä välikappaleena müncheniläisen linjan jatkamisessa.

Siinä kyllä kävi niin, että Suomen herrat pettivät kansaa ja Suomen herroja taas viilasivat linssiin nämä ulkopuoliset yllyttäjät. Eivät nämä Suomen poliitikot olleet mitään viattomia hölmöjä neuvotteluvaiheessa, vaan lähinnä juuri tämän avun realisuuden osalta. Toiveet avunsaannista eivät toteutuneet, vaikka jonkin verran aseita ja vapaaehtoisia tulikin. Saksasta tuli Puolassa vallattuja aseita. Ita-

liasta myös. Siis myös fasistiset vallat tukivat materiaali-
sesti.

SUOMEN
TIE
SOTAAN

SKP:n toiminta sodan ehkäisemiseksi

Soihtu: Miten Suomen Kommunistinen Puolue arvioi 1930-luvulla Suomen ja Neuvostoliiton välisten suhteiden kehittymistä ja kehitystarvetta?

Ville Pessi: Puolueemme on aina ollut sitä mieltä, että maittemme pitäisi elää sovussa keskenään. Siitä olisi hyötyä molemmille kansoille ja ennen kaikkea meidän maallemme, Suomelle. Koko puolueen toiminnan ajan on tätä politiikkaa pyritty esittämään eri yhteyksissä. Meillä on suuri määrä asiakirjoja mm. puoluekokousten päätöksiä, joissa se on tuotu esille. V. 1923 pidetty SKP:n II puoluekonferenssi hyväksyi Suomen ja Neuvostoliiton välisten suhteiden ohjelman. Siinä todetaan mm.:

”Vain Suomen työväen ja talonpoikain liitto voi torjua ne onnettomuudet, joihin Suomen herrojen ulkopoliittikka uhkaa syöstä Suomen kansan. Ne samat herrat, jotka tsaarinvallan avulla turvasivat riistoetujaan ja sitten möivät maamme Saksan keisarivallalle, ovat sen jälkeen pitäneet sitä muiden imperialistien alaisena... Porvarien petollista ja tuhoisaa ulkopoliittikkaa vastaan työväki ja talonpojat asettavat rauhanpolitiikan. Suomen kansan etu vaatii hyviä välejä naapurien kanssa. Venäjältä Suomi saa edullisemmin leipää ja raaka-aineita, vaihtaen ne teollisuuden tuotteisiin. Eikä työväen ja talonpoikien Venäjä ole Suomen vihollinen. Se on kerran lahjoittanut Suomelle itsenäisyyden eikä mitenkään sitä uhkaa.”²

Tämä ohjelma vahvistettiin v. 1925 SKP:n V puoluekokouksessa, mutta vasta sotien jälkeen se on saanut virallisen tunnustuksen YYA-sopimuksessa. Emme tietenkään voineet tehdä paljon muuta kuin selittää ja esittää. Ei meillä ollut henkilöitä käytännön politiikassa sellaisilla paikoilla, joista olisimme voineet vaikuttaa. Pyrimme esittämään linjaamme julkaisuissamme ja suullisen propagandan välityksellä.

Soihtu: On laskettu, että vuosina 1920—42 Suomen porvarillinen oikeuslaitos langetti 4 412 poliittista tuomiota henkilöille, joita syytettiin ”valtiopetoksen” valmisteluista. Näillä henkilöillä tarkoitettiin Suomen ja Neuvostoliiton ystävyyden puolustajia. Suuri osa kommunisteista istui vankiloissa ja turvasäiliöissä erityisesti 1930-luvun alussa fasismin nousun oloissa.

Ville Pessi: Ei vain 30-luvulla, vaan koko puolueen maanalaisuuden kaudella. 1920-luvulla puolueen ollessa

2. Ks. esim. SKP taistelujen tiellä 1948, vuosikirja IV, s. 46—
Helsinki 1948.

maan alla toimi se julkisten järjestöjen kautta. Kun Suomen armeija ja suojeluskuntajoukot tekivät sotaretken Neuvosto-Karjalan alueelle v. 1921, kehittivät Sosialistinen työväenpuolue ja muut vasemmistolaiset järjestöt kuten Suomen ammattijärjestö ja Sosialistinen Nuorisoliitto suuren rauhantaistelun, johon tuli mukaan kymmeniä tuhansia ihmisiä. Kun Sosialistinen työväenpuolue antoi rauhanjulistuksen, jossa vaadittiin hyökkäilyjen lopettamista, sen puoluetoimikunta, puolueuuvoston jäsenet ja puoluelehtien toimittajat vangittiin. Täytyy sanoa, että mukana siinä sodanvastaisessa liikkeessä oli myös sosdem-työläisiä, vaikka puolueen johto suuntautui kielteisesti yhteistyöhön. Se linja, jota puolueemme noudatti, ei sopinut maassa vallitsevaan poliittiseen suuntaukseen. Sen vuoksi ihmisiä vangittiin ja vainottiin. Se oli linja, joka sodan jälkeen on tunnustettu ja omaksuttu Suomen viralliseksi ulkopolitiikaksi.

S o i h t u: Erityinen merkitys lienee v. 1935 heti Kominternin VII kokouksen jälkeen pidetyn SKP:n VI edustajakokouksen arvioilla. Niissähän varoitettiin sodan ja fasisminvaarasta samoin kuin Kominternin kuuluisa "kansanrintama"-strategian muotoillut kokous teki. SKP:n päätöksissä todettiin, että Suomen oikeistopiirien ulkopoliittikka oli sodan, ei rauhan politiikkaa. Kommunistit painottivat erityisesti taantumuspiirien kansalliskiihkoa.

Ville Pessi: Voisin luetella useita edustajakokouksia, joissa on tehty tällaisia päätöksiä. Kuudennessa nähtiin selvemmin kuin aikaisemmin fasismien nousu ja mitä uusia piirteitä se toi sodan vaaraan. SKP:n linjana oli rakentaa yhteisrintamaa fasismia ja sotaa vastaan. Tämän yhteistoiminnan ansiosta mm. Suomen Ammatillisen Keskusjärjestön jäsenmäärä v. 1936 mennessä kasvoi 44 525 jäseneseen. Ja koska vasemmistotyöläisillä ei ollut mahdollisuutta osallistua v. 1936 eduskuntavaaleihin, kehoitti puolue asettamaan ehdokkaiksi ja äänestämään rehellisiä fasismien- ja sodanvastustajia. Näin työväen yhteisrintama sai sosialidemokraattisilla listoilla valittua eduskuntaan viisi uutta edustajaa äänimäärien lisääntyessä 40 000:lla.

"Salainen pöytäkirja" ja Kuusisen hallitus

S o i h t u: Erittäin suosittu on teoria, jonka mukaan Suomi viime kädessä oli pakotettu sotaan. Neuvostoliiton sanotaan painostaneen Suomea. Tätä on yritetty perustella Saksan ja Neuvostoliiton v. 1939 solmittuun hyökkäämättömyyssopimukseen liittyneellä "salaisella lisäpöytäkirjalla". Perustelun mukaan Neuvostoliiton ulkoasiain kansankomissaari oli muka Saksan hallituksen kanssa marraskuussa 1940 neuvotellessaan vaatinut vapaita käsiä teh-

däkseen lopun Suomesta. Toiseksi on nostettu esille Neuvostoliitossa perustettu Kuusisen hallitus, jolla on pyritty todistelemaan samaa. Mikä on ns. lisäpöytäkirja ja mikä oli Kuusisen hallituksen rooli?

Ville Pessi: Neuvostoliittolaiselta taholta on jyrkästi kielletty väite mistään lisäpöytäkirjasta, joten se on ainoastaan toisen puolen; saksalaisten ja suomalaisten selvitys asiasta. Mitä Kuusisen hallitukseen tulee, niin todellakaan tämän hallituksen esityksiä, jotka tähtäsivät sodan päättämiseen ja lopettamiseen, ei ole riittävästi selvitetty. Ne eivät tulleet esille tässä ohjelmassa; mutta eivät ole tulleet muutenkaan. Kuusisen hallitus pyrki siihen, että sota saataisiin mahdollisimman pian päätökseen. Ei se pyrkinyt vakiinnuttamaan asemaansa. Se oli pystytetty siihen mielessä, että se voisi auttaa sodan lopettamisessa.

Erkki Susi: Saksan ja Neuvostoliiton hyökkäämättömyyssopimuksesta todella puhutaan paljon. Jos esim. vilkaisee koulukirjoja tai katsoi tätä TV-ohjelmaa, huomaa, että se on yksi vääristellyimmistä asioista. Koko sopimusta on lähes mahdotonta ymmärtää, jos ei ymmärrä, että oli kysymys fasisminvastaisesta taistelusta. Valloittaako fasismi maailman? Miten käy ensimmäisen sosialistisen valtion? Muodostuuko imperialististen valtioiden yhteinen hyökkäysrintama Neuvostoliittoa vastaan? Siitä oli kysymys jo ennen kuin varsinainen aseellinen taistelu alkoi ja myöskin parhaasta mahdollisesta menettelystä fasisminvastaisessa taistelussa. Se oli Neuvostoliiton pakkotilanteessa tekemän sopimuksen lähtökohta.

Usein vedotaan siihen, mitä tapahtui sopimuksen solmimisen jälkeen. Sanotaan Neuvostoliiton sopimuksen jälkeen suorittamien toimien osoittavan, että "lisäpöytäkirja" "etupiirijakoineen" oli olemassa ja että Suomi oli kaapatavien maiden listalla. Neuvostoliiton menettely Suomen suhteen ei kuitenkaan anna mitään tukea tällaisille väitteille. Neuvostoliitto pyrki viimeiseen saakka ilmiselvästi puolustuksellisissa tarkoituksissa sopimukseen Suomen kanssa. Kun sotaan tästä huolimatta jouduttiin, se rajoitui vain turvallisuuden kannalta välttämättömiin aluemuutoksiin, vaikka olisi halutessaan voinut vallata koko Suomen.

Mitä sitten tulee niihin toimiin, joihin Neuvostoliitto ryhtyi hyökkäämättömyyssopimuksen jälkeen mm. Baltian maiden ja Puolan suunnalla, niin niillä oli hyvin suuri merkitys fasisminvastaisessa taistelussa. Neuvostoliitto pystyi työntämään rintamansa mahdollisimman kauas aikaisemmilta raja-alueilta ja sulkemaan näin natsi-Saksalta avoimen hyökkäysreitit. Neuvostoliiton syyttäminen näistä toimista on läpinäkyvää hurskastelua. Hurskastelijoilta pitäisikin kysyä olisiko Neuvostoliiton pitänyt heidän mie-

lestään jättää kylkensä avoimeksi Hitlerille; ja fasistien hal-
tuunko Baltian maiden tai Puolan itäosan heidän mieles-
tään olisi pitänyt joutua. Tärkeää on siis nähdä, että kyse
oli fasisminvastaisesta taistelusta ja siinä tapahtuneista siir-
roista. Ei Neuvostoliitto ole esim. koskaan syyttänyt Eng-
lannin hallitusta siitä, että se sijoitti sotajoukkojaan Egyptiin
sodan aikana vastalauseista ja jopa Egyptin kansan aika
suuren osan vastarinnasta huolimatta. Neuvostoliitto
on todennut, että Englanti menetteli oikein, koska se oli
sodan lopputuloksen kannalta välttämätöntä. Ei Neuvos-
toliitto myöskään koskaan ole syyttänyt, että USA menet-
teli väärin laskiessaan joukkonsa maihin Marokkoon, vaika
marokkolaiset eivät ollenkaan hyväksyneet sitä ja vaika
Petäinin hallitus jopa yritti aseellista vastarintaa. Siinäkin
oli kysymys vielä yhden tukikohdan luomisesta Sak-
san hyökkäystä vastaan Länsi-Euroopan läheisyydessä. Se-
kin toimenpide auttoi lopullisessa Ranskan vapauttamis-
sessa.

Tietysti Neuvostoliiton osalta näissä toimissa oli kyse
vähintäänkin yhtä välttämättömästä ja oikeutetusta asias-
ta. Tähän kysymykseen liittyvät lisäksi Baltian maiden si-
säisiä tapahtumia koskevat vääristelyt. Peitetään se tosi-
asia, että näissä maissa oli ennen sotaa puolifasistinen ja
saksalaismielinen taantumuskomento; peitetään se tosi-
asia, että näissä maissa tapahtui proletaarinen vallanku-
mous; peitetään se tosiasia, että nämä maat liittyivät Neu-
vostoliittoon kansojen itsemääräämisoikeuden mukaisesti,
joka takaa oikeuden sekä vapaaseen eroamiseen että oi-
keuden liittymiseen muiden kansakuntien valtioliittoon.
Tästä saadaan se kuuluisa Baltian maiden ”kohtalo”, jota
mustimmat taantumusvoimat eivät ole koskaan lakanneet
”suremasta”.

• Suomen ulkopolitiikka ja ”Sodan ja rauhan miehet”

S o i h t u : Nykyisin on muodissa suosittu ”supervalta-
teoria”, joka rinnastaa USA:n ja Neuvostoliiton politiikan
päämäärät ja toimenpiteet samanveroisina toisiinsa. Antti
Eskola on äskettäin arvostellut tähän perustuvaa näkemys-
tä.³ Hän toteaa: ”... sehän vaarallisesti jättää selittämät-
tä todellisen imperialismin, joka nousee kapitalistisen jär-
jestelmän taloudellisen laajenemispyrkimyksen pohjalta.”
Edelleen tämän — Eskolan ”haavikkolaiseksi” kutsuman
näkemys — mukaan Suomi sijaitsee kahden hyvin sa-
manlaisen voimaryhmittymän välillä ja sen itsekkäänä pää-
määränä on omien kansallisten etujen ajaminen. Tämän
näkemys mukaan YYA-sopimus ”tunnustaa Suomen
erityisen aseman puolueettomana valtiona”, eikä siis ole
niinkään sopimus ystävydestä, yhteistyöstä ja keskinäises-
tä avunannosta, toteaa Eskola. Mielestäni ”Sodan ja rau-

han miehet" on pyrkinyt antamaan juuri tällaista kuvaa. Mikä on käsityksenne asiasta?

Ville Pessi: Ohjelmassa pyrittiin antamaan kuva, että Suomi olisi ollut puolueeton, mutta kuten aikaisemmin jo todettiin, näin ei ollut. Elokuvaan sisältyi tendenssimaisia kohtia, jotka pyrkivät osoittamaan, kuinka oikeutettua sotaa Suomi kävi. Niinpä esitettiin, että Neuvostoliiton Tukholman suurlähettiläs Kollontaikin olisi muka ollut Suomen hallitsevien piirien puolella.

Erkki Susi: Äärimmilleen kärjistettynä ajatus puolueettomuudesta antaa ymmärtää, että Suomi olisi halunnut jonkinlaisessa tyhjiössä olla omissa oloissaan ja kellekään ei kuulunut, mitä Suomi sitten sisällään teki. Ja Suomen ei taas kuulunut ottaa huomioon kenenkään ajatuksia ja ehdotuksia. Ei naapurimaan, ei kenenkään. Voi helposti kuvitella, kuinka älytön ja mahdoton tällainen ajatusrakennelma sinänsä on reaaliseen maailmaan siirrettynä. Ei suuren saati sitten pienen vallan olemassaolo ole käytännössä mahdollista, jos kuvitellaan eletävän jossain tyhjiössä. Jos Suomen kohdalla ei oteta huomioon sitä, että Suomella on jokin tietty rooli ja merkitys naapurivaltion turvallisuusintressien kannalta. Mutta on vielä syytä muistuttaa, että tällaisestakaan puolueettomuuspyrkimyksestä ei todellisuudessa ollut Suomen ulkopoliitikassa kysymys. Tällaista ajatusrakennelmaa vain käytettiin keppihevosenä. Kaikkein pahin puoli ohjelmassa oli se, että siinä talvisodan virheellisen käsittelyn synnyttämien tunnelmien, tuntojen ja mielialojen avulla mentiin kohti jatkosotaa. Pyrittiin tekemään hyväksytyksi ja ymmärrettäväksi Suomen hallitsevien piirien liittoutuminen Hitlerin kanssa. Jatkettiin tavallaan samaa valhetta: Neuvostoliitto uhkasi Suomea ennen talvisotaa, se uhkasi valloittaa Suomen ja sitten tämä uhka jatkui koko välirauhan ajan. Suomella ei muka ollut mitään muuta vaihtoehtoa kuin liittoutua Saksan kanssa.

Jos ajatellaan ylipäänsä esim. tämänhetkisiä ulkopoliittikan muutospyrkimyksiä, sopii ohjelma siihen aika hyvin. Suomen sodanjälkeiselle uudelle ulkopoliitikalle ei muka ollut oikeastaan mitään syvällisiä, pakottavia syitä. Kaikki johtui muka siitä, että nyt ovat voimasuhteet ja reaali-tehtit sellaiset kuin on. Paasikivi ja Kekkonen ovat korostaneet, että Suomen uusi ulkopoliittinen linja rakentui vanhan linjan virheellisyyden tunnustamiselle. Tämä häipyi "Sodan ja rauhan miehissä" lähes olemattomiin. Siinä tosin oli Paasikiven kriittisiä lausuntoja tämän tästä. Itse sarjan kokonaisuus oli kuitenkin toisenlainen. Uuden ulkopoliittikan perustana olevat tosiasiat eivät tulleet esille.

PSYKOLOGIA

Suomen Psykologisen Seuran tieteellinen
aikakauslehti

PSYKOLOGIA 5/78

KLAUS HOLZKAMPF: KRIITTINEN PSYKOLOGIA JA
PSYKOLOGIAN TEOREETTINEN MIELIVALTAI-
SUUS I

ANJA KOSKI-JÄNNES: SNELLMAN JA KAILA SUOMALAI-
SEN PERSONALLISUUDENTUTKIMUKSEN TIEN-
NÄYTTÄJINÄ

KLAUS HELKAMA: KEHITYSPSYKOLOGIAN TOINEN
SUURI LINJA

PSYKOLOGIA 6/78

KLAUS HOLZKAMPF: KRIITTINEN PSYKOLOGIA JA
TEOREETTINEN MIELIVALTAISUUS II

NIKOLAJ-KLAUS VON KREITOR: IDENTITET OCH
SAMHÄLLE

KARMELA LIEBKIND: DEN SOCIALA INDENTITETEN
UR SOCIALPSYKOLOGISK SYNVINKEL

REIJO PEHUNEN: ITSETUNTOKRIISIT JA TOIMINNAN
KEHITYS

PSYKOLOGIA ilmestyy 6 kertaa vuodessa. Tilaukset lehden kontto-
riin, Kolmas linja 12, 00530 Helsinki 53, puh. (90-) 7012227. Tilaus-
hinnat Suomen Psykologisen Seuran jäseniltä 50 mk, opiskelijoilta 40
mk, muilta 60 mk. Maksun voi suorittaa myös PS-tilille 9544-2. Leh-
teen tarkoitetut kirjoitukset toimitukseen, osoite Sosiaalipsykologian
laitos, Helsinginkatu 34, 00530 Helsinki 53.

aikakauslehti

KOMMUNISTI

on SKP:n poliittinen ja teoreettinen kuukausijulkaisu. Se antaa marxilaista tietoa ja aineistoa talouden, filosofian, historian, sosialismin teorian, yhteiskuntapolitiikan ja aatteellisen työn kysymyksissä.

Liitteenä

RAUHAN JA SOSIALISMIN ONGELMIA

kommunistisen ja työväenpuolueiden teoreettinen ja tiedotuslehti, joka ilmestyy 32 kielellä ja leviää 145 maahan.

Lehdessä

- keskustellaan maailman kommunistisen liikkeen teoreettisista kysymyksistä
- välitetään kommunistien taistelukokemuksia eri maista ja maanosista
- eritellään ajankohtaista kansainvälistä tilannetta
- kerrotaan sosialististen maiden rakennustyöstä.

Tämä näköala koko maailmaan avautuu suomalaiselle lukijalle KOMMUNISTI-lehden jokaisen numeron liitteessä.

kokovuosikerta 55 mk

puolivuosikerta 30 mk

Postitoimipaikoista, kirjakaupoista tai suoraan lehden konttorista Kommunisti-lehti, Kotkankatu 9—11, 00510 Helsinki 51 (postisiirtotilin n:o 78 444-9).

Keskustelua

Marxismi-leninismi ja opintotoiminta

Kommunistisen nuorisojärjestön eräs perustavoitteista on työväenluokan maailmankatsomuksen omaksuminen. Tämän mukaisesti on ESOL:ssa kehitetty jo vuosia marxismi-leninisin perusteiden opintotoimintaa. Opintopiirissä on opiskeltu marxismi-leninisin kolmea perusosaa; filosofiaa, kansantaloutta ja tieteellisen kommunismin teoriaa. Ongelmaksi opiskelussa on muodostunut se, että opiskelukäytäntö on usein syntynyt edellisten opiskelijapolvien oman tiedostusprosessin kulussa, eikä sellaisenaan olekaan vastaus uuden polven tarpeisiin.

Seuraava puheenvuoro pohjautuu E Hannu Niemisen SOL:n keskushallituksessa 16.—17. joulukuuta 1978 pitämään alustukseen. Puheenvuoro liittyy käynnissä olevaan SOL:n opintopiiri uudistuksen käsittelyyn ESOL:n järjestöissä ja opintopiireissä. — Toimitus.

Taustana tälle puheenvuorolle on viime vuosina vallinnut tilanne SOL:n opintotoiminnassa: toisaalta on jo pitkään käyty järjestökeskustelua opintotoimintamme uudistamisesta, toisaalta ESOL:n perusopintopiirit kärsivät tiettyistä "kriisin" oireista. Nämä seikat eivät liene vailla keskinäistä yhteyttä. Kun SOL:n Keskushallitus on vuodesta 1975 useaan otteeseen käsitellyt opintotoiminnan kehittämistä ja toimeenpanneut kaksikin laajaa järjestökäsittelyä — il-

man että mitään erikoisempaa olisi kuitenkin tapahtunut itse opintotoiminnalle — on samaan aikaan perusopintopiireissä kävijämäärä laskenut, opinto-ohjelma on saanut kasvavaa kritiikkiä osakseen, opintotoiminnan ohjaus on heikentynyt jne.

Tietenkään tilanne ei ole kauttaaltaan näin synkkä, mutta jonkinlaista yleissuuntaa se kuvanee. Ja tällä vakavuudella asiaan on suhtauduttavakin: ei voi olla niin, että kun ideologinen taistelu kärjistyy ja teorian oikean hallinnan merkitys kasvaa, annamme opintotoimintamme heikentyä tai sen tason laskea, päin vastoin. Vallankumouksellisella opiskelijaliikkeellä ei voi olla keskeisempää tehtävää tällä hetkellä kuin kaikin keinoin lujittaa liikkeen teoreettista ja aatteellisesti poliittista perustaa — jonka peruspilarina on oltava marxismi-leninisin opiskelun.

Millaisiin haasteisiin on SOL:n teoreettisen työn tänään vastattava?

Teorian merkitys kasvaa

Ensinnäkin, ja kaikkein yleisimmällä tasolla: osana maailman — tietenkin erityisesti Suomen — vallankumousvoimia asettuu SOL:lle ja sen jäsenille haaste kypsyä niin aatteellisesti kuin poliittisesti sosialistisen vallankumouksen toteuttamiseksi. Tänään haaste asettuu tilanteessa, jossa luokkataistelu on voimakkaasti kärjistymässä niin kansainvälisellä kuin kansallisella tasolla; jossa sosialismin aineelliset ehdot ovat kypsyneet kehittyneissä kapitalistisissa maissa ja työväenluokka on muodostumassa väestön enemmistöksi; jossa kysymys valasta ja yhteiskunnan sosialistisesta uudistamisesta on asettumassa työväenluokan välittömäksi perspektiiviksi; jossa kommunistinen liike lujittuu niin kansainvälisenä kuin kansallisenakin voimana —

sosialististen maiden mahti kasvaa, kapitalististen maiden ja kehitysmaiden kommunistiset puolueet lisäävät vaikutusvaltaansa ja yhä useammat puolueet kehittyvät joukkopuolueiksi.

Mutta samalla ollaan tilanteessa, jota luonnehtii imperialismi yhä taitavampi taktiikka. Kuten se on keinotellut joukkojen tietoisuuden kehittymättömyydellä tähän asti, pyrkii se hiomaan yhä joustavampia ja ovelampia menetelmiä joukkojen vallankumouksellisen tietoisuuden kasvun ehkäisemiseksi myös tänään ja huomenna. Eletään tilanteessa, jossa maailman voimasuhteen muutoksesta huolimatta subjektiivinen tekijä ei vielä kaikkialla ole kypsynyt vastaamaan historian haasteeseen.

Luokkataistelussa kasvaa voimakkaasti teorian merkitys. Ratkaisevaa taistelua ei käydä yksittäisten luokkayhteisöjen summana, vaan yhdistämällä ne keskitetysti monopolien valtaa vastaan ja siten moninkertaistamalla niiden voima — eikä se tapahdu itsestään, vaan vaatii paitsi kansanjoukkojen vallankumouksellista liikehdintää, myös oikeaa tieteellistä teoriaa vallan valtaamisesta ja uuden järjestyksen pystyttämistä. Kun taistelussa kohdataan vaikeuksia — joita väistämättömästi tulee eteen — ei ole kysymys teorian heikkoudesta, vaan sen riittämättömyydestä tuntemisesta ja hallinnasta.

SOL:n järjestöt ja jäsenet tämä haaste kohtaa tietenkin Suomen olosuhteissa, niiden kansallisten olosuhteiden valitessa joita on kuvattu mm. SKP:n 17. ja 18. edustajakokouksen asiakirjoissa — viimeksi asiakirjassa ”Demokraattisen käänteen puolesta”. Niissä hahmoteltu tie Suomen vallankumousvoimille on haaste myös SOL:n järjestöille ja jäsenille: miten tehdä demokraattinen käänne todelliseksi, miten osoittaa vallankumouksellinen näköala jokapäiväisessä taistelussa?

Kriisi koulutuksessa syvenee

Toiseksi, teoreettiselle työllemme astuu haaste oman toimialueemme kannalta. Voitaneen sanoa, että osana kapitalismin yleiskriisiä ilmenee porvarillisen ideologian kriisi aivan erityisen kärkevänä korkeamman koulutuksen alueella. Se ilmenee kahdentasoisina tendensseinä:

Toisaalta, kapitalismin yleiskriisin arkyvaihetta luonnehtivaan, suhteellisen pysyväs luonteeseen talouslamaan liittyy kiinteästi — kapitalistisen tuotannon anarkkisia lakeja ilmentävänä — opetuksen, tutkimuksen, lähes kaiken tieteellisen toiminnan aineellisten ehtojen voimakas kaventaminen. Tämä heijastuu kasvavana tyytymättömyytenä kaikkien koulutuslaitoksessa työskentelevien keskuudessa, niin opettajien kuin opiskelijoidenkin, ja synnyttää uudenlaista etutaitelun tietoisuutta ja perustaa demokraattiselle tietoisuudelle.

Toisaalta, porvarillisen ideologian kriisin myötä paljastuu yhä useammille porvarillisen tieteen käsityksen, sen ideologian perustan ja yhteiskunnallisen käytännön luokkaluonne: kykenemättömyys edes selittämään saati ratkaisemaan kasvavia yhteiskunnallisia ongelmia, se herättää lisääntyvää kriittisyyttä, intellektuaalista kapinointia, pyrkimystä irtautua epärehellisestä ja moraalittomasta porvarillisesta tieteestä.

Voitaneen rohkeasti väittää, että siten korkeakoululaitoksen sisällä syntyy ja kehittyy edellytyksiä luokkien väliselle taistelulle — mutta syntyyään pikkuporvarillis-vaistonvaraisena, ei proletaarisena taisteluna. Marxilais-leninilaisten voimien, joita korkeakouluissa edustavat SOL ja Tutkijaliitto, tehtävänä on osaltaan varustaa näin kehittyvä liike oikealla teorialla, ts. tuoda marxismi-leninismi tähän taisteluun. Ei ulkoapäin, ulkoisena

menttinä — näkemättä korkeakouluissa käytävän taistelun luonnetta luokkien välisen taistelun välittyneenä ilmauksena ja siten altistaen se yleisyhteiskunnalliselle voimasuhteelle — vaan osoittamalla marxismi-leninismi porvarillisen tieteen ja koulutus- ja tiedepolitiikan kriisin kehitysdialektiikasta itsestään kasvavana välttämättömänä selityksenä.

Monimutkainen tilanne vaatii teorian hallintaa

Kolmanneksi, myös itse opiskelijaliikkeen kehityslogiikka asettaa kärkevästi vaatimuksen yhä syvällisemmästä marxismi-leninismien teorian hallitsemisesta. Se reformipolitiikan umpiperä, johon useimmat poliittiset opiskelijajärjestöt ja niiden myötä SYL ja enemmistö ylioppilaskunnista on kietoutunut, on väistämättä esittänyt opiskelijoille politiikan alistamisena, luopumisena opiskelijoiden oikeutetuista vaatimuksista, ehdoista antautumisena hallituspolitiikalle ja kritiikkittömänä hallituksen takana olevien voimien ylistelyä.

Ei siten ole lainkaan ihme, että osa aktiivisimmista ja ajattelevimmista opiskelijoista on hakeutunut etsimään ratkaisuja tällaisen politiikan ulkopuolelta — yhdenasianliikkeistä, mystiikasta, anarkismista — asioista jotka opiskelijaliike jo kertaalleen jätti taakseen. On selvää, että pikkuporvarilliset utopistiset aatteet vaikuttavat erityisen voimakkaasti juuri opiskelijoiden keskuudessa, ja vahvan demokraattisen opiskelijaliikkeen oloissa niiden kannattajakunta muodostaakin huomattavan rekrytointipohjan demokraattiselle liikehännälle. Nykyoloissa näitä aatteita kykenevät enenevästi käyttämään hyväkseen myös oikeisto ja taantumus. Ne kykenevät suuntaamaan niitä paitsi monopolien kannalta vaarattoman

utopistisiin kohteisiin — jollaista mm. eräät pehmeän teknologian liikkeen ajatukset ”Koneensärkemis”-teemoineen edustavat — niin myös avoimen antikomunistisiin ja neuvostovastaisiin suuntiin — kuten Amnesty International.

SOL:lla on tässä tilanteessa vallankumouksellinen vastuu ylittää teoreettisessa työssään opiskelijoille luotu näköharha poliittisen ratkaisun mahdollisuudesta, ja osoittaa opiskelijajoukoille niiden oma järjestäytynyt toiminta todellisena politiikkana sekä porvarillisen parlamentarismien luonne hallitsevan luokan politiikkana. On siis kysymys tieteellisen teorian viemisestä opiskelijaliikkeeseen kaiken pikkuporvarillis-utopistisen teoretisoinnin sijaan.

Marxismi-leninismi ei ole ”valmis”

Neljänneksi, eikä suinkaan vähämerkityksisempänä seikkana: meidän tehtävämme on tulevana vallankumouksellisenä sivistyneistönä viedä teoriaa eteenpäin myös itse teoriانا. Emme voi kuvitella, että voimme työssämme käyttää hyväksi jo ”valmista” marxilais-leninilaista teoriaa. On nähtävä velvollisuudeksemme ja välttämättömäksi ehdoksi menestymiselleni me itse osallistua aktiivisesti teorian luovaan kehittämiseen. On kyse aktiivisesta suhtautumisesta itse marxismi-leninismiin: jokainen marxilainen sivistyneistöpolvi antaa oman luovan panoksensa SOL:n ja koko vallankumoukselliseen opiskelija- ja sivistyneistöliikkeen teoreettisen työn kehittämiseen. Nämä saavutukset ja tämä traditio meidän on kasvatettava ottamaan haltuumme ja viemään eteenpäin. Tässä on suuret resurssit käyttämättä: on kyse niin yleisen opiskelijaliikettä koskevan marxilais-leniniläisen teorian haltuunotosta kuin

porvarillisen tieteen kritiikin syventämisestä eri tieteen- ja opinaloilla.

Opintopiirijärjestelmän synty

Miten SOL:n opintotoiminta on sitten tähän asti vastannut haasteisiin? SOL:n nykyinen perusopintopiirijärjestelmä syntyi tilanteessa, jossa oli käynnissä opiskelijoiden laaja spontaani suuntautuminen kohti marxismi-leninismiiä. Ensivaiheessa se ilmeni irtautumisena porvarillisesta tiede- ja yhteiskuntakäsityksestä, jolle marxismi-leninismi asettui selkeänä anti-porvarillisena kohtiona. Toisena vaiheena oli kiinnostuminen itse marxismi-leninismistä sekä tieteenä että maailmankatsomuksena.

SOL:n opintojärjestelmä syntyi ja muotoutui tässä tilanteessa senaikaisen opiskelijapolven vallankumouksellisen tietoisuuden kehittymisen ja kasvun tarpeista. Voimakkaassa aatteellisessa ja poliittisessa kuohuntavaiheessa nousi tarve kehittää yhtenäinen, valtakunnallisesti ohjattu marxismi-leninisin perusteiden opinto-ohjelma, ja sen opiskelulle yhtenäisen käytännön mukainen opintopiirijärjestelmä. Siten muodostui opiskelukäytäntö, jonka arveltiin parhaalla tavalla vastaavan nopeassa kasvussa olleen SOL:n ja koko vallankumouksellisen ja demokraattisen opiskelijaliikkeen aatteellispoliittisen kehityksen vaatimuksia.

Syntyi voimakkaasti omaan historialliseen syntypohjaansa sidoksissa oleva opintokäytäntö, jonka peruspiirteiksi muodostuivat: opiskelu rakentui n. 20 opintokertaa käsittävälle marxismi-leninisin kolmen perusosan (filosofia, poliittinen taloustiede, tieteellinen kommunismi) opiskeluun perustuvalla ohjelmalla. Opinto-ohjelman kesto oli yksi vuosi; opintopiirit kokoontuivat viikottain, opiskelu oli luonteeltaan kertaavaa, eli jokaisen SOL:n jäsenen odotettiin

osallistuvan perusopintopiirien toimintaan koko opiskelunsa ajan.

Ongelmat ja näköalat

Tässä törmättiin kuitenkin varsin pian ongelmiin. Miten voidaan välttää se, että uudet jäsenpolvet kohtaavat opintopiireissä marxismi-leninisin opiskelukäytännön, joka on syntynyt edellisten polvien oman tiedotusprosessin kulusa, eikä sellaisenaan olekaan vastaus enää uuden polven tiedotuksen ja teoreettisen kehityksen tarpeisiin (jotka pohjautuvat aina edellisen polven saavutusten ja tradition ylittämiseen)? Tämän ongelman riittämätön pohdinta ja vakavien ratkaisuyritysten puuttuminen on johtanut järjestössämme teorian ja politiikan irtautumisilmiöihin: marxismi-leninisin opiskelu on nähty ulkoisena, autonomisena toimintona. Teorian on uskottu olevan hallussamme yleisenä, järjestömme luonteeseen itsestään liittyvänä.

Tällaisten ilmiöiden virheellisyys on selvä. Kokemus on osoittanut yhä selvemmin, että opintopiirimme ovat koko toimintaamme vaikuttava, välttämätön tieteellisen teorian haltuunoton foorumi, joka ollessaan puutteellisesti ohjattu ja laiminlyöty johtaa puutteisiin ja virheisiin myös politiikassa.

Vaikeudet opintotoiminnassamme eivät tietenkään ole olleet — eivätkä ole — luonteeltaan absoluuttisia ja ylittämättömiä. Ne eivät ole mitätöineet järjestöjemme opintotoiminnan vankkaa perustaa: lukuisat opintopiirit ovat jatkuvasti, vuosi vuodelta kyenneet kehittämään toimintaansa ja vetämään niihin mukaan uusia kiinnostuneita opiskelijoita.

Tällä hetkellä näyttää jopa todentuvan paradoksi, että opintotoimintamme "kriisin" oireiden myötä syntyvät samalla myös edellytykset vaikeuksien voittamisen. Kun aiemmin johtavana tendenssinä oli suuntautuminen perusopintopiiri-

reistä pois päin, kohti erilaisia jatko- ja tieteenalapintopiirejä, on nyttemmin päätendenssiksi muodostumassa uudellea suunta kohti perusopintopiirejä. Enää ei niinkään odoteta valmista, valtakunnallista ohjelmaa ja yhteisesti ohjattuja puitteita, vaan lähdetään opintokollektiivin oma-aloitteisen teoriaan suuntautumisen ja kiinnostuksen pohjalta. Näin on erityisesti JOS:ssa Jyväskylässä, TYMR:issä Tampereella, ASS:ssa Helsingissä mutta enenevästi myös muissa järjestöissä. Tällainen itsessään välttämätön ja oikea kehitys tuo kuitenkin ohjaamattomana ongelmia opiskelun pitkäjänteisyyden, opintoaineiston, opintovetäjien koulutuksen ym. suhteen — joiden oikea ratkaisu on kuitenkin ehtona pysyvälle kerholle.

Pyrkimyksenä on siis löytää ratkaisut SOL:n opintotoiminnan kehittämiseksi. Millaisista suunnista niitä lähdetään etsimään? Seuraavassa joitakin yleishahmotuksia:

Ensinnäkin on kyettävä selkeästi ja yksiselitteisesti tekemään selväksi, mikä "vanhassa" on todella vanhaa, mikä taas kestävää ja tulevaisuuden ainekset sisältävää. Esitän yksinkertaisen, mutta samalla rajattoman perspektiivin perittäväksi opintotoiminnan pohjaksi: kestävää opintotoiminnassamme on marxismi-leninismi. Kaikki, mikä edistää marxilais-leniniläisen teorian omaksumista, on kestävää; kaikki, mikä sitä ehkäisee, on vanhaa. Mitä tämä merkitsee?

On sanottu, että vanhaa on sitoutuminen marxismi-leninismien kolmen perusosan kaavaan, että ne muodostavat suljetun järjestelmän. Tämä ei varmaankaan yleisesti ottaen pidä paikkaansa. Jos kolmea perusosaa on opiskeltu kuten suljettua järjestelmää, on niitä opiskeltu väärin, pääsemättä käsiksi itse teoriaan; mutta se ei vielä tee kolmea perusosaa tarpeettomiksi. Itse asiassa, jos marxismi-

leninismien opiskelusta jätetään pois kolme perusosaa, mitä sitten jää jäljelle? Ongelmana lienee pikemminkin, miten marxismi-leninismien teoriaa lähestytään sen kolmen perusosan kautta. Ts. edistäisikö teorian omaksumista toisenlainen perusosiin lähestyminen, niiden sisältämien aineiden toisenlainen jäsentely ja niiden järjestäminen jotenkin toisin kuin kolmijakoisesti opinto-ohjelman perustaksi jne. Näitä seikkoja lienee syytä miettiä.

On myös sanottu, että vanhaa on sitoutuminen vuoden mittaiseen opinto-ohjelmaan, että vuoden aikana ei kyetä järjestämään kyllin tehokasta ja mielekästä teorian opiskelua. Nykyisellään liian ahtaiden rajojen asettaminen opintopiireille epäilemättä onkin tarpeetonta hallinnollisuutta: opinto-ohjelman pituuden kykenee parhaiten määrittelemään itse opintokollektiivi itsenäisten opiskelutavoitteidensa pohjalta.

On sanottu, että vikana ovat puutteet opintovetäjien koulutuksessa. Näin varmasti on. Ei ole kyetty järjestämään valtakunnallisesti säännöllistä ja korkeatasoista opintovetäjien koulutusta. Mutta puutteena on myös se, että kun itsensäselvänä suuntauksena tulisi olla sen, että lahjakkaimmat ja edistyneimmät toverit aloitteellisesti hakeutuisivat opintopiirien vetäjiksi — myös oman kehityksensä kannalta — tuntuu suuntauksena olleen pikemmin se, että opintovetäjiksi sijoitetaan uusia, vasta opiskelunsa aloitaneita tovereita. Myös tässä suhteessa on saatava muutos.

On esitetty monia muitakin "vanhan" ilmenemismuotoja opintopiireissämme: työskentelymenetelmät, ilmapiiri, jne, mutta ne tuskin ovat pääkysymys — joskin varmasti monesti pohtimisen arvoisia kysymyksiä.

Toiseksi on kyettävä samalla selkeydellä hahmottamaan, mistä opintotoimintamme kehittämisen on alettava. Väi-

tän, että se voi perustua vain teorian opiskelun laadulliseen uudelleenkäsittelemiseen. Ei ole olemassa vallankumouksellista Teoriaa isolla T:llä — joskus syntyneenä ja täydellistyneenä — vaan on olemassa marxilais-leniniläinen teoria, jolla on oma historiansa, josta käydään ankaraa taistelua, joka on jatkuvassa kehitys- ja rikastumisprosessissa. Tämän teorian luovassa kehittämisessä meillä on oltava aktiivinen osuutemme — ja tähän on SOL:n marxismi-leninismin opintotoiminnan tähdättävä.

Siksi on välttämätöntä, että opintopiireille laaditaan uusi ohjelma, joka voisi jo ensi syksynä olla SOL:n järjestöissä kokeilukäytössä. Tämän ohjelman laatiminen on nyt pääkysymys SOL:n opintotoiminnan uudistamisessa.

Hannu Nieminen

Soihtu-seminaari TIEDE, YLIOPISTO OPISKELIJALIIKE

Turussa 16.—17. 3.

Pe. 16. 2. alkaen klo. 13.00 ohjelmassa alustuksia mm.

- "Opiskelijaliike 80-luvulla"
- "Tiede ja koulutus Suomessa"

La. 17. 2. alkaen klo. 9.00 alustuksia mm.

- "Tiede, sivistyneistö, yliopisto"
- "Taistelu tieteellisen opetuksen ja tutkimuksen puolesta"

Valmisteltuja puheenvuoroja mm. sivistysyliopisto, marxismi-leninismi ja erityistieteet, sivistyneistön ja opiskelijoiden luokka-asema, tiede tuotannonvoimana, vallankumouksellinen opiskelijajärjestö ja tiede ym.

Järj. SOL

Työväen yhteisrintama SDP ja SKP

Tärkeisiin kysymyksiin pohdittaessa monopolien vallan murtamiseen ja demokraattisen käänteeseen toteuttamiseen liittyviä kysymyksiä maassamme kuuluu kysymys työväen taisteluyhtenäisyyden lujittamisesta. Erkki Metsälampi käsitteli SDP:tä ja työväen yhteisrintamaa artikkelissaan Soihtu 6/78. Keskustelua jatkaa Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliiton piirissä pitkään vaikuttanut Jukka Paastela kommentoimalla Metsälammen näkemyksiä ja pohdiskelemalla suomalaisen vasemmiston tulevaisuutta. Samaa keskustelua liittyy myös Matti Viialaisen kirjoitus, jossa hän kommentoi sekä Metsälampea että Paastelaa. — Toimitus.

Metsälammen kirjoitus näyttäisi implikoivan sellaisen johtopäätöksen, että muutos nykyiseen tilanteeseen olisi mahdollinen, jos vain SKP:n enemmistö muuttaisi poliittista linjaansa. Sanotaanhan kirjoituksessa, että SDP on "yhä selvemmin SKP:n 'vanki'" ja että "kysymys on paljolti siitä alistuuko SKP vapaaehtoisesti 'kakkosmieheksi'". (s. 35) Kun SDP:n vasemmisto 60-luvun puolivälissä alkoi ajaa vasemmiston yhteistyötä, nimenomaan sitä, että molemmat työväenpuolueet osallistuisivat hallitukseen, oli taustalla romanttinen ajatus, että yhteistyö SKP:n kanssa kuin itsestään vasemmistolaisiksi SDP:tä ja tuloksena olisi sitten todellinen käänne Suomen politiikassa; monet jopa näkivät tässä yhteydessä sosialismin siirtymisen näköaloja.

Näin ei ole käynyt, vaan "kansallisen cheyden" yli-ideologia, jota voitaisiin kutsua myös porvarilliseksi hegemoniaksi on vain vahvistunut. Mutta en näe, että tämä kansallinen cheys johtuisi vain johtajien puolueitten tekemistä valinnoista. Sillä on myös tietty "objektiivinen" perustansa: melkoinen yli luokka- ja puoluerajojen ulottuva yksimielisyys ulkopoliitikasta, (Todettakoon, että tämän seikan tunnustaminen ei merkitse mitään arvoasetelmaa itse ulkopoliitiikan sisällön suhteen — JP). vaikuttaa "cheyttävästi" myös sisäpolitiikkaan; "kansallista cheyttä" edesauttaa myös näennäisesti luokkaristiriitojen "yläpuolella" oleva presidentti-instituutio. Erityisesti presidentti Kekkonen aikana sen "cheyttävä" rooli on vain voimistunut.

Tämä "kansallinen cheys" on johtanut moniin kielteisiin seuraamuksiin, kuten vaalien todellisen merkityksen pientymiseen eli perustaltaan sama koalitio jatkaa hallituksessa täysin riippumatta siitä, miten eduskunnan voimasuhteet muuttuvat. Voidaan myös sanoa molempien työväenpuolueitten omaleimaisen kuvan himmentyneen julkisuudessa, ne ovat omaksuneet "vastuunkantajan" roolin, ne eivät merkitse vaihtoehtoa porvarilliselle politiikalle.

Ellen aivan väärin ole ymmärtänyt, näkee Metsälampi ratkaisun siinä, että SKP:n enemmistö omaksuisi vähemmistön linjan. Tämän myötä olisi sitten SDP:nkin linjassa pakko tapahtua muutoksia joukkojen radikalisoituessa. Mielestäni tässä konseptiossa on kaksikin mekanistista kytkentää: 1) että SKP:n poliittinen linja vaikuttaisi oleellisesti SDP:n kenttään ja 2) että SDP:n vasemmistolaistuminen kulkisi linjaa ensin joukot, perässä johtajat. En usko, että SKP:n linjan muuttuminen Metsälammen toivomaan suuntaan merkitsisi mitään muuta kuin sitä, että koko SKP joutuisi siihen ghettoon — poliittiseen

eristystilan — jossa SKP:n vähemmistö jo on. — Myös johtajien ja joukkojen suhde tulisi nähdä dialektisemmin. Ei esim. SDP:n käännettä "pari piirua vasemmalle" 1960-luvun puolivälissä voi mitenkään selittää sillä, että joukot vasemmistolaistuivat ja johtajien oli "pakko" seurata perässä, kyllä sosialidemokraattisissa puolueissa voi tapahtua seläistakin, että johto on jossain tilanteessa joukoista vasemmalla.

Sekä SKP:llä että SDP:llä on erinomaisia ohjelmia. Ongelma on siinä, etteivät ne välity poliittiseksi käytännöksi. Kysymyksessä on vanha työväenliikkeen dilemma: jos ohjelmista pidetään kiinni, menetetään asemat maan politiikkaan vaikuttavana voimana. Kun toisaalta niistä ei pidetä kiinni, luisutaan "valtiolliseen myötämääräämiseen" eli kuten Ranskassa sanottaisiin, tyydytään vain johtamaan (kapitalismin) kriisiä".

Minulla ei ole mitään patenttiratkaisua tähän dilemmaan. Mutta ilmeisesti muutosta ei voi tapahtua ilman tiettyä polarisoitumista suomalaisessa poliittisessa ilmapiiirissä ja käytännössä, polarisoitumista, joka tekee oikeiston ja vasemmiston toisilleen nykyistä selvemmin vastakaisiksi pooleiksi. Tämä merkitsisi sitä, että esim. vaaleissa voitaisiin esittää kaksi todellista poliittista vaihtoehtoa ja että vaalien tuloksella sitten myös olisi jotain merkitystä sille millaista politiikkaa maassa vaalien jälkeen harjoitetaan ja mitkä puolueet hallituksen muodostaisivat. Tällaisen roolin omaksuminen edellyttäisi työväenpuolueita myös valmiutta pitkäaikaiseenkin oppositiopolitiikkaan.

Tällaisen vaihtoehdon omaksuminen voisi tavallaan paradoksaalisesti johtaa siihen tulokseen, ettei vasemmiston päätehtävänä ole Kokoomuksen eristäminen hallitukselta, vaan selvän oikeiston vaalivoiton jälkeen olisi vain luonnollista, että kokoomus saa kannatusta vastaavan aseman hallituksessa. — Tällä en tar-

koita sitä, että ajatus kansanrintamasta hylättäisiin ja korvattaisiin pe puhtaalla oikeisto-vasemmisto -vaihtoehdolla. Hahmottamassani vaihtoehdoissa mallissa olisi vain olennaista se, että vasemmisto sopii yhteisestä toimintalinjasta ja sitten neuvottelee esim. hallituksessa poliittisesta linjasta porvarillisen keskustan kanssa.

Tällä vaihtoehdoisella mallilla on lukuisia esteitä. Niitä ovat presidentti-instituution asema — miten voisi SDP kieltäytyä osallistumisesta hallitukseen vastoin presidentin tahtoa? — Taantumuksellinen valtiotähtämyksen tulkinta sekä Suomen ulkopoliittinen asema, joka on omiaan edesauttamaan "kansallisen eheyden" myytin luomista. Tämän lisäksi tulevat subjektiiviset esteet. Ne eivät ymmärtääkseni poistu vain sillä, että SDP jonain kauniina päivänä ilmoittaa luopuvansa "luokkayhteistyön politiikasta monopoliporvariston kanssa", vaan uudistumista on tapahduttava molemmissa työväenpuolueissa, eikä vähiten SKP:n väheimässä.

Luulen, että tämänkaltaista konseptiota syytetään parlamenttikretinismistä, joukkotoiminnan aliarvioimisesta, ehkä jopa tannerilaisuudesta. Nähdäkseni tällainen syytös olisi virheellinen. Päinvastoin "kansallisen eheyden" rikkoontuminen ja suomalaisen yhteiskunnan polarisoituminen juuri loisi edellytyksiä myös todelliselle joukkotoiminnalle, erotukseksi sellaisesta "joukkotoiminnasta", joka on kaikkea muuta kuin työläisten spontaania etujensa puolustamista. Lisääntyvä polarisoituminen myös voisi antaa ammattiyhdistysliikkeelle kokonaan uusia mahdollisuuksia luoda itselleen nykyistä militanttimpi rooli. Tätä kautta voisivat lisääntyä myös subjektiiviset edellytykset sille, että työväenliikkeen parlamentaarista toimintaa tuettaisiin joukkotoiminnalla, so. ulkoparlamentaarisilla voimilla.

Jukka Paastela

Konkreettinen yhteistyö heti mahdollista

Toveri Paastelan kirjoituksesta tulee esiin se melkoinen pettymys, jota vasemmistolaisten sosialidemokraattien keskuudessa tunnetaan nykyisenkaltaista hallituspolitiikkaa kohtaan. Paastelan mukaan porvarillinen hegemonia "on vain vahvistunut" harjoitetun politiikan tuloksena. Samoin hän toteaa työväenpuolueiden omaleimaisen roolin himmentyneen jo niin, etteivät ne "merkitse vaihtoehtoa porvarilliselle politiikalle".

Nykyisen hallituspolitiikan arvioinnista voitaneen olla jokseenkin yhtä mieltä Paastelan kanssa. SKP:n ja SDP:n osallistuminen hallitukseen ei ole johtanut monopolien vallan kaventumiseen, demokratian laajentumiseen eikä edes työtekevien välittömien etujen parantumiseen. Sen sijaan suurpääoma on saanut miljardilahjoituksia ja luokkien voimasuhteet on muuttunut porvariston eduksi. Mutta syyn vierittäminen tästä ulkopoliitikalle ja presidentille ei ole oikein, vaikka porvaristo pyrkiikin epäilemättä käyttämään molempia "kansallisen eheyden" luomiseen porvariston ehdoin.

Ensinnäkään ulkopoliittikka ei suinkaan ole luokkataistelun ulkopuolella Suomesakaan. Yy-sopimukseen perustuva linja on maamme demokraattisten voimien saavutus eivätkä hyvät suhteet Neuvostoliittoon mitenkään estä monopolien vastaisen sisäpolitiikan toteuttamista maassa. Pikemminkin päin vastoin. Mitä tiiviimpi on yhteistyö Neuvostoliiton kanssa sitä paremmat edellytykset työväenluokalla ja edistyksellisillä voimilla on kamppaila omien päämääriensä puolesta. Eikä oikeisto ole lupunut yrityksistään muuttaa yy-sopimukseen nojaavaa ulkopoliittikkaa.

Suomen kansainvälinen asema Neuvostoliiton naapurina ja maana, joka ei kuulu välittömästi imperialismin liittoihin, helpottaa monin tavoin työtätekevien taistelua. Se luo myös suotuisimmat kansainväliset edellytykset sosialismin toteuttamiselle kuin mitä oli esim. Chillessä tai Portugalissa. Siksi demokraattinen kehitys Suomessa edellyttää yysopimukseen perustuvan ulkopoliittisen linjan syventämistä eikä suinkaan siitä luopumista.

Paastela ei siis osu oikeaan hakiessaan syytä ulkopoliitikasta ja siihen läheisesti liittyvästä presidentti Kekkosesta, joka kylläkin oman ilmoituksensa mukaan työskentelee "kansallisen eheyden" puolesta. Ongelma on juuri siinä, että työväenpuolueet ovat menneet mukaan huomattavalta osaltaan yhteiskuntasavun politiikkaan. SDP:lle tämä ei ole uutta, vaan puolueen luonteen mukaista. Sen sijaan SKP:n osalta se on edellyttänyt käytännön politiikan huomattavaa poikkeamista puolueen ohjelmista ja päätöksistä.

Kuten Metsälammen kirjoituksessa, jonka pääosan Paastela jättää kommentoimatta, todetaan, että työväenliikkeen järjestöllinen voima viimeisen kymmenen vuoden aikana tavattomasti lisääntynyt. Samaan aikaan työväenpuolueiden kannatus on kuitenkin pudonnut kuusi-seitsemän prosenttia. Mukautuminen porvariston politiikkaan ei siis voi johtaa muuhun kuin porvariston asemien vahvistumiseen.

Siksi todella kaivataan SKP:lta sellaista "valintaa", joka johtaisi omaleimaisen ja itsenäisen, puoluepäätöksissä viitoitetun monopolienvastaisen politiikan harjoittamiseen. Tässä ei ole kyse Paastelan mainitsemasta "SKP:n enemmistö omaksuisi vähemmistön linjan" -tilanteesta, vaan siitä, että SKP kaikkialla myös käytännössä noudattaisi linjaansa ja päätöksiään. Niiden takana puolueessa

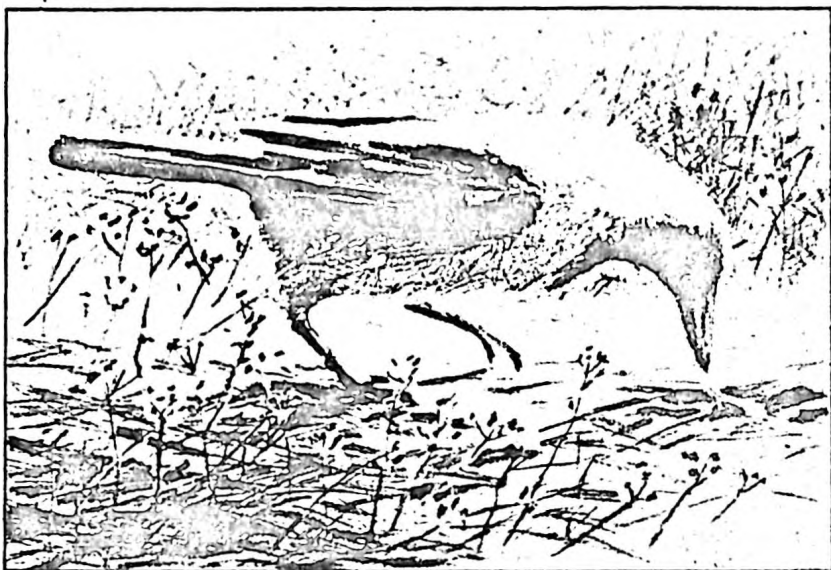
ei suinkaan ole vain Paastelan "vähemmistöksi" nimittämä osapuoli.

Tällä olisi vaikutusta varmasti myös SDP:n asenteisiin sekä puolueen johdossa että kentällä. Ehkäpä tällöin päästäisiin siihen vasemmistososialidemokraattienkin haaveilemaan tilanteeseen, jossa työväenpuolueiden yhteistyö — myös hallitustasolla — johtaisi todellisiin muutoksiin ja vasemmiston asemien vahvistumiseen SDP:ssä.

Entäpä sitten toveri Paastelan tarjoama resepti? Epäilemättä muutos hallitusasetelmassa loisi tilanteen, jossa SDP:n olisi pakko yksin taktisistakin syistä vetää omaleimaisempaa linjaa. Mutta muuttaisiko se SDP:n todellista asennetta luokkayhteistyöhön ja politiikan sisältöön? Eikö pikemminkin ole niin, että nyt kun SDP on hallituskahvassa vahvasti kiinni, harjoitetaan pääpiirteissään sitä linjaa mitä SDP todella tahtoo. Ongelma ei siis sittenkään ole siinä ollaanko hallituksessa vai ei, vaan siinä minkälaista politiikkaa halutaan harjoittaa. Valitettavasti merkkejä halusta monopolienvastaiseen politiikkaan saa SDP:sta hakea suurennuslasilla, etenkin kun puolueen vasemmisto näyttää olevan hajanainen ja voimaton.

Ehdotankin toveri Paastelalle, että emme jää odottelemaan hallitusasetelmista kumpuavaa polarisoitumista, vaan aloitamme tässä ja nyt yhteisen toiminnan politiikan suunnan muuttamiseksi. Sekä pienissä, työtätekevien ja nuorison välitömiin etuihin liittyvissä asioissa että laajemmissa koko yhteiskunnan uudistamiseen liittyvissä kysymyksissä. Vain näin edeten voimme saada aikaan muutoksen maan voimasuhteissa ja myös työväenpuolueiden käytännön politiikan sisällössä. Muutos vaatii sitkeää työtä, mutta muuta vaihtoehtoa ei ole.

Matti Viinalainen

KULTTUURIVIHKOT Suomen suurin kulttuurilehti

Kulttuurivihkot 1/1979 sisältää mm.

- Kom-teatterin mukana pohjoisessa
- Kainuun käsityöperinteestä ja sen elvyttämisestä
- Nils-Aslak Valkeapään runoja ja omaa kuvitusta runoihinsa
- uutta tietoa Etiopiasta: Eino S. Repo vallankumousjuhlilla Etiopiassa, historiallinen katsaus Etiopian vallankumoukseen, Susanne Björkenheim selvittää Eritrean kysymystä
- kuubalaisen vallankumousmiehen ja runoilijan José Martin essee meidän Amerikkamme sekä runoja
- kuubalainen novelli
- Kuuba suomalaisten valokuvaajien silmin, Ben Kailan, Timo Kellarannan ja Risto Vuorimiehen valokuvareportaasi Kuubasta
- Harri Saksala kertoo bluesin miehestä Eddie Boydista

Kulttuurivihkot 2/1979 sisältää mm.

- Aulis Sallinen ja Kalle Holmberg Kulttuurivihkojen tentissä

Vuosikerta 1979 kotimaahan 75 mk, ulkomaille 90 mk. Tukittlaus 100 mk. Tukittlaajat saavat vuosikerran lisäksi talleilija Pirkko Holmin numeroidun ja signeeratun grafiikanlehden Varis (kuva yllä). Irtonumero 10 mk.

Tilauksen voi tehdä ohjelmalla lipukkeella tai puhelimitse (puh: 90 - 174 944).

Leikataan tästä

Tilaan Kulttuurivihkojen vuosikerran 1979 ☐

Teen Kulttuurivihkojen tukittlauksen 1979 ☐

Nimi

Osoite

Lähetä osoitteeseen Kulttuurivihkot, Korkeavuorenkatu 45 C 15, 00130 HKI 13.

Armeijan demokraattinen valvonta

Juhani Lehto kaipasi (Soihtu 6/78) kritiikkiä ja kommentteja linjan- ja yhteenvedoonsa demokraattisen liikkeen puolustuspolitiikaksi. Seuraavassa esitän pikemminkin hajahuomioita ja kysymyksiä kuin syvällisemmin pohdittuja vastauksia tai kritiikkiä Lehdon artikkeliin.

Maanpuolustuskeskustelu on tosiaan ollut "vastustajiemme" eli antidemokraattisen ja näennäispuolueettoman puolustuspolitiikan kannattajien reviiriä. Oma toimintamme on pääosin ollut jälkikäteen tapahtuvaa reagointia valtiomonopolistisen maanpuolustuksen jo julkistettuihin tai — hankintaohjelmien kohdalla — viime kädessä niiden suuntaamiseksi sosialistisiin maihin. Vaihtoehtoista puolustuspolitiikkaa on hahmoteltu vain nk. pasifistisen liikkeen piirissä ja se on torjuttu virallisen maanpuolustuksen taholta utopistisena. Demokraattisesta vaihtoehdosta on keskusteltu puolilaisesti monissa yhteyksissä, mutta tähän mennessä ei ole uskallettu tehdä sitä julkisesti. Niinpä valtiomonopolistisen puolustuspolitiikan vastustaminenkaan ei ole ollut kovin linjakasta ja johdonmukaista.

Integroivat puolustuskomiteat

Perinteisesti demokraattisessa liikkeessä ja SKP:ssä on suuntauduttu puolustusvoimain oikeistolaisen johdon puolustuspolitiikkaan torjuvan kielteisesti. Käyttämällä osana toteuttamisstrategiaansa parlamentaarisia puolustuskomiteoita, on puolustusvoimain johdon onnistunut jo kahdesti koota lähes kaikki poliittiset ryhmät rahoittamaan saman ja

lähes pohjattomaksi osoittautuvan sotakoneiston ylläpitoa. Demokraattisen liikkeen edustajatkin ovat uhkauksistaan huolimatta pysyneet pääosin samassa veneessä vain joidenkin "rantautuessa". Jo pa pasifistitkin ovat suostuneet lopulta asehankintakompromisseihin saadakseen olla mukana. Viime vaiheessa porkkana on käytetty aseiden hankkimista Neuvostoliitosta. Komiteoiden ulkopuolella on mm. SKDL:n puolustuspoliittinen toimikunta valmistellut valtiomonopolistista linjaa enemmän tai vähemmän selvästi vastustavia esityksiä, joista jotkut on kirjattu eriäviksi mielipiteiksi. Näistä on sittemmin eduskunnassa puolustusbudjeteista päätettäessä kovin helposti luovuttu.

Puolustuspolitiikka on ulkopoliitiikan ohella kaikissa tiedotusvälineissä, mutta varsinkin itseään sitoutumattomiksi kutuvissa, vankan porvarillisissa valtaalehdissä varjelluin, keskitetyin ja konservatiivisin politiikan alue. Väkivaltakoneiston käyttösuunnitelmat on muka uskottavuuden lisäämiseksi pidettävä salassa ja käytön tehokkuutta heikentävän demokraattisen valvonnan ja julkisen keskustelun ulottumattomissa. Puolustuspoliittisen linjan vetäjät ovatkin poliittisesta kannastaan riippumatta puolustusvoimain johdon vankan oikeistolaisessa ohjauksessa ja näkemyksissään hyvin lähellä toisiaan. Armeija voi näin toimia hyvinkin itsenäisesti ja parlamentaarisesta päätöksenteosta piittaamatta.

Demokraattisen liikkeen tähänastista puolustuspoliittista passiivisuutta selittää myös puuttuvasta reservin upseeritai aliupseerikoulutuksesta johtuvat alemmuudentunteet. Niitähän vieläkin perusteettomasti yliarvostetaan puolustusvoimain ja maanpuolustusjärjestöjen ulkopuolellakin. Sotilaskoulutuksen tehokkuus toki näkyy myös työväenliikkeen edustajien innostuneisuutena kolpakkostrategiaan ja alistumisena ohjaavan ja

yhdenmukaistavan kapitalistisen sotilas-terminologian käyttöön maanpuolustuskeskustelussa, vaikka sosialismilla on omat terminsä. Ehdoton aseistakieltäytymisenkin sulki vähäisyydestään huolimatta monia aktiividemokraatteja maanpuolustuskeskustelun ja armeijan sisäisen toiminnan ulkopuolelle. Varusmiesliiton perustaminen muutti osaltaan asepalveluun suhtautumista sinänsä myönteiseksi, mutta armeijassa opetettaviin arvoihin ja toimintapoihin nähden kielteiseksi. Monet demokraatit suorittavat silti asepalvelunsa vaikeuksia ja nahkaansa peläten kovin passiivisina, eivätkä toimi armeijan demokratisoimiseksi palvelunsa päätyttyäkään.

Osallistuminen reserviläisjärjestöjen toimintaan?

Kansanrintamapuolueilla on toiminnassaan armeijan demokratisoimiseksi kovin erilaisia painotuksia: sosialidemokraatit näkevät tärkeimpänä eduskuntaan ja hallitukseen vaikuttamisen, kommunistit toiminnan kentällä ja kasarmeissa, keskustalaisille on mieleen erilainen selvitustyö. Vierasta on väkivaltakoneiston oleellisen osan, maanpuolustusjärjestöjen valvonta niiden toimintaan osallistuen. Kun esim. reserviläisjärjestöjen lakkauttaminen valtiotietä toimesta näyttää epärealistiselta, lienee ainoa valvontakeino olla toiminnassa mukana, vaikkapa vain seurailijanakin. Niiden toiminta, vastoin Lehdon tietoja, kärsiikin samasta näköalattomuudesta ja passiivisuudesta kuin koko kapitalistinen maailma. Ammuntaa ja autoilua lukuunottamatta on toiminta harvapäisiä johtokuntien muodollisia kokouksia muutamia kertoja vuodessa. Silti reserviläistoiminta tarjoaisi ehkä parhaan kanavan eri joukko-osastojen toimintaan ja henkilökuntaan tutustumiseksi, mikä on nykyään reserviläisjärjestöjen päätoimintamuoto. Puo-

lutusvoimain voimakkaasta ja julkisesta värväystuesta huolimatta liittyy varusmiehiä uusiksi jäseniksi kovin vähän.

Armeijan toiminnan jatkuva seuraaminen esimerkiksi sisäpoliittisen neutraloinnin eräänä edellytyksenä on mahdollista myös kertausharjoituksissa, komiteoissa, puolustusasiainvaliokunnassa, maanpuolustuskursseilla, maanpuolustuksen tiedotuskunnassa ja puolustusneuvostossa. Kolmeen viimeksimainittuunhan on SKP:ssä suhtauduttu kovin ristiriitaisesti, puolesta ja vastaan. Puolustuskomiteat taas tarjoavat kovin väliaikaisen kanavan. Maanpuolustusjärjestöjen ideologisen työn kohdistuessa tiedottajiin ja opettajiin on näiden ammattialojen demokraattien aktiivisella osallistumisella merkitystä osana demokraattista valvontaa.

Armeijan demokraattinen valvonta

Viimeinen kysymys, johon mieli tekee myöhemmin perusteellisemmin palata, on puolustuspolitiikan sisältöön ja voimavaroihin vaikuttaminen. Puolustautumisajatukseenhan sisältyy aina pyrkimys valitsevan yhteiskuntajärjestelmän säilyttämiseen. Suomen armeijassa pidetään edelleen päävastustajana sosialismia, eikä esimerkiksi imperialistisia maita. Yhteisistä harjoituksista Neuvostoliiton kanssa heitetyn ajatuksen vastaanottokin kertoo juuri tästä.

Aluepuolustusjärjestelmän perusmotivaatio on saada kansalaiset puolustamaan omaa maapalastaan, kiinteistöään tai kotiseutuaan — ja juuri sosialisminhan monet ennakkoluuloisesti näkevät yksityisomistukseen perustuvan "vapautensa" uhkana. Mitä ja millä voimavaroilla Suomea sitten voisi puolustaa?

Rajavartiolaituksen kokoinen ja tapainen, ei eristettynä, vaan kansan parissa ja valvonnassa toimiva puolustuslaitos

lienee yhä tarpeellinen. Puolustuskäyvyn kannalta on yhä edellyttävää — verrattuna suurvaltoihin tai vaikkapa Ruotsiin — käyttääkö Suomi 3—5 vai 6 prosenttia julkisista menoistaan maanpuolustukseen. Asehankintoja vähentämällä ja työllisyyttä näin parantamalla voidaan kasvat-
taa vastaavasti puolustettavaa puolustus-
tahtoa. Miksi aseistaa erästä Euroopan
oikeistolaisimmista armeijoista tilantees-
sa, jossa sen käyttönopeutta pyritään li-
säämään helpommin ja parlamentaarisen
pääöksenteon sivuuttavien kriisilain.
Ensimmäinen on korvattava antidemokraattinen
puolustuspolitiikka demokraattisella vaih-
toehdolla, johon kuuluu armeijan sisäl-
le ulottuva demokraattinen valvonta.

Pauli Toikka

UUSI LAULU

VELII

TILAA HETI LEHTEMME.
TÄNÄ VUONNA 6 NUME-
ROA — 35 MKI N:O 1/79
KAUPOISSA HELMIKUUN
LOPULLA.
PS-TILI 1791 47-3.
OS.: ERIKINKATU 14 A 9,
MKI 10. P. 90/604 765.

Raportteja

Maolaisuus ja Kiinan kurssi

Kiinan sisä- ja ulkopoliitikassa on operaatioiden aika. Kiinan kommunistisen puolueen keskuskomitean istunto, joka pidettiin 18.—22. joulukuuta, osoitti valtataistelun johdossa edelleen jatkuvan. On puhuttu ”luopumisesta maolaisuudesta”, mutta tällainen johtopäätös tuntuu liioitellulta, vaikka maolaisuuden varo-
vaista kritiikkiä esim. Pekingin seinälehdissä on havaittu. Maata pyritään modernisoimaan ja ikkunat on avattu länteen. Maan modernisoinnin on määrä tapahtua teollisuuden, maatalouden, tieteen ja tekniikan sekä armeijan alueella. Apuna pyritään käyttämään läntistä tiedettä ja teknologiaa. Samalla pyrkimyksenä on rakentaa neuvostovastainen liitto yhdessä USA:n ja Japanin kanssa, kuten varapääministeri Deng Xiaoping äskettäin Washingtonissa esitti. Tämä uusi ”Münchenin sopimus” olisi hyödyllisyydessään todellinen vaara maailmanrauhalle. Alla olevan artikkelin on kirjoittanut Kalle Kuittinen. Tulomme myös vuoden muissa numeroissa seuraamaan maolaisuuden teoriaa ja käytäntöä. — Toimitus.

Kiinassa ovat monet asiat muuttuneet sitten Maon elämän viimeisen vuosikymmenen. Jos Kiinan yhteiskuntaa leimasi tuolloin ”kulttuurivallankumouksen” kuo-
huista seurannut pysähtyneisyys ja sul-

keutuneisuus, niin nyt on nähtävissä uutta pontta ja puhtia sekä sisäisessä elämässä että ulkopolitiikassa.

Jotkut muutoksista ovat olleet niin yllättäviä, että varsinkin kymmenkunta vuotta sitten Maon oppiin itsensä Suomessa ja muissa Länsi-Euroopan maissa sitoneilla on ollut vaikeuksia Pekingin "uuden" opin vastaanottamisessa. Ristiriita on vaikea: onko "oikeaa" se mikä oli "väärtä" kymmenen vuotta sitten, ja "väärtä", mikä oli "oikeaa"?

Muutamat rinnastukset kymmenen vuoden takaisen maolaisuuden ja nykyisen "oikean" maolaisuuden välillä ovat paljon puhuvia:

— Oikeana pidettiin "omiin voimiin nojautumisen periaatetta" ts. ei ulkomaisia lainoja eikä laajaa ulkomaankauppaa. Nyt on tehty täyskäännös;

— jatkuvan vallankumouksen ja kulttuurivallankumouksen opista, jonka piti Maon mukaan toistua noin kymmenen vuoden väliajoin ja lakaista virvoittavan myrskyn tavoin tunkiolle kapitalismin saasta ja revisionismi, on teoriassa ja käytännössä tehty loppu. "Sellaista historiaa ei voida toistaa", totesi Renmin ribao-lehti 25. joulukuuta 1978;

— taloudellista toimintaa ohjasivat opit samanpalkkaisuudesta ja tasajaosta sekä vetoaminen Maon pienen punaisen kirjan nostattamaan aatteelliseen innostukseen. Tällä hetkellä "revisionistiset" ja "kapitalismin tietä kulkemisen" opit eli palkan maksaminen tehdyn työn mukaan ja aineellisten kiihokkeiden soveltaminen tuotannossa on otettu talouspolitiikan perustaviksi lähtökohdiksi. On vielä ryhdytty maksamaan kapitalisteille korvauksia ja korkoja menetetyistä omaisuudesta 30 vuotta vallankumouksen jälkeen!

— Teollisuuden kehittämistä väheksyttiin ja pääpaino pantiin maatalouteen.

Nyt on ryhdytty voimakkaasti puhumaan teollisuuden kehittämisestä ja seli-

tetty sen olevan edellytyksenä maatalouden koneellistamiselle ja kemiallistamiselle;

— kirjamarkkinoita hallitsivat Maon teokset ja niiden selitysooppaat. Nyt julkaistaan poliittisen kirjallisuuden alalla Maon teosten lisäksi Marxin, Engelsin, Leninin, Stalinin ym. teoksia. Kaunokirjallisuuteen ovat tulleet sekä Kiinan että maailmankirjallisuuden klassikot mm. Shakespeare, Tolstoi, Dostojevski, Ibsen. Uudempaa modernia kirjallisuutta sensijaan on toistaiseksi vähän;

— yliopistoja ja kouluja lakkautettiin ja opiskelijoita lähetettiin maaseudulle "vallankumouksen kouluun". Nyt painotetaan koulujen ja yliopistojen merkitystä maan kipeästi tarvitsemien specialistien kouluttajina. Enää koulussa ei pääse myöskään eteenpäin jättämällä opettajalle "puhdas koepaperi" kuten eräs malliksi nostettu "vallankumousopiskelija" teki 70-luvun alussa;

— Maon oppia tulkittiin lukemalla "pienstä punaista kirjaa" katekismuksen tapaan. Nykyään julistetaan ettei Maon jokainen sana ja kirjain suinkaan ollut oikein, vaan hänen oppiaan on tarkasteltava kokonaisuutena.

KKP:n "uusi pitkä marssi"

Yli kaksi vuotta jatkuneen kamppailun aikana on käyty läpi uudestaan Kiinan yhteiskunnalliset tapahtumat viimeisten vuosikymmenien aikana. Monia koltia Maon äärimmäisyyksiin menneestä politiikasta on pakon sanelemina korjattu. Kiinan kommunistisen puolueen keskuskomitean joulukuussa pidetty täysistunto jatkoi uutta suuntautumista. Missä määrin päätökset loppujen lopuksi muutavat maan sisäistä elämää, on tulevan ajan kysymys.

Keskuskomitea päätti istunnossaan mm. joukkoluonteisten poliittisten kamppailujen lopettamisesta, koska ne haittasivat tuotanto- ja muuta yhteiskuntaelä-

mää. Lin Biao ja "neljän koplan" vastaista kamppailua luvattiin jatkaa vain rajoitetusti siellä, missä sen suorittamisessa on oltu myöhässä tai missä sitä ei ole kyetty viemään voitolliseen päätöksen. Renmin ribao -lehden mukaan: "mikä tahansa tuotantovoimien kehittämisestä irrallaan oleva tai suorastaan niitä hävittävä luokkataistelu on virheelistä ja taantumuksellista". Keskuskomitea määritteli, että "nyt on tullut aika siirtää koko puolue työn painopiste uuden aikaistettuun rakennustyöhön". Yhteiskunnan tavoitteeksi asetettiin "rauhallinen ja yhteenliittävä poliittinen olo-tila", jotta Kiinasta tämän vuosisadan loppuun mennessä tulisi nykyaikainen ja voimakas valtio. Modernisointi keskittyy neljälle alueelle: teollisuuteen, maatalouteen, tieteeseen ja tekniikkaan sekä puolustuslaitokseen. Tavoitetta kutsutaan uudeksi "pitkäksi marssiksi".

Viime vuonna Kiinan taloudessa saavutettiin parempia tuloksia kuin moniin vuosiin. Urakkapalkan, palkanormien ja muiden aineellisten kiihokkeiden soveltaminen on lisännyt työläisten ja talonpoikien kiinnostusta työhön. Hintapolitiikassa suoritetuilla järjestelyillä kuten maataloustuotteiden ostohintojen nostamisella sekä matalouskoneiden ja lannoitteiden hintojen alentamisella on tuettu maatalouden nousua.

Meinillä on kymmenen vuoden ta-
loussuunnitelman, v. 1976—85, neljäs vuosi. Viime vuonna hilituotannon kerrotaan olleen n. 600 miljoonaa tonnia ja terästuotannon n. 31 miljoonaa tonnia. Vuonna 1958 terästä tuotettiin 5 miljoonaa tonnia ja hiiltä 833 miljoonaa tonnia. Terästuotannon suunnitellaan kasvavan vuoteen 1985 60 miljoonaan tonniin. Tavoite tuntuu ilmeisen ylimitoitettulta, sillä se edellyttäisi 4—5 miljoonan tonnin vuosikasvua.

Eräiden japanilaisten tutkimuslaitosten arviot päätyvätkin siihen, että Kiinan ta-

loudellisen kasvun tavoitteet ovat tälläkin kertaa — niin kuin ne olivat ns. suuren harppauksen aikana — monin kohdin ylimitoitettut. Niiden saavuttaminen edellyttää laajamittaista ulkomaista tukea, valtavia pääomasijoituksia ja runsaasti koulutettua työvoimaa, joista kaikista Kiinassa on puutetta. Amerikkalaiset, japanilaiset ja länsi-eurooppalaiset kapitalistit eivät nekään tule apuun ilman ehtoja ja voittoja, vaan tulevat perimään avustaan kovan hinnan, mikä ei voi olla haittaamatta Kiinan pyrkimyksiä.

Jonkin verran pystyvät kiinalaiset tietenkin itsekin tunnetulla ahkeruudellaan ja käsiensä taitavuudella maansa taloutta kohentamaan. Suuren palan kehittämiskustusta leikkaa asevarustelu, jota on seuraus-
rauksista piittaamatta kiihdytetty muiden tuotantoalojen kustannuksella.

Joukkojärjestöt pystytetty uudelleen

Viime vuonna alkoivat toimia uudelleen pitkän tauon jälkeen monet v. 1966—67 "kulttuurivallankumouksen" tukahduttamista kansalaisjärjestöistä. Silloin ne korvattiin "hongweibing" -kaarteilla. Kiinan demokraattinen naisliitto piti 4. syyskuuta 1978 edustajakokouksensa; edellinen pidettiin v. 1957. Samoin viime lokakuussa Pekingissä pidettyä Kiinan yleisen ammattiliiton 9. edustajakokousta edeltänyt kokous pidettiin v. 1957. Toimintansa ovat aloittaneet myös Kiinan pioneeriliitto ja kommunistinen nuorisoliitto. Viimeksi mainittu piti myös edustajakokouksensa viime vuoden lokakuussa.

Vaikka näin on osoitettu Maon äärimäistoimien vararikko, ei johtopäätöksiä ole viety loppuun saakka: uudelleen toimintansa aloittaneet kansalaisjärjestöt yrittävät edelleen kantaa korkealla "Maon aatteiden lippua".

Myös tiettyjen henkilöiden ja historial-

listen tapahtumien roolia on arvioitu uudelleen. Niinpä Pekingissä järjestettiin viime joulukuussa kahden tunnetun poliittisen toimihenkilön Dao Zhunin ja Peng Dehuain hautajaiset. Marsalkka Peng Dehuailla on maineikas tausta Kiinan kansan vapautusarmeijan johtajana ja kiinalaisten vapaaehtoisten johtajana Korean sodassa vuosina 1950—53. Hän arvosteli v. 1959 "suurta harppausta" ja kansankommuuneja", minka takia Mao työnsi hänet syrjään puolueen johdosta. Hän kulki pitkään "petturin" leimalla lehtien palstoilla. Hautajaisissa ilmoitettiin Pengin kuolleen v. 1974. Hautajaispuheessaan varapääministeri Deng Xiaoping palautti Pengin kunnian merkittävänä puolueen ja armeijan johtohenkilönä, mutta jätti mainitsematta syyn, miksi ja kenen toimesta hänet syrjäytettiin.

Näitä tekoja ei panna yhdessäkään tapauksessa Maon tiliin, vaan kaikesta pahasta vastaavat Lin Biao ja "neljän kopla". Keskuskomitean määrittelyn mukaan "neljän kopla" eli Maon leski Jiang Qing, Wang Hongwen, Zhang Chunqiao ja Yao Wenyan, toteutti "sanoissa vasemmistolaisista, mutta todellisuudessa oikeistolaisista vastavallankumouksellista, revisionistista linjaa." Lin Biao ja "neljän kopla" eivät kuitenkaan koskaan olisi pystyneet saavuttamaan ilman Maon tukea sellaista vaikutusvaltaa Kiinassa.

Myös Lin Biaon kuolemalle on annettu viimeinen vahvistus. Remnin ribao-lehti julkaisi 8. joulukuuta 1978 värikään kertomuksen, jossa kerrottiin Lin Biaon suorittamasta helikopterin anastuksesta 13. syyskuuta 1971 ja hänen aikeestaan lentää sillä Ulanbatoriin, Mongoliaan. Helikopterin lentäjä oli ryhtynyt taisteluun "vehkeilijää" vastaan, minä seurauksena helikopteri ja sen matkustajat tuhoutuivat Pekingin lähetyvillä. Ilmeisesti Lin Biaon tiliin pannaan nyt mahdollisimman monta väärinkäy-

töstä, sellaisiakin, joissa hänellä oli tuskin lainkaan osuutta.

Uusi arvio on esitetty myös Tien Anmenin aukion tapahtumista edesmenneen pääministeri Tshou Enlain muistojuhlissa huhtikuussa 1976. Pekingin kaupunkikomitean uudessa arvioissa väkijoukon toimintaa luonnehditaan oikeaksi ja vallankumoukselliseksi ja sitä vastustaneiden vastavallankumoukselliseksi. Arvio tukee selvästi nykyistä varapääministeri Deng Xiaopingiä.

Orastava Mao Zedong -kritiikki

Remnin ribao-lehdessä julkaistiin viime syksynä useita kirjoituksia, joissa Maon aatteita laakettiin pyhäinjälustalta arkisemmalle kuolevaisten tasolle. Tan Hulong kirjoitti lehdessä: "Lin Biao ja 'neljän kopla' sekoittivat täydellisesti marxilais-leniniläisen teorian ja käytännön suhteen ja levittivät idealismia ja metafysiikkaan. He julistivat, että Mao Zedongin aatteet ovat 'huippu', Mao Zedongin puheissa 'jokainen sana on totta', 'käsitetyt sanat tulee toteuttaa, mutta myös käsittämättömät sanat tulee yhtälailla toteuttaa, ym. He yrittivät irroittaa Mao Zedongin aatteet täysin käytännöstä ja muuttaa sen käytännön tarkistusta kaipaamattomaksi abstraktiksi kaavaksi, uskonkappaleeksi ja pyhäksi 'epäjumalaksi'".

Gan Weihaan kirjoitti 10. lokakuuta 1978: "Ne jotka vaativat tunnustamaan, että Mao Zedongin jokainen sana on totta, he sekoittavat ihmisten ajattelun dogmaattiseksi... mitäään Mao Zedongin tekoa ja sanontaa ei heidän mukaansa voinut muuttaa... Tällainen ajattelu ei nostonut Mao Zedongin suurta lippua ylös, vaan vahingoitti Mao Zedongin aatteita."

Kritiikin kärki suuntautuu siis Lin Biaoon ja "neljän koplaan". Lin Biaota syytetään ns. punaisen kirjan julkaisemi-

sesta, jonka sanotaan nyt virheellisesti kuvaavan Maon oppeja. Eräässä kirjoituksessa vaaditaan Maon oppien tarkastelemista kokonaisuutena eikä irrallisina sitaatteina. Kriitikki Maoa kohtaan on ollut lievää, eikä ole johtunut hänen oppiansa hylkäämiseen, vaan niiden sijoittamiseen tiettyihin historiallisiin yhteyksiin.

Virallista suhdetta Maon oppeihin kuvannee Deng Xiaopingin haastattelulausunto 27. marraskuuta 1978: "Puheenjohtaja Maon Kiinan historiassa tekemää urotyötä on vaikea sanoin kuvata. Kiinassa jokainen tietää, että ellei olisi ollut puheenjohtaja Maoa, ei olisi uutta Kiinaa... Toteuttaessamme neljää modernisointia meidän tulee pystyä täydellisesti ja täsmällisesti hallitsemaan ja soveltamaan Mao Zedongin aatteita."

Suomalaisten lehtien mukaan viime syksynä joissain seinälehdissä on vaadittu Maon arkun siirtämistä hänen mausoleumistaan ja kirjoitettu, että Maon teoissa ja teoriassa oli vain 30 prosenttia oikeaa ja loput enemmän tai vähemmän virheellistä tai epäilyttävää. Eräässä toisessa seinälehdessä Maoa on avoimesti syytetty yksilödiktatuurista ja kansan oikeuksien polkemisesta. Lehdessä oli myös kysytty, miksi keskuskomitea ei halua sallia Maon arvostelua, vaikka "Mao Zedongin virheet ovat niin ilmeiset, että niiden julkistaminen Kiinassa ei hämmästyttäisi ketään." Edellisen kaltaisia rohkeita seinälehtiä liimailleet on joidenkin tietojen mukaan vangittu. Julkisen Mao-kritiikin aika ei nähtävästi vielä ole käsillä.

Maon opit ja "uusi ulkopoliittikka"

Selvimmän maolaisuus on säilyttänyt paikkansa Kiinan ulkopoliitikassa, joka edelleen vannoo "kolmen maailman teorian" nimeen. Teorian sovelletus on kuitenkin muuttunut. Teorian ytimenä on

oppi maapallon maiden jakatumisesta kolmeen ryhmään: supervaltioihin (USA ja Neuvostoliitto), kehittyneisiin maihin (teollisesti kehittyneet kapitalistiset ja sosialistiset maat) ja kehitysmaihin. Teorian mukaan supervallat ovat jyrkimmin vastapooleina kehitysmaille, jotka ovat kaiken vallankumouksellisuuden keskipisteessä.

Sitä mukaa kuin Pekingin amerikkalaissuuntaus on vahvistunut, USA:n vastainen "hegemoniasyytely" on vähenemistään vähentynyt. Varapääministeri Dengin vierailtua USA:ssa on se suorastaan vaimentunut. USA ei olekaan enää Kiinaan vihamielisesti suhtautuva imperiaalistinen "supervalta", vaan maa, jonka kanssa Kiina voi rakentaa monenlaisia taloudellisia, poliittisia ja kulttuurisuhteita. Peräti liittolaissuhteen Neuvostoliittoa vastaan.

Samalla tavoin Pekingissä on Japanin imperialismi muuttunut kesyksi. Yhteistyöhön sen kanssa pyritään. Tilannetta vakiinnutettiin Kiinan ja Japanin keskeisellä rauhalla ja ystävyyden sopimuksella. Vastapalveluna saamastaan tuesta rauhansopimukseen sisällytetyllä "hegemonian vastustamisen" klausuulille, on Pekingin ulkoasiainministeriö alkanut antaa avointa tukea Japanin militaristien Neuvostoliitolle esittämille rajavaatimuksille.

Viholliseksi numero yksi on jäänyt "supervalta" Neuvostoliitto, jota seuraavat seuraavina Vietnam ja Kuuba. Keskeisiä syytöksiä ovat: "Neuvostoliitto on maailmanrauhan pahin vihollinen" ja "Vietnam ja Kuuba ovat pikkuhegemonisteja".

Suhteessa maailmansodan puhkeamiseen on maolainen teoria tehnyt piirun verran tarkistusta. Maon puheissa kolmatta maailmansodaa pidettiin väistämättömänä, jopa toivottavana, "koska sen jälkeen koko maapallolla rakennetaan nopeasti sosialismi". Hua Guofeng on peh-

mentänyt tätä teesiä sanomalla, että "sodan siirtäminen" on mahdollista (Renmin ribao 7. 3. 1978). Näihin myöhemmäksi siirtämisen ehtoihin on yhdistetty Kiinan varustautuminen: "...meidän on voitettava aikaa, ja vauhtia lisäten on ponnistettava kaikki työ valmiiksi sodan varalle" (Hongqi 8/78). Sodan siirtämistä koskeviin ehtoihin liittyy myös vaatimus "yhteisen taistelurintaman muodostamisesta hegemonismia vastaan" (Renmin ribao 7. 3. 1978).

"Yhteinen taistelurintama" onkin Kiinan ulkopoliittikan magneettinuoli, jonka mukaan suuntaa korjataan ja liittolaisia etsitään mistä hyvänsä, kun ne vain on yhdistettävissä Kiinan "itätäuleen". Hua Guofengin viimekesäisessä vierailussa Romaniaan ja Jugoslaviaan pidettiin tärkeimpänä tuloksena sitä, etteivät ne olleet "iloisia tapahtumia Neuvostoliitolle". Johdonmukaisena tälle kannalle Pekingistä langetetaan tuomio "Helsingin hengelle" ja "ydinaseettomille vyöhykkeille". Niistä sanotaan olevan vahinkoa maailman kansoille ja yksipuolista etua vain Neuvostoliitolle. Suomesta tämän politiikan vahvistajiksi on kelpuutettu kokoomuksen "Aamulehti" ja "Kouvolan Sanomat".

"Hegemonismin" vastustajan rooli ei ole millään muotoa estänyt Pekingin ulkopoliittista johtoa esiintymästä määrittävästi muihin maihin nähden. Eriytisesti Vietnamin itsenäinen rooli Indo-Kiinassa on ollut Kiinalle paha este tiellä vaikutusvallan kasvuun tällä rikkaalla alueella. Sumeilematta katkaistiin suhteet vuonna 1978 myös pitkäaikaiseen liittolaiseen Albaniaan. Albanialaisten mielestä "kolmen maailman teoria" oli virheellinen, eikä heitä miellyttänyt kiinalaisten poliittikkojen liehittely EEC:n taantumuksellisten ryhmien kanssa. Edelleen albanialaiset sanoivat kiinalaisten pettäneet heidät rakennustyönsä tukemisessa.

Kiinan ulkopoliittikan aktiivisuuden kasvu on heijastunut tietenkin kaikin tavoin maailman kehitykseen. Kiinalla on diplomaattisuhteet nykyisin 117 valtion kanssa ja se käy kauppa yli 160 maan kanssa. Sillä on myös Taiwanin YK:sta karkoittamisen jälkeen YK:n turvallisuusneuvoston pysyvän jäsenen paikka veto-oikeuksineen. Myös maolaisia puolueita ja ryhmiä toimii eri maissa mm. Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Ranskassa ja Italiassa, jotka saavat tukea Pekingistä. Vastapalveluksena niiltä odotetaan tukea Pekingin politiikalle ja toimintaa "hegemonisminvastaisen liiton" rakentamiseksi.

x x x

Mitä Kiinassa tapahtuu tulevaisuudessa riippuu paljolti siitä, minkälainen tulee olemaan maan työväenluokan rooli. Vallankumouksen kaikissa vaiheissa Kiinan vallankumous on kärsinyt tappioita ennen muuta työväenluokan heikkouden ja sen johtoaseman puuttumisen takia.

Mikä on USA:n ja muiden kapitalististen maiden militaristisille piireille tarjotun "kiinalaisen kortin" kohtalo? Sen näyttää aika. Tänään sen avulla pyritään tukahduttamaan rauhanvoimien eteneminen ja lietsotaan neuvostovastaisuutta. Se ei kelpaa kennellekään aidosti maailmanrauhaa ja yhteiskunnallista edistystä puoltavalle henkilölle.

Kalle Kuittinen

Iran—vallankumous vai vaistonvarainen lkansannousu?

9.—12. helmikuuta 1979 torjuttiin Iranissa USA:n tukemien oikeistohenkilöiden sekä shaahin nimittämän Bakhtiarin hallituksen kannattajien kaappausyritys. Voimamittely tällä kertaa päättyi kansanjoukkojen voittoon ja Iranin uskonnollisen johtajan Khomeinin nimittämän vallankumousneuvoston julistamiseen maan ainoaksi lailliseksi hallitukseksi. Minkälaiseksi Iranin vallankumous muodostuu on ajan kysymys. Tällä hetkellä sen päävaaroina ovat amerikkalaisten kouluttama armeija ja imperialismiin suora maahantunkeutuminen. — Toimitus.

MOTTO:

"Erästä siekkää on syytä korostaa. Yhdysvalloilla on Iranin suhteen elintärkeitä intressejä. Iran on strategisesti, sekä taloudellisessa että poliittisessa mielessä, elintärkeä ratas lännen kollektiivisessa taloudellisessa ja poliittisessa järjestelmässä."

(Zbigniew Brezezinski — HS,
14. 1. 79)

Iran on maa, jonka maaperään kätkeytyy noin kymmenesosa koko maailman tunnetuista öljyvaroista ja joka raakaöljyn tuotantoluvuissa on tällä hetkellä neljännellä sijalla maailmassa Neuvostoliiton, Yhdysvaltojen ja Saudi-Arabian jälkeen.* Kapitalistisen maailman

öljymonopolit ovat koko 1900-luvun ajan imeneet Iranista satojen miljardien dollarien voitot. Öljy toi muinaisen Persian maaperälle ensin britit ja sitten jenkit. He eivät tulleet kaivamaan esille maaperän muinaismuistoja, vaan öljyä — ja näin turvaamaan kapitalismin keskusmaiden taloudellisen kasvun vieraiden luonnonrikkauksien varassa.

Iranin sotilaspoliittisesti keskeinen sijainti neuvostovastaisissa suunnitelmissa on toinen syy, joka koko lokakuun vallankumouksen jälkeisen ajan on ohjannut imperialististen maiden politiikkaa tällä alueella. Tarkoituksena on ollut estää Iranin ja Neuvostoliiton suhteiden paraneminen — tässä pyrkimyksessään Englanti ja USA olivat yksimielisiä silloinkin, kun näiden maiden öljymonopoliin välillä käytiin armoitonta taistelua Iranin öljyn hallinnasta.

Shaahit hänen majesteettinsa imperialismin armosta

Imperialismin politiikkaan ovat saumattomasti liittyneet myös Pahlevien shaahisuvun vaiheet, vaikka suvulla onkin ollut kova halua unohtaa menneisyytensä tässä suhteessa, ja yleillä "tuhattavuotisilla" perinteillään. Reza Pahlevin isän auttoivat valtaan britit pitkän poliittisten vehkeilyjen kauden jälkeen, tilanteessa, jossa Englanti heti Venäjän loakuun vallankumouksen jälkeen käytti Iranin aluetta hyväkseen interventiosissaan Neuvosto-Venäjää vastaan. Englanti auttoi Iranin taantumusvoimia kukistamaan maassa voimakkaasti nousseen kansallisen vapautusliikkeen.

Toisen maailmansodan jälkeen, kansallisen liikehdinnän nousullaan jälleen uhatessa imperialismiin etuja alueella, oli amerikkalaisten vuoro istuttaa shaahi valtaistuimelleen ja kukistaa hänen avulleen vapautumispyrkimykset. Ei siis ole mitään ihmettelyä, että shaahin

* Raportti perustuu mm. seuraaviin lähteisiin:

1. Eksponsija angliiskih i amerikanskikh imperialistov v Irane, Moskova, 1954.
2. Rozvivajutshoesjo Azija, Moskova, 1973.
3. Iran, otshali noveishei istorii, Moskova, 1976.
4. Sovremennyj Iran, Moskova 1975.

"kansansuosio" osoittautui hänen palkkaamansa mainoskoneiston lähinnä ulkomaille suunnatuksi yritykseksi peittää todellinen asiain tila. Iranin kansan keskuudessa shaahi on ollut oikeutetusti vihattu ja halveksittu kansan sortaja ja imperialismin sätkynukke.

Maa ja kansa

Iranin maantieteellinen sijainti Keski-Aasian, Välimerenmaiden ja arabialaisen maailman läheisyydessä ilmenee maassa asuvien kansallisten ryhmien moninaisuutena.

Kielellisesti Iranissa asuvat kansat voidaan jakaa persiankielisiin, turkkilaiseen ja arabialaiseen kieliryhmään kuuluihin. Etnisesti voidaan Irania asuttavat kansat jakaa yli 30 kansaan tai kansalliseen ryhmään. Persian kieli on saavuttanut eri Iranin kansallisuuksia yhdistävän kielen aseman. Suurin kansallinen ryhmittymä ovat persialaiset, joita on lähes puolet maan n. 35 miljoonaan nousevasta väestöstä. Persialaiset asuvat lähinnä maan keskialueilla, kun taas erilaiset kansalliset vähemmistöt asuttavat Iranin reuna-alueita. Huomattavia eheitä vähemmistökansallisuuksia ovat mm. Iranin azerbaidžanilaiset (n. 5 milj.), kurdit (n. 2 milj.), arabit (n. 0,5 milj.), lähinnä Beludzistanissa asuvat beludžit (n. 0,6 milj.) ja turkmeenit (n. 0,5 milj.). Näiden lisäksi on vielä useita muita lukumääräisesti huomattaviakin vähemmistöjä, jotka eivät kuitenkaan ole yhtä kiinteitä kuin em. kansallisuudet. Kokonaisuudessaan kansallisuuskysymys Iranissa vaatii vielä ratkaisunsa. Tällä hetkellä on havaittavissa kaksi vastakkaista kehityssuuntaa: integraatiotendenssi persialaisen väestönosan kanssa ja kansallisten vähemmistöjen lujittuminen.

Iranin kansallisuudet asuvat maassa, joka pinta-alaltaan on n. viisi kertaa Suomen suuruinen — 1.648.000 neliöki-

lometriä. Maalla on yhteiset rajat pohjoisessa Neuvostoliiton, Idässä Afganistanin, kaakossa Pakistanin, lännessä Turkin ja Irakin kanssa. Neuvostoliiton ja Iranin yhteisen rajan pituus on n. 2500 km. Pohjoisessa Iranin alue rajoittuu Kaspian mereen, etelässä Persian (tai Arabian) lahteen ja Omanin lahteen. Maantieteellisesti rakenteeltaan Iran on enimmäkseen vuoristo — ja ylänköaluetta. Vuoristojen huiput kohoavat usein 3000—5000 metrin korkeuteen. Iranin vuoristoalueet ovat suhteellisen nuoria ja alueella sattuu usein voimakkaita maanjäristyksiä.

Paitsi öljyä on Iranin maaperässä muitakin luonnonrikkauksia. Hyvin huomattavat maakaasuvarat, suuret kivihiili-esiintymät, paljon mineraaleja — erityisesti rautaa, kuparia, nikkeliä, kobolttia jne.

Väkiluku on lähes kaksinkertaistunut viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana. Samaan aikaan on kaupunkien kasvu ollut voimakasta. Jos vuonna 1956 maaseudulla asui vielä 70 prosenttia väestöstä, oli osuus 1970-luvun puoliväliin laskenut prosenteissa n. 58 prosenttiin. Nämä prosentit merkitsevät useiden miljoonien ihmisten muuttovirtaa kaupunkeihin. Työssäkäyvistä yhteensä noin 8 miljoonan väestöstä työllisti maatalous 70-luvun puolivälin paikkeilla n. 46 prosenttia, teollisuus 26 prosenttia ja erilaiset palveluelinkeinot ja kauppa 28 prosenttia.

Kansallinen taistelu imperialismia vastaan

Vaikka Iran ei poliittiselta asemaltaan olekaan ollut siirtomaa, näkyvät sen taloudellisessa kehityksessä selvinä sen todellista alisteista asemaa vastaavat siirtomaiden taloudelle tyypilliset piirteet. Iran on kärsinyt vieraille edulle alistamisesta ehkäpä enemmänkin kuin siirto-

maat keskimäärin. Iranin talouselämä oli suhteellisen kehittynyt siinä vaiheessa kuin imperialismi alisti maan raaka-ainetuottajakseen. Jo 1800-luvun lopulla oli kapitalismin kehitys kansallisella pohjalla edennyt ja teollisuustuotanto huomattavan laajaa. Maalla oli perinteisesti monipuoliset ulkomaankauppasuhteet, jotka sitäpaitsi eivät vielä tällöin rakenteeltaan olleet suinkaan siirtomaataloudelle ominaiset harvoin vientituotteisiin perustuvat, vaan tasapainoiset monien teollisuuden ja käsityön tuotteiden vientiin perustuvat. Iranilla oli siis selvästi edellytykset kehittyä taloudellisesti kansallisella pohjallaan.

Tilanne muuttui imperialismiin alistettua maan. Sisäiseen taloudelliseen rakenteeseen kätkeytyneet kehitysmahdollisuudet menetettiin. Alkoi taistelu siirtomaatalouden vääristymien oikaisemiseksi.

Ensimmäiset yritykset tähän suuntaan tehtiin jo 1920—30-luvuilla, joskin tällöin vielä vaatimattomalla menestyksellä. Siirtomaatalouden rakenne, täydellinen riippuvuus kapitalistisen maailmanjärjestelmän markkinoista ja kapitalistisen maailmanjärjestelmän vuosien 1929—33 syvä kriisin vaikutukset tekivät yritykset tyhjiksi. Jossain määrin tuloksia saavutettiin 1940-luvun alussa, mutta toinen maailmansota heitti taas kehityksen taaksepäin aina 1930-luvun puolivälin tasolle.

Toisen maailmansodan päätyttyä Iranissakin voimakkaana noussut kansallinen taistelu auttoi käynnistämään uuden yrityksen taloudellisten vääristymien korjaamiseksi. Vasta 1960- ja 1970-luvuilla on tämä kehitys päässyt vakiintumaan.

Tärkeä virstanpylväs tällä tiellä olivat vuoden 1962 reformit — erityisesti maatalousreformi, jolla merkittävästi murennettiin puolifeodaalisten tuotantosuhdeten jarruttavaa vaikutusta maaseudulla.

Viime vuosikymmenten talouskehitys

Maan talouselämän rakennemuutoksessa ja kehityksessä viimeisten parin vuosikymmenen aikana on havaittavissa mm. seuraavia piirteitä ja kehityssuuntia.

— valtion lisääntyvä taloudellisen kehitysprosessin sääntely pitkäntähtäimen taloussuunnitelmien ja öljytulojen ohjailun kautta valtiokapitalismin puitteissa,

— valtionsektorin kehittäminen ja luojittaminen kokonaisuudessaan, jotta luotaisiin paremmat kasvuedellytykset yksityisen kapitalistisen sektorin kasvulle — tämä ennen muuta luomalla nykyaikainen teollisuuden infrastruktuuri ja ottamalla valtion vastuulle paljon pääomasijoituksia vaativat raskaan- ja perusteollisuuden alat,

— yhteiskunnallis-taloudellisten reformien läpivienti maaseudulla, jotta feodaaliset ja puolifeodaaliset tuotantosuhteet voitaisiin murskata ja näin luoda ei ainoastaan yhteiskunnalliset, vaan myös materiaaliset ja tekniset edellytykset nopealle ja laaja-alaiselle kapitalismin kasvulle maataloudessa, joka kehityssuunta toisaalta puolestaan nopeuttaa myös kapitalistisen teollisuussektorin kehitystä ja laajentaa kapitalismin yhteiskunnallista pohjaa,

— talouden kehitysprosessin hallinnollis-teknisen säätelykoneiston kehittäminen,

— ulkomaalaisen pääoman maahanhoukuttelu ja sen laaja käyttö erityisesti valtionsektorin kehittämisessä,

— laaja tukeutuminen ulkomaiseen tekniseen konsulttiapuun,

— ulkomaankauppasuhteiden suuntaaminen ehdottomalta pääosaltaan kapitalistisiin maihin ja niiden jatkuva laajentaminen,

— valtion tukitoimet sille, että iranilainen pääoma laajentaisi toimipiiriään myös maan rajojen ulkopuolelle —

yleensä imperialistisen maiden omien projektien osanottajana — ja iranilaisen pääoman suora maastavienti kapitalismin keskusmaihiin,

— viimeisenä piirteenä voimme todeta 1960-luvun alusta lähtien havaittavissa olleen Iranin pyrkimyksen laajentaa taloussuhteitaan myös Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kanssa.

Kokonaisuudessaan on kyseessä ollut ja on suurisuuntainen yritys ratkaista siirtomaatalouden ja maailmantalouden rakenteellisten muutosten tälle kehitysmaalle mukanaan tuomat vaikeudet kapitalistista kehitystietä kulkien. Kokeumus on jo osoittanut, että tämän tien päässä on yhteiskunnallisen kriisin syveneminen ja uudet ongelmat.

Shaahin ongelmat

Tunnettu tosiasia on, että Iranissa toteutettu porvarillinen maareformi ajoi satojatuhansia talonpoikia kaupunkien slummeihin. Se jätti maaseudun kapitalististen keinottelijain temmelyskentäksi ja aiheutti elintarviketilanteen nopean huonontumisen, elintarvikkeiden hintojen huiman kohoamisen ja pakotti laajamittaiseen elintarvikkeiden maahantuontiin. Iranin ulkomaankauppatilastoissa tämä kehitys näkyy selvästi mataloustuotteiden osuuden kasvuna tuontitavaroitten joukossa ja toisaalta perinteellisesti vientituotteiden joukkoon kuuluneiden tiettyjen elintarvikeryhmien osuuden laskuna.

Teollisuussektorilla on saavutettu kiistatonta menestystä monien uusien raskaan teollisuuden perusalojen luomisessa, mutta kokonaisuudessaan pyrkimys vähentää ulkoista riippuvuutta ja monipuolistaa voimakkaan teollistamiskehityksen turvin viennin rakennetta ei ole onnistunut. Kapitalististen periaatteiden ohjaama teollistamispolitiikka on päin-

vastoin vienyt maan yhä suurempaan riippuvuuteen kehittyneistä kapitalistisista maista. Tämä kehityssuunta herätti tyytymättömyyden aallon shaahiin henkilöitynyttä teollistamisen suuntaa vastaan myös keskisuuren porvariston sekä erityisesti pikkuporvariston riveissä.

Vastustajat: poliittinen rintama vai vaistonvarainen kansannousu?

Minkälaiset yhteiskunnalliset voimat erottuvat Iranin kuohuvan poliittisen tilanteen taustalta? Mitä ja ketä shaahinvastainen rintama edustaa? Vastaus lienee: rintama edustaa lähes kaikkia ja ei juuri ketään. Rintama kokonaisuudessaan on hyvin pitkälle jo lähes vuoden jatkunutta kansan vaistonvaraista nousua shaahin edustamaa sortoa ja vieraisiin etuihin taipumista vastaan. Selkeästi erottuvat yhteiskunnalliset voimat ovat Iranissa vasta muotoutumassa tämän vaistonvaraisen liikehännän pohjalta.

Kysymys ei ole siitä, etteikö Iranissa olisi voimakasta demokraattisen liikkeen traditiota — se on olemassa ja sen juuret ulottuvat aina 1900-luvun alkuun, jolloin Venäjän vuoden 1905 tapahtumien aallot nostattivat Iranissa voimakkaan vallankumouksellisen liikehännän.

Demokraattisen liikkeen perinne ulottuu lokakuun vallankumouksen jälkeisten vuosien ja toisen maailmansodan jälkeisen kansallisen vapautusliikkeen nousun kautta aina nykypäivään. Kysymys nykytilanteesta on melkein päällelönmukaisesta heilahduksesta demokraattisen liikehännän voimistumisen suuntaan, nyt jo neljännen kerran Iranin tämän vuosisadan historiassa. Samalla on kysymys siitä, että kymmeniä vuosia vallinneen terrorikoneiston, poliittisen liikehännän tukahduttamisen ja erityisesti työväenluokan järjestöihin kohdistuneen valvonnan ja soluttamisen jälkeen ei muutamassa kuukaudessa kyetä

luomaan poliittista voimaa, joka pystyisi astumaan kansan liikehdinnän johtoon. Tässä on tilanteen vaarallisuus, mutta siinä on myös lupaus tulevaisuudesta. Kansan liikehdintää on vaikea pysäyttää.

Shaahinvastaisen rintaman symboliksi noussut uskonnollinen johtaja Khomeini edustaa itse asiassa opposition lähes taantumuksellista siipeä. Kuvaavaa on se, että hänet karkoitettiin Iranista vuonna 1964, kun Khomeinin johtamat ääriuskonnolliset voimat ryhtyivät arvostelemaan shaahin toimeenpanemia maa-reformeja liian pitkälle meneviksi, liian radikaaleiksi ja muhamettilaisen uskonnon yksityiselle omistusoikeudelle takamaa pyhyttä loukkaaviksi.

On selvää, että niin kauan kuin oli kysymys korostuneesti shaahin kukistamiseen tähtäävästä taistelusta ja tietyn ehdoin myös amerikkalaisen imperialismin — shaahin päätukijan — vastaisesta taistelusta Khomeini symboloi näitä päämääriä. Mitä tulee yhteiskunnallisen suunnan kehityksen määrittelemiseen shaahin jälkeen, niin tässä tilanteessa ovat Khomeinin aatteet omiaan ainoastaan kiihdyttämään rintaman eriytymistä konkreettiset tavoitteensa määritteleviksi. Rintaman alkuvaiheessa mukana olleet voimat olivat sekoitus niin erilaisista yhteiskunnallisista voimista, että eriytymisen vauhti tulee pakostakin olemaan rajua.

Demokraattisen taistelun perinteen johdonmukaisin puolustaja ja jatkaja on Iranin kansan puolue — Tudeh, joka organisoitiin toisen maailmansodan aikaisen fasisminvastaisen taistelun oloissa v. 1941. Puoluetta perustamassa oli jo vuonna 1920 aiemman sosialidemokraattisen puolueen perustalle organisoidun Iranin kommunistisen puolueen kaaderistoa sekä fasisminvastaisen taistelun aktivisteja. Nyky-Iranissa Tu-

deh on työväenluokan ideologiaa edustava puolue, joka shaahin valtakauden ajan on joutunut taistelemaan syvällä maan alla, vaikeissa illegaalisuuden olosuhteissa. Puolueen edessä on nyt vaativa järjestökoneiston uudelleenrakentamisen tehtävä.

Merkittävä piirre shaahinvastaisen opposition rivien muotoutumisessa on se, että Iranin työväenluokka — ja nimenomaan sen kokenein osa, teollisuusproletariaatti — liittyi laajana rintamana aktiiviseen taisteluun ja käynnisti valtavan lakkoliikkeen. Nimenomaan lakkoliikkeen voima maan öljy- ja muussa suurteollisuudessa oli tekijä, joka ratkaisevasti nopeutti shaahin kukistumista.

Armeijan rooli

Hyvin tärkeä yhteiskunnallinen voimatekijä, ja amerikkalaisten tärkein työkalu pyrkimyksissä sekaantua Iranin sisäiseen tilanteeseen — shaahin kaudella koulutettujen reformististen poliitikkojen ohella — on armeija. Imperialismi on yli puolen vuosisadan ajan luonut Iranin armeijasta asetta nimenomaan kasvavaa kansallista vapautusliikettä vastaan. Asialla olivat ensin britit, sitten 30-luvun vuosina fasistinen Saksa ja viimeisten vuosikymmenten aikana USA. Se on varustanut Iranin armeijan hyvin nykyaikaisilla aseilla ja rahoittanut Iranin aseistautumista lähes kolmella miljardilla dollarilla — sen lisäksi, että Iran itse on kauan aikaa käyttänyt noin kolmanneksen budjettinsa menoista varustautumiseen. Sitäkin tärkeämpiä ovat armeijan piirissä esiintyneet ilmiöt, jolloin sotilaat ovat kieltäytyneet mielenosoitusten väkivaltaisesta hajottamisesta. Jopa tämän USA:lle ja shaahille niin uskollisena tunnetun armeijan upseeriston keskuudessa on nyt — shaahin ollessa pois maasta — noussut selvästi amerikkalaisvastaisia esiintymisiä, joissa on vaa-

dittu mm. n. 20000 amerikkalaisen ns. sotilaallisen neuvonantajan poistamista maasta.

Vaihtoehdot ja eteenpäinmenon edellytykset

Tästä yhteiskunnallisten ryhmittymien mosaiikista ovat nyt nousemassa ne voimat, joiden tehtävänä on varmistaa liikkeen eteenpäinmeno. Tie eteenpäin tulee varmasti olemaan hyvin vaikea. Tämä tie on kuitenkin olemassa, eikä takaisinpaluu varmasti ole helppoa, jos vastassa on vapautensa puolesta taisteluun noussut kansa.

Tilanteessa on selvästi kaksi suurta vaaratekijää. Ensimmäisenä niistä on amerikkalaisten suora tai välillinen — sotilaskappauksen järjestämisen muodossa tapahtuva — väliintulo. Tämä laukaisisi epäilemättä liikkeelle nykyisessä tilanteessa kansalaissodan, jonka tuloks voisi demokraattisen liikkeen etenemisen kannalta olla tuhoisa. Toinen vaaratekijä on uskonnollisten fanaatikkojen pääsy poliittiseen valtaan. Se voisi merkitä esim. talouselämässä vuosikymmenten taantumaa. Mahdollisuus myönteiseen ratkaisuun on olemassa — tämä mahdollisuus on lakkoilevien työläisten ja taisteluun nousseiden talonpoikien voimassa — mutta tämän mahdollisuuden toteutuminen edellyttää voimakkaan työväenluokan puolueen johtavaa otetta. Avain eteenpäin vievälle tielle on siinä, että voidaan estää amerikkalaisten sekaantuminen Iranin kansan sisäisiin asioihin.

Pertti Multanen

Kamputsean vallankumousneuvoston ohjelma

Helsingin Sanomat vaati 21. tammikuuta keskustelun aloittamista "Vietnamille annettavan kehitysavun mielekkyydestä". Lehti ryntäsi mukaan Vietnamin-vastaiseen kampanjaan, joka maailmalla on käynnistynyt imperialististen piirien toimesta Vietnamin autettua kamputsea laisia vapautumaan vihatusta mao-laisjohdostaan. Porvarillinen lehdistö kutsuu Vietnamin apua väkivalaksi "poliittista riippumattomuutta vastaan". Kuitenkin Pol Potin hallitus, joka nyt on kaadettu, edusti hitlermäistä raakuutta. Tekopyhyyden naamio peittää nyt irvokkaat amerikkalaiset puheet ihmisoikeuksista USA:n puolustellessa kansanmurhaan syyllistynyttä kaatunutta hallitusta. Tänäpäin Vietnam tarvitsee edelleen tukeamme.

Julkaisemme hieman lyhennettynä Kamputsean Kansallisen Pelastuksen Yhtenäisyysrintaman 3. joulukuuta 1978 hyväksytyn julistuksen, jossa hahmotellaan demokraattisen Kamputsean kehitystä. Käännös *Neues Deutschland* -lehdestä. — Toimitus.

Monet kansalaiset, työntekijät ja sotilaat noudattivat uskollisesti esi-isiemme kunniakkaita perinteitä aikana, jolloin Kamputsea kärsi kolonialismin, imperialismien ja feodalismien ikeen alla. Huolimatta lukuisista vaikeuksista ja uhreista he taistelivat ranskalaista ja amerikkalaista imperialismia vastaan, päämääräänään isänmaan riippumattomuus ja vapaus, haluten tuottaa kunniaa kauniille kotimaallemme Angkorille.

Erityisesti taistellessaan amerikkalaista imperialismia vastaan ja kansallisen vapautuksen puolesta saavutti kansamme maineikkaita voittoja. Kansamme taistelu tuki sosialististen maiden ja koko maailman rauhaa ja oikeudenmukaisuutta rakastavien ihmisten myötätunto ja apu. Huhtikuun 17. päivän suuren voiton myötä vuonna 1975 vapautettiin koko maamme. Kamputsean kansan elä-mässä alkoi uusi itsenäisyyden, vapau-den ja sosialismin aikakausi.

Saavutettuaan jälleen täydellisen riippumattomuutensa olisi kansamme voinut iloita rauhasta, käyttää kaiken energiansa ja voimansa kansalliseen jälleenrakennustyöhön ja pitää yllä ystävällisiä ja solidaarisia suhteita sosialistisiin maihin ja kaikkiin rauhaa, riippumattomuutta ja vapauttaa rakastaviin Kaakkois-Aasian ja koko maailman valtioihin.

Pol Potin — Ieng Saryn klikin nousu

Tämän sijasta on kolmen viime vuoden aikana syntynyt täysin päinvastainen tilanne. Kamputseaan pystytettiin diktatorinen, militaristinen, fasistinen ja julmuudessaan vaillo vertaansa oleva hallinto. Pol Potin—Ieng Saryn taantumuksellinen klikki anasti itselleen kaiken vallan. Se teki kaikkensa maan pettämiseksi ja kansan vahingoittamiseksi. Se aiheutti kansalaisille loputonta surua ja kurjuutta uhaten hävittää kansamme sukupuuttoon. Kiinalaiset viranomaiset tukivat ja rohkaisivat näitä tyranneja ja pettureita loppuun saakka.

Muutamien päivien kuluttua vapautuksen jälkeen kaupungit tyhjennettiin vetoamalla tunnuksiin kuten "radikaali yhteiskunnallinen kumous kaikilla alueilla" ja "yhteiskunnan puhtaus". Miljoonat kaupunkien ja asutuskeskusten asukkaat pakotettiin jättämään talonsa ja koko omaisuutensa sekä lähtemään

maaseudulle. Siellä he elivät köyhyydessä ja pakkotyöhallinnon alaisina tuomittuina hitaaseen kuolemaan.

Petturit katkaisivat kaikki ihmisten pyhät tunnesiteet omiin vanhempiinsa, aviovaimoihinsa ja aviomiehiiinsä, veljiinsä ja sisariinsa ja jopa naapureihinsa. He tuhosivat kylät, joissa kansamme oli elänyt vuosituhansia ja joihin se oli kiintynyt.

Julistettiin "pakkokollektivointi" ja "rahan ja markkinoiden poistaminen" ja ihmiset pakotettiin yhteisruokailuun ja yhdessänukkumiseen. Mutta todellisuudessa kansalaisemme suljettiin naamioituihin keskitysleireihin, kaikki tuotantovälineet ja kulutustavarat takavarikoitiin ja kansamme pakotettiin tekemään loputtomasti työtä minimimäärällä ruokaa ja vaatteita.

Kaikki väestökerrokset pakotettiin elämään köyhyydessä ja heidät sýsýttiin ta-kaisin orjuuteen. Ihmiset jaoteltiin eri ryhmiin, jotta heidät voitiin alistaa helpommin ja jotta heidät saataisiin surmaamaan toisiaan.

Pol Potin ja Ieng Saryn klikin rikoksia ei varmasti voida enää edes laskea. Kaikkialla kansamme joutui mitä julmimpien verilöylyjen todistajaksi — vielä barbaarisempien kuin keskiajalla tai Hitler-fasistien aikaan. Petturit itse kertoivat, että he eivät epäröisi uhrata miljoonia kansalaisiamme rakentaakseen oman mallinsa mukaisen sosialismin. Useilla seuduilla he tuhosivat kokonaisia kyliä. Häikäilemättömästi he tuhosivat jopa syntymättömiä lapsia. Heillä oli tarkoituksenaan murhata maan itäosan yli 1.7 miljoonaa asukasta. Tämän tilanteen johdosta nousivat sadat tuhannet ihmiset heitä vastaan. Kymmeniä tuhansia ihmisiä, joiden henki oli uhattuna, pakeni ulkomaille. Ne, jotka jäivät, elivät jatkuvassa pelossa kuin kalat verkossa tietämättä, milloin olisi heidän vuoronsa tulla murhatuksi.

Klikin rikokset ja Kiina

Pol Potin ja Ieng Saryn klikki anasti itselleen puolueen johdon. He unohtivat, mitä vallankumouksellinen kansa oli tehnyt heidän puolestaan elättääkseen ja suojellakseen heitä. Siitä hetkestä, kun valta oli heidän käsissään, aloittivat he kidutukset ja verilöylyt. He pettivät kansansa ja toverinsa vain sen vuoksi, etteivät nämä tukeneet taantumuksellista, barbaarista politiikkaa. Monia puolueen toimitsijoita ja jäseniä, todellisia vallankumouksellisia ja patriootteja sekä asevoimien sotilaita ja työntekijöitä, jotka olivat tehneet työtä vapautuksen puolesta ja osoittaneet ehdotonta uskollisuutta isänmaata kohtaan, murhattiin.

Kaikki perinteet, kansamme hyvät tavat ja tottumukset poljettiin maahan ja kansallinen kulttuurimme tuhottiin. Uskonnonvapaus kiellettiin, järjestettiin kollektiivisia pakkoavioliittoja, erotettiin perheitä. Petturit tuhosivat buddhalaiset pagodit ja temppelit. Papit pakotettiin palaamaan maalliseen elämään. Buddhalaisuus on ollut kauan Kamputsean valtionuskonto. He kielsivät hindulaisuuden ja hävittivät sukupuuttoon champa-kansan. He hävittivät lähes kaikki koulut peruskoulusta korkeakouluun. Kaikki lapset pakotettiin 13—14-vuotiaina lopettamaan opiskelunsa ja liittymään armeijaan palvelemaan pettureiden etuja.

Pol Potin ja Ieng Saryn klikin hallinto on uudentyyppinen orjanomistusjärjestelmä, jolla ei ole sosialismin kanssa mitään tekemistä. Se provosoi rajakonfliktin Vietnamin kanssa ja teki ystävää vihollisen peittääkseen mittaamattomat rikoksensa kansaamme kohtaan ja lujittaakseen diktatorista, militaristista hallitustaan, joka on valmis tappamaan jokaisen, joka ei alistu sen valtaan. Tähän liittyi samalla halu palvella samanaikaisesti Kiinan viranomaisten strategisia suurvaltapyrkimyksiä. Vallankumouk-

sellisesta armeijastamme tehtiin Kiinan vallanpitäjien palkkasotureita, kansamme vastarintaliikkeen tukahduttamisen väline.

Pol Pot ja Ieng Sary ovat syösseet Kamputsean vereen ja kyyneliin. Täynnä vihaa näitä barbaarisia tekoja ja tätä isänmaan ja kansan pettämisen politiikkaa kohtaan ovat todelliset vallankumoukselliset ja isänmaalliset voimat yhdessä koko maan väestön kanssa nousseet taisteluun pelastaakseen maamme ja kansamme orjuudelta ja tuholta.

Yhdentoista ohjelman kohta

Kamputsean Kansallisen Pelastuksen Yhtenäisyysrintama, joka on perustettu äskettäin, julistaa:

Kamputsean kansan todellisen itsenäisyyden hengessä perustettu Kamputsean Kansallisen Pelastuksen Yhtenäisyysrintama yhdistää kaikki maan kansallisuudet, kaikki isänmaalliset voimat katsomatta poliittiseen ja uskonnolliseen näkemykseen, työläiset, talonpojat, pikkuporvariston ja sivistyneistön, papiston, isänmaanystävät, jotka vielä ovat nyt hallitsevan klikin riveissä sekä ulkomaila elävät kansalaiset ikään ja sukupuoleen katsomatta, toteuttaakseen yksimielisesti Kamputsean kansan välittömän vallankumouksellisen tehtävän. Tämä tehtävä on koko kansan yhdistäminen taisteluun Pol Potin ja Ieng Saryn taantumuksellisen klikin kukistamiseksi.

Tehtävänäamme on luoda kansandemokraattinen järjestelmä, kehittää Angkorin perinteitä, luoda Kamputseasta todella rauhanomainen, riippumaton, demokraattinen, puolueeton, sitoutumaton ja sosialismiin suuntautuva maa — ja näin vaikuttaa aktiivisesti yhteiseen taisteluun rauhan ja tasapainon luomiseksi Kaakois-Aasiassa.

Tämän historiallisen tehtävän täyttämiseksi Kamputsean Kansallisen Pelastuk-

sen Yhtenäisyysrintama esittää tavoitteinaan seuraavaa:

Ensiksi, toteutetaan kansallisen yhtenäisyyden politiikkaa, kukistetaan Pol Potin ja Ieng Saryn diktatorisen ja despoottisen taantumusklikin hallinto. Hajoitetaan Pol Potin ja Ieng Saryn perustama kansanedustajien neuvosto. Järjestetään yleiset kansalliskokousvaalit. Organisoidaan demokraattinen kansanvalta uudelleen kaikilla tasoilla. Laaditaan uusi peruslaki, joka takaa kansalle oikeuden todelliseen tasa-arvoon, vapauteen ja demokratiaan. Luodaan riippumattoman, demokraattisen, sosialismiinsuuntautuvan valtion lainsäädäntö.

Toiseksi, luodaan Kamputsean vallankumoukselliset joukkojärjestöt. Nämä liittyvät Kamputsean Kansallisen Pelastuksen Yhtenäisyysrintamaan. Niiden päämääränä on tavoittaa eri väestöryhmät ja auttaa niitä ymmärtämään Pol Potin ja Ieng Saryn klikin epäkansallinen ja kansanvastainen luonne. Niiden päämääränä on auttaa kansalaisia luopumaan tämän klikin perustamista järjestöistä ja ryhmistä ja saada heidät liittymään Kansallisen Pelastuksen Nuorisoliittoon, Kansallisen Pelastuksen Naisliittoon, Kansallisen Pelastuksen Ammattiyhdistykseen, Kansallisen Pelastuksen Talonpoikaisliittoon ja Kansallisen Pelastuksen Sivistyneistöliittoon. Tavoitteena on Pol Potin ja Ieng Saryn taantumuksellisen, despoottisen klikin kukistaminen ja oikeuden takaaminen kaikille väestöryhmille olla maan todellisia hallitsijoita.

Kolmanneksi, luodaan ja kehitetään Kamputsean vallankumouksellinen armeija. Sen tehtävänä on yhdessä kansan kanssa murskata Pol Potin ja Ieng Saryn taantumuksellinen hallinto, puolustaa vallankumouksellista valtaa ja väestön omaisuutta, suojella tehokkaasti isänmaata ja Kamputsean riippumattomuutta, suvereenisuutta ja alueellista koskemattomuutta.

Neljänneksi, toteutetaan todellinen vapaus ja kunnioitetaan demokraattisia oikeuksia ja kansan arvoa. Kaikilla kamputsealaisilla on oikeus palata synnyinseuduilleen ja rakentaa uudelleen onnellinen perhe-elämä. Kaikilla kamputsealaisilla on oikeus vapaasti liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa. Kaikilla on aktiivinen ja passiivinen äänioikeus, oikeus vapaaseen mielipiteenilmaisuun, kokoontumisvapaus ja uskonnonvapaus, oikeus työhön, virkistykseen ja koulutukseen sekä takeet henkilökohtaisesta vapaudesta. Kaikki kansalliset ryhmät ovat vapaita ja keskenään tasa-arvoisia ja niillä on samat oikeudet ja velvollisuudet.

Viidenneksi, toteutetaan riippumattomuutta ja suvereenia talouspolitiikkaa päämääränä todellinen sosialismi ja sodan tuhoaman maan jälleenrakentaminen sekä Pol Potin ja Ieng Saryn klikin hävittämisen kansantalouden jälleenrakentaminen. Uusi talous palvelee kansan etuja maatalouden ja teollisuuden kehittämisen perustalta. Se on suunnitelmataloutta, jossa on tavaravaihtoa ja joka vastaa edistyksen ja yhteiskunnan tarpeita.

"Yhteisen työnteon ja yhteisruokailun"-velvoite mitätöidään. Pol Potin ja Ieng Saryn klikin harjoittama riisin ja henkilökohtaisen omaisuuden takavarikoiminen lopetetaan. Kaikkea vapaaehtoista keskinäistä apua ja yhteistyötä tuetaan ja kehitetään talonpoikien keskuudessa tavoitteena tuotannon voimakas kasvu ja väestön elintason kohottaminen.

Pankit perustetaan uudelleen, raha lasketaan liikkeelle, tavarakierto palautetaan ja sitä kehitetään, maan sisäistä kauppaa ja taloudellisia suhteita kaikkien maiden kanssa kehitetään tasa-arvoisuuden ja molemminpuolisen edun pohjalta.

Pol Potin ja Ieng Saryn klikin perustama, ihmisiä yhdenmukaistava pakko-työhallinto hävitetään. Kahdeksan tunnin

työpäivä toteutetaan, samoin palkanmaksu suoritusperiaatteella.

Kuudenneksi, poistetaan pakkoavio-
liitto ja palautetaan vapaaehtoinen avio-
liitto. Onnellinen perhe-elämä palautetaan. Naisen ja miehen välinen tasa-arvoisuus toteutetaan ja luodaan naisille edellytykset ammatin hankkimiseen ja jatkokoulutukseen, jotta he voisivat palvella yhteiskuntaa miesten lailla.

Sotainvalideista, kaatuneitten omaisista ja niistä perheistä, jotka ovat antaneet suuren panoksen vallankumouksen puolesta, huolehditaan. Kansanterveydestä, vanhuksista, invalideista ja varttamista orvoista huolehditaan.

Ulkomailla olevien kamputsealaisten etuja puolustetaan ja Kamputseassa asuvia ulkomaalaisia kohtaan harjoitetaan oikeudenmukaista politiikkaa.

Seitsemänneksi, hävitetään koko Pol Potin—Ieng Saryn-klkin taantumuksellinen "kulttuuri" ja rakennetaan uusi kansallinen kulttuuri. Luku- ja kirjoitustaidottomuus voitetaan, kehitetään kansallinen koulutusjärjestelmä ja rakennetaan perus- ja korkeakouluja sekä ammattikouluja. Koulutetaan tiedemiehiä, teknisen alan asiantuntijoita, taiteilijoita ja kulttuurityöntekijöitä. Restauroidaan ja säilytetään Pol Potin ja Ieng Saryn vahingoittamat ja tuhoamat historialliset rakennukset, pagodit ja puistot.

Kahdeksanneksi, otetaan sydämellisesti vastaan ne taantumuksellisen armeijan ja hallinnon upseerit, sotilaat, toimihenkilöt ja virkamiehet, jotka palaavat kansan riveihin ja alkavat tehdä työtä isänmaan ja omien perheidensä pelastamiseksi ja asettuvat Pol Potin—Ieng Saryn-klkkiä vastaan.

Rangaistaan niitä taantumuksellisia johtajia, jotka jatkavat kansanvastaista toimintaansa ja ovat tahranneet kätensä kansan vereen. Armahdetaan ne, jotka katuvat vilpittömästi tekojaan. Palkitaan

ne, jotka ovat ase kädessä taistelleet vallankumouksen puolesta. Kohdellaan inhimillisesti taistelussa vangittuja Pol Potin ja Ieng Saryn armeijan ja hallinnon jäseniä. Haluamme auttaa heitä kasvamaan rehellisiksi, yhteiskunnalle hyödyllisiksi ihmisiksi.

Yhdeksänneksi, toteutetaan rauhaan, ystävyyteen ja sitoutumattomuuteen perustuvaa ulkopolitiikkaa kaikkien maiden kanssa katsomatta poliittista ja yhteiskunnallista järjestelmää. Nämä suhteet perustuvat rauhanomaisen rinnakkainolon, molemminpuolisen itsenäisyyden, kunnioittamisen, suvereenisuuden, koskemattomuuden, toisen sisäisiin asioihin puuttumattomuuden, taas-arvon ja molemminpuoliseen edun periaatteisiin.

Kymmenneksi, kaikki mielipide-erot naapurimaiden kanssa ratkaistaan rauhanomaisten neuvottelujen avulla itsenäisyyden, suvereenisuuden ja alueellisen koskemattomuuden molemminpuolisen kunnioittamisen perustalta.

Pol Potin—Ieng Saryn-klkin provosoima Vietnaminvastainen rajakonflikti lopetetaan. Luodaan ystävyyden, yhteistyön ja hyvän naapuruuden suhteet muiden Kaakkois-Aasian valtioiden kanssa rauhanomaisen, riippumattoman, vapaan, puolueettoman, tasapainoisen ja kukoistavan Kaakkois-Aasian kehittämiseksi.

Kamputsea ei liity mihinkään sotilaallistoutumaan eikä se salli minkään maan perustaa Kamputseaan alueelle sotilastukikohtia tai luoda maan alueelle sotatarvikkeita.

Yhdenneksitoista, voimistetaan solidaarisuutta maailman kaikkien vallankumouksellisten ja edistyksellisten voimien kanssa. Annetaan päättäväinen tuki kansojen yhteiselle taistelulle rauhan, kansallisen riippumattomuuden, demokratian ja yhteiskunnallisen edistyksen puolesta imperialismia, kolonialismia ja uuskolonialismia vastaan.

TUPO — 1979

MOTTO:

"Ratkaisu on halvin sitten tulopolitiikan kauden alun. Onnistuessaan se on jopa Liinamaa I ratkaisua edullisempi."

UUSI SUOMI 14. 1. "Kolmas mies"

Tulopolitiikka tuli Suomeen myöhässä; ensimmäiset kokeilut tehtiin Hollannissa hei toisen maailmansodan jälkeen — kuten niin monet muutkin lännen kehittämät. Vuodesta 1968 alkaen sitä on maassamme noudatettu. Kymmenes, ns. Sorsan—Paavelan tulopolitiittinen sopimus allekirjoitettiin 8. tammikuuta 1979.

Vastikään solmittu kokonaisratkaisu on kymmenvuotisen tulopolitiikan kauden heikkotasoin. Tämä käy ilmi oheisesta taulukosta, joka perustuu tilastokeskusten ja STK:n tietoihin.

Palkkojen yleiskorotus on siis sopimuksen mukaan helmikuun alusta 30 penniä tunnilta, johon eri aloilla liittyy ns. järjestelyvara. Lisäksi sopimukseen sisältyy vesitetty indeksiehto, jonka mukaan palkkoihin suoritetaan 17 pennin korotus tunnilta ensi joulukuussa, jos kuluttajahintaindeksi nousee lokakuussa pistelukuun 233. Hinnat saisivat nousta

siis ensi lokakuuhun noin 7 prosenttia.

Selvästikään sopimus ei vastaa työpäikoilla asetettuja palkkavaatimuksia: 2.50 mk lisää tunnilta tai 400 mk kuukaudessa sekä ylikompensoiva indeksiehto.

Tulopoliittisen "tavan" mukaan sopimukseen liittyy hallituksen tukiohjelma. SKP:n talouspolittisen osaston työntekijä Timo Koste on selvittänyt tukipaketin sisältöä Tiedonantajassa 19. tammikuuta.

Tulopoliittikan tukiohjelma joutuu lisätalousarviona ja siihen liittyvinä hallituksen esityksinä vielä eduskunnan käsiteltäväksi, toteaa Koste. Vuoden 1979 aikana sen toteuttaminen saa valtion kukkaraan aikaan 1 500 miljoonan markan ja kansaneläkelaitoksen kassaan noin 100 miljoonan markan loven. Mistä rahat sitten otetaan ja minne ne menevät?

Ohjelma lupaa alentaa työnantajien lapsilisämaksua nykyisestä 2 prosentista puoleen prosenttiin. Tämä merkitsee, että vuonna 1979 maksettavaksi kaavailusta 1 350 miljoonasta lapsilisämarkasta jää enää 360 miljoonaa työnantajien kustannettaviksi. Näin toteutetaan miljardilla markalla suurpääoman kuolematon unelma "verot on pantava valtion maksettaviksi". Yksityisille

AIKA	SOPIMUS	PALKAN-KOROTUS	"KOKONAISS- VAIKUTUS"	KOROTUS + JÄRJ. VARA
1969	Liinamaa I	16 p.	3,9 %	3,4 %
1970	Liinamaa II	18 p. + 1 %	5,1 %	4,7 %
1971	UKK-sopimus	22 + 20 p. + 2 %	14,5 %	10,2 %
1972	H-L-sopimus	25 p. + 3 %	8,2 %	7,5 %
1973	liittokohtaiset	50—65 p.	11,9 %	8,3 %
1974	Lindblom	55 + 20 p. + 1,2 %	12,3 %	10,1 %
1975	Liinamaan tark.	25—90 p.	9,7 %	10,4 %
1976	Miettunen	60 p. + 1,5 %	8,1 %	8,1 %
1977	Liinamaan suositus	45 p. + 0,8 %	5,4 %	6,1 %
1979	Sorsa—Paavela	30 p. + 0,5 %	—	—
			(STK:n arvio)	(miehet keskim. teollisuudessa)

kapitalisteille tämä merkitsee yli 800 miljoonan markan nettohelfotusta, kun huomioidaan valtion ja kuntien työnantajina suorittama osuus lapsilisämaksuista.

Näin on vuonna 1947 alkunsa saanut lapsilisäjärjestelmä uhan alaisena. Sen säilyttämiseksi on kuluneiden kolmen vuosikymmenen aikana käyty monta kamppailua. Ja ironista on, että "kansanrintama"-hallitus nyt sitä romuttaa. Odotettavissa on, että suurpääoma pitää tätäkin lahjoitusta "oikeansuuntaisena, mutta riittämättömänä". On selvää, että se tulee tiukkaamaan puolen prosentin maksunsa poistamista. Jos näin käy, on lapsilisäjärjestelmä nykyisellä pohjaltaan purettu.

Tukiohjelma jatkaa työttömyyden torjumista jakamalla valtion varoja työnantajille. Tämä tapahtuu siten, että jos kapitalisti ottaa palvelukseensa vuoden ensimmäisellä neljänneksellä — siis ennen huhtikuuta — uuden työntekijän, saa hän 6 000 mk, toisella neljänneksellä taas 3 000 mk. Vähimmäispalkkaa saavan työntekijän vuosipalkasta tekee 6 000 mk lähes puolet; 43 prosenttia. Ohjelmassa ei mainita, missä laajuudessa tällaista tukea jaetaan. On esiintynyt tietoja, joiden mukaan kyseessä on noin 100 miljoonan markan erä.

Kolmantena suosionosoituksena kapitalisteille sisältyy ohjelmaan lupaus kaupan ja eräiden palvelualojen "kannattavuuden" parantamisesta. Kysymys on todennäköisesti välityspalkkioiden nostamisesta, joka yhdessä eräiden maataloustuotteiden vähittäishintojen korottamisen kanssa antaisi jo alkuvuodesta sysäyksen inflation etenemiselle.

Myös tavalliselle kansalaiselle tarjoaa tukiohjelma muutamia porkkanoita.

Luvattu palkansaajien ennakkipidä-

tyksen alentaminen voi näkyä tilipussissa, mutta todellisesta veronalennuksesta ei ole kysymys, ellei palkansaajan verotusta vastaavasti alenneta. Muuten saattaa ennakon alennus langeta ns. veromätkäytyksinä maksettavaksi joulun kynnyksellä 1980.

Lapsilisien korotus on tarkoitus suorittaa vasta tämän vuoden viimeisellä neljänneksellä. Tällä on tietenkin merkitystä korjattaessa inflaation johdosta tuolloin todennäköisesti jo tapahtunutta lapsilisän reaaliarvon jälkeenneisyyttä. Samaa voidaan sanoa työttömyysavun korottamisen merkityksestä.

Valtion varsinaisiin työmäärärahoihin merkitsee tukiohjelmaan sisältynyt 200 miljoonaa markkaa noin 5 prosentin lisäystä. Tästäkin huolimatta valtion työmäärärahoilla työllistettävien lukumäärä jää tänä vuonna viime vuoden määrää pienemmäksi.

Näin siis käy ilmi, että käsitys jokaiselle jotakin antavasta tulopoliittisesta ratkaisusta ja tukiohjelmasta on väärä. Tulopoliittinen sopimus merkitsee työväen reaalityulojen alentumista ja tukipaketti miljardilahjoitusta suurpääomalle ja askelta työkanan sosiaaliturvan purkamisen suuntaan.

Tulopoliittikan demokraattinen vaihtoehto

Onko sitten muutoksen mahdollisuuksia ja näköaloja? Mikä on tulopoliittikan demokraattinen vaihtoehto? Kuten SKP:n asiakirjoissa todetaan, edellyttää demokraattinen vaihtoehto vallitsevien rakenteiden demokraattista uudistamista, julkisen sektorin voimakasta laajentamista sekä monopolipääoman taloudellisen ja poliittisen määräysvallan tehokasta rajoittamista. Nämä muutokset on mahdollista toteuttaa jo kapitalismin oloissa. Tärkeänä askeleena tähän suuntaan taistelu demokraattisen palkka- ja työehtoi-

sopimuspolitiikan puolesta, jonka suunta on SKP:n poliittisen toimikunnan jäsen Hannu Vuorio viitoittanut seuraavasti:

1. Palkankorotusten tulee turvata reaaliasioiden jatkuva ja tasainen nousu siten, että palkkatulojen osuutta kansantulosta lisätään ja pääomatulojen vähennetään,

2. palkkojen ostovoiman turvaamiseksi ne on sidottava indeksiin, joka täysimääräisesti hyvittää tapahtuneen hintojen nousun. On jatkettava nyt tehtyyn työehtosopimukseen sisältyvän indeksiehdon sisällön parantamista.

3. näiden peruslähdekohtien lisäksi olisi puututtava palkkausjärjestelmien sekavuuteen ja vaadittava niiden järkiperäistämistä. Oltiin välttämätöntä löytää menetelmät "sama palkka samasta työstä"-periaatteen toteuttamiseksi käytännössä sekä naisten palkkasyrjinnän lopettamiseksi,

4. matalapalkkaongelman ratkaiseminen on keskeinen kysymys. SKP:n päätöksissä on vaadittu vähimmäispalkkalain säätämistä sekä vähimmäispalkkojen ostovoiman turvaamista sitomalla se indeksiin,

5. työtahdin äärimmilleen kiristäminen ja joukkotyöttömyys nostaa työajan lyhentämisen erääksi lähiajan keskeisimmäksi kamppailukohteeksi. Tätä heijastaa myös esim. Saksan Liittotasvalan terästyöläisten lakko, joka oli ensimmäinen 50 vuoteen ja jossa keskeisenä vaatimuksena oli juuri työajan lyhentäminen.

6. Tulopolitiikan epädemokraattisuus heijastuu myös ammattiyhdistysliikkeen sisällä. Tämän vuoksi kamppailu ayliikkeen sisäisen demokration puolesta saa entistä tärkeämman merkityksen. On turvattava testavoitteiden perusteellinen kenttäkäsitely ennen tavoitteiden asettamista liitoissa. On painostettava liitot ja SAK asetta-

tiede & edistys

VUODELLE 1979

Tutkijaliiton aikakauslehti
neljä 80-sivuista numeroa vuodessa

- Tiede ja edistys on tieteellinen, ajankohtainen, keskustelevala, kriittinen, kaikki tieteenalat kattava
- Lehti ei ole suunnattu vain ammattitutkijoille, vaan kaikille tiettestä ja tieteellisestä maailmankatsomuksesta kiinnostuneille.
- Tiede ja edistys on myös korvaamaton opiskelun ja oppinätetöiden syventämisessä.
- Lehden avulla voi myös parhaiten seurata marxilaista tieteellistä keskustelua Suomessa.

Tämän vuoden ensimmäisessä numerossa (ilmestyy maaliskuussa) mm;

Liisa Rantalaiho: Persoonallisuuden kehitys ja työ

Raija Julkunen: Työn humanisaatio

Kari Lilja: Työelämän tutkimuksen kehityksestä Suomessa

Eva Isaksson: Einstein ja rauhan liike

Keijo Rahkonen/Ilkka Patoluoto: Halusiko Marx omistaa Pääoman Darwinille?

Olli Järvinen: Älykkyyden periytyvyystutkimuksen kritiikki

Tilaushinta vuodeksi 1978 48:—, numerot 2—4/79 36:—, puolivuosi-kerta 24:—, irtonumerot 13:—.

Myös vuosien 1977 ja 1978 kaikkia irtonumeroita on saatavissa lehden toimistosta.

Tilaukset ja tiedustelut; Tiede & Edistys, Vuorikatu 8 A 3, 00100 Hki 10 puh. 90-633 261, postisiir-totili 1390 93-9.

Soihtu 1/1979

Русское резюме

**Университет свободного
научного образования**

**Дитер Бергнер, профессор марк-
систско-ленинской философии**

maan tavoitteet kentän esitysten mukaan ja neuvottelemaan julkisin tavoittein. Ennen sopimusten allekirjoittamista ne on alistettava jäsenäänestykseen. Samalla on kiinnitettävä entistä laajempaa huomiota muihin jäsenvaltaisuuden säilyttämisen kysymyksiin sekä turvattava demokraattiset menettelytavat ay-liikkeessä.

7. Eräs uusi näkökohta työehtosopimusneuvotteluun voisi olla palkkoja ja toisaalta muita työehtoja koskevien sopimusten erottaminen toisistaan ja niiden sopiminen eri aikoina. Tällainen menettely avaisi varmasti uusia mahdollisuuksia etenkin työväen taloudellisen taistelun alalla.

8. Valtiovallan ei tulisi sekaantua työehtosopimusneuvotteluihin. Eräänä keinona valtiiovallan sekaantumista vastaan olisi se, että valtionyritykset eroaisivat työnantajaliitoista. Näin monopolien mahdollisuudet vaikuttaa valtiiovallan kautta kaventuisivat huomattavasti.

9. Mitä tulee demokraattisen palkka- ja työehtosopimuspolitiikan lapempiin perspektiiveihin sekä yhtymäkohtiin koko demokraattisen vaihtoehdon kanssa pätevät SKP:n ohjelmissa esitetyt asiat: on päästävä työväen ja demokraattiseen valvontaan, demokraattiseen suunnitteluun ja kansallistamiseen.

университета им. Мартина Лютера обсуждает в своей статье философскую основу и традиции университета свободного научного образования. По его мнению университет свободного научного образования основывается на гуманизме, стремлении к правде, знанию и прекрасному. Дальше Бергнер рассматривает развитие университетскую идею Гумбольда, единство наук и значение связи преподавания с исследованиями.

Новая технология и безработица

Член политбюро ЦК Компартии Финляндии доктор политических наук Сеппо Тойвиайнен делает в своей статье вывод о том, что новая техника или «электронная революция» в будущем поставит под угрозу все новые места работы, если рабочие не будут допущены к участию в эффективном повлиении на применение новой технологии.

Путь Финляндии к войне

В этом году исполнится сорок лет с так называемой зимней войны Финляндии против Советского Союза. Почетный председатель КПФ Вилле Песси, заместитель главного редактора газеты «Тиедонантая» Эрки Суси и редакция журнала «Сойхту» беседуют о причинах, которые привели к этой войне и Финляндию в открытый союз с Гитлером.

Государственно-монополистическая политика доходов и регулирование заработной платы

Конрад Мюллер анализирует в своей статье главным образом на основе опыта Федеративной республики Германии сущность политику доходов и её значение. Задачей политики доходов во всех обновляющихся формах является сохранение разделения заработной платы и прибылей в пользу капитала.

Кроме того публикуется про-

грамма фронта национального спасения Кампучии, статья Перти Мултанена о событиях в Иране. Пишется также об изучении марксизма-ленинизма, о сотрудничестве компартии Финляндии с партией финских социалдемократов и об истории финской революции.

English Summary

The Concept of Classical University Today

Dieter Bergner, professor of marxist-leninist philosophy at the Martin Luther University studies in his article the traditions of the classical university idea and its philosophical basis. According to him the classical university idea is based upon humanism, pursuit of truth, knowledge and beauty. He also studies the evolvement of the classical university idea of the Humboldt University, the unity of sciences and the importance of the link between teaching and research.

The New Technology and Unemployment

Member of the polit-bureau of the FCP, doctor of political science Seppo Toiviainen establishes in his article that the so-called new technology or "the electronic revolution" endangers in the future more and more jobs, unless the workers are able to effectively influence upon the adaption of this new technology.

The Road of Finland to War

This year it will be forty years since the so-called Winter War, which Finland fought against the Soviet Union. The honorary chairman of the FCP, Ville Pessi; the assistant editor in chief of Tiedonantaja, Erkki Susi and the editors of Soihtu discuss about the developments which led to this war and the later open alliance between Finland and Hitler.

State-monopolistic Incomes Policy and Wage Control

Klaus Müller explains in his article the essence and significance of incomes policy based upon the experience of the FRG. The purpose of incomes policy is to ensure the division of wages and profits to the advantage of capital in ever renewing ways.

In addition to these articles we publish the program of the National United

Front for the Salvation of Kampuchea (NUFSK) and an article by Pertti Multanen (Ph.D.) on the developments in Iran. Our other topics include the study of marxism-leninism, the co-operation between the FCP and the Finnish Social-Democratic party.

Svenskt sammandrag

Bildningsuniversitetet idag

Dieter Bergner, professor i marxist-leninistisk filosofi vid Martin Luther-universitetet behandlar i sin artikel bildningsuniversitetets tradition och filosofiska grund. Enligt honom är bildningsuniversitetet förankrat i humanismen; i strävan efter sanning, insikt vetenskap och skönhet. Vidare betraktar Bergner utvecklingen av Humboldt universitetssidé, vetenskapens enhet samt betydelsen av sambandet mellan undervisning och forskning.

Den nya teknologin och arbetslösheten

Medlem i FKP:s politbyrå, pol.dr. Seppo Toiviainen konstaterar i sin artikel att den sk. nya tekniken eller "elektronirevolutionen" utgör i framtiden en fara för allt fler jobb, om inte arbetarna får effektivt påverka tillämpningen av den nya teknologin.

Finlands väg till kriget

I år blir det fyrtio år sedan utbrottet av Finlands sk. vinterkrig mot Sovjetunionen. FKP:s hedersordförande Ville Pessi, Tiedonantajas vicechefredaktör Erkki Susi och Soihtus redaktion diskuterar om de orsaker som ledde till detta krig och senare till öppen allians med Hitler.

Den statsmonopolistiska inkomstpolitiken och löneregleringen

Konrad Müller klargör i sin artikel inkomstpolitikens väsen och betydelse med stöd av erfarenheter närmast från Tyska Förbundsrepubliken. Avsikten med inkomstpolitiken är att bevara den för storkapitalet förmånliga fördelningen mellan löner och vinster. För detta ändamål hittar man på ideligen nya former.

Dessutom publicerar vi programmet för Kamputseas nationella räddningsfront och Pertti Multanens artikel om händelserna i Iran. Våra övriga ämnen rör sig kring studier i marxism-leninismen, samarbetet mellan FKP och SDP och Finlands revolutions historia.

Soihdun tukikeräys käynnissä

Hyvä lukija!

Soihdun tukikeräys on lähtenyt vauhdikkaasti liikkeelle. Tukilistat ja -lippaat ovat alkaneet kiertää SOL:n järjestöjen kokouksissa, seminaareissa ja tapaamisissa. Mutta myös puolueväki ja muut kansandemokraattiset järjestöt ovat jo osoittaneet tukeaan Soihdulle, esim. 3. helmikuuta järjestetyssä SKP:n Uudenmaan piirijärjestön puolueen valtuuskunnan Moskovamatkan selostustilaisuudessa kerättiin tukea yli 600 mk. Kiitokset!

Toivomme, että tukikeräys käynnistyttyään jatkuu yhtä menestyksekkäästi. Voit osallistua keräykseen ja Soihdun tukemiseen:

- tilaamalla Soihdun tukitilauksena (100 mk) vuodeksi 1979,
- suorittamalla tukimaksun ps-tilille 762 69 - 4,
- järjestämällä järjestöjen kokouksissa, työpaikoilla, tilaisuuksissa Soihdun tukikeräyksen. Keräyslistoja saat lehden toimituksesta.

Julkaisemme tällä sivulla osan tukitilauksen tai tukitervehdyksen suorittaneiden nimistä. Toivottavasti Sinä ja toverisi liitytte mukaan.

Hannu Nieminen

vt. päätoimittaja

TUKITILAUKSIA: Eero Väättäin, Kosula. Tapio Grönvall, Helsinki. Markus Kainulainen, Helsinki. Tapio ja Raija Siirilä, Kemi. Helge Rontu, Helsinki. Aarne Jalaskoski, Tampere. Pirjo Autio, Kemi. Lauri Rahikainen, Helsinki. Arnevi ja Matti Saraste, Helsinki. Osmo Vargelin, Pori. Juha-Matti Vuorinen, Helsinki. Anne Kolmonen, Jyväskylä. Ossi Honkanen, Helsinki. Seppo Rapakko, Kemi. Gunnar Velin, Turku. Bruno Bärs, Espoo. Hilkka Vihavainen, Helsinki. Reijo Kinnunen, Espoo. Rauli Lehtinen, Jomala. Kalevi Karlsson, Helsinki. Pertti Koukkari, Helsinki. Seppo Toiviainen, Helsinki. Kristiina Porkkala, Helsinki. Eero Hovi, Helsinki. Aimo Aaltonen, Helsinki. Sten Söderström, Sepänkylä. Ville Pessi, Vantaa. Reijo Palosaari, Tornio. Hannu Nieminen, Tuusula. Timo Näsänen, Helsinki. Artturi Harjula, Perälä. Nisse Husberg, Helsinki. Väinö Keskinen, Parainen. Hannu Kautto, Helsinki.

Soihtua tukevat: Tom Sarén, Osmo Vargelin, RoiMO, Tapio ja Raija Siirilä, Esa Tikka, Kristiina Yliniiva, Paavo Tikkala, Oili Tikkala, Rauli Lehtinen, Kaarina Puttonen, Aimo Minkkinen, Lea Minkkinen, Harri Häkkinen. JATKU SEURAAVASSA LEHDESSÄ.